

ข้อบังคับ
การประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ
พ.ศ. ๒๕๕๗
(และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๙)

ฉบับสมบูรณ์

2557

๒๗

๑

สำนักกฎหมาย
สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา
ปฏิบัติหน้าที่สำนักงานเลขาธิการสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

THAI NATIONAL ASSEMBLY LIBRARY

3961202535

บ 28550 ฉ.2

KD	สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา
264/2557	ปฏิบัติหน้าที่สำนักงาน...
ว872ข	ข้อบังคับการประชุมสภานิติ
2559	บัญญัติแห่งชาติ พ.ศ. 2557
	(และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2)
	พ.ศ. 2559) ฉบับสมบูรณ์.

75851

วันที่ 19 / 12 / 59

เลขทะเบียน 2128550 กบ

KD

เลขหมู่ 264/2557

08781 857

ข้อบังคับ

การประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

พ.ศ. ๒๕๕๗

(และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๙)

ฉบับสมบูรณ์

สมบัติห้องสมุดรัฐสภา

สำนักกฎหมาย

สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

ปฏิบัติหน้าที่สำนักงานเลขาธิการสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

คำนำ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ มาตรา ๑๓ วรรคสอง ได้บัญญัติให้สภานิติบัญญัติแห่งชาติมีอำนาจตราข้อบังคับเกี่ยวกับการเลือกและการปฏิบัติหน้าที่ของประธานสภา รองประธานสภา และกรรมาธิการ วิธีการประชุม การเสนอและการพิจารณา ร่างพระราชบัญญัติและร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ การเสนอญัตติ การอภิปราย การลงมติ การตั้งกระทู้ถาม การรักษาระเบียบและความเรียบร้อย และกิจการอื่น เพื่อดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ ซึ่งสภานิติบัญญัติแห่งชาติได้มีมติเห็นชอบให้ประกาศใช้ข้อบังคับการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๗ เมื่อวันที่พฤหัสบดีที่ ๒๕ กันยายน ๒๕๕๗ โดยมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันที่สภานิติบัญญัติแห่งชาติมีมติให้ประกาศใช้เป็นต้นไป

ต่อมาสภานิติบัญญัติแห่งชาติได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมข้อบังคับการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๙ ซึ่งสภานิติบัญญัติแห่งชาติได้พิจารณาและลงมติเห็นชอบให้ประกาศใช้ข้อบังคับฉบับดังกล่าวนี้ ในคราวประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ครั้งที่ ๑๐/๒๕๕๙ เมื่อวันที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๙ โดยให้มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันที่สภานิติบัญญัติแห่งชาติมีมติให้ประกาศใช้เป็นต้นไป และได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๓ ตอนพิเศษ ๔๘ ง หน้า ๓๐ เมื่อวันที่พฤหัสบดีที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๙

สำนักกฎหมาย สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา ปฏิบัติหน้าที่สำนักงานเลขาธิการสภานิติบัญญัติแห่งชาติ จึงได้พิจารณาเห็นสมควรดำเนินการจัดพิมพ์ข้อบังคับการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๗ ฉบับสมบูรณ์ขึ้น ทั้งนี้ เพื่อใช้ในการปฏิบัติงานในด้านนิติบัญญัติของสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ กรรมาธิการ และผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับวงงานในด้านนิติบัญญัติทุกฝ่าย ตลอดจนประชาชนผู้สนใจ โดยทั่วไป

หวังเป็นอย่างยิ่งว่า หนังสือข้อบังคับการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติฉบับนี้จักเป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานในด้านนิติบัญญัติ ของสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ กรรมาธิการ ตลอดจนผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องตามเจตนารมณ์ของการจัดพิมพ์

สำนักกฎหมาย
สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา
ปฏิบัติหน้าที่สำนักงานเลขาธิการสภานิติบัญญัติแห่งชาติ
มีนาคม ๒๕๕๙

สารบัญ

หน้า

ข้อบังคับการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๗
(และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๙) ฉบับสมบูรณ์

หมวด ๑	การเลือกประธานสภาและรองประธานสภา	๒
หมวด ๒	อำนาจและหน้าที่ของประธานสภา รองประธานสภาและเลขาธิการ	๓
หมวด ๓	การประชุมสภา	๔
ส่วนที่ ๑	วิธีการประชุม	๔
ส่วนที่ ๒	การเสนอญัตติ	๗
ส่วนที่ ๓	การอภิปราย	๙
ส่วนที่ ๔	การลงมติ	๑๑
หมวด ๔	การสิ้นสุดสมาชิกภาพ	๑๓
หมวด ๕	กรรมาธิการ	๑๔
หมวด ๖	การพิจารณาให้ความเห็นชอบนายกรัฐมนตรี้	๒๓
หมวด ๗	การเสนอและการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ	๒๕
หมวด ๘	การเสนอและการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ	๒๙
หมวด ๙	การพิจารณาให้บุคคลให้บุคคลดำรงตำแหน่งตามบทบัญญัติของกฎหมาย	๒๙
หมวด ๑๐	การถอดถอนและการให้บุคคลพ้นจากตำแหน่ง	๓๑
ส่วนที่ ๑	การถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต	๓๑
ส่วนที่ ๒	การถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งตามกฎหมายอื่น	๓๔
ส่วนที่ ๓	การให้บุคคลพ้นจากตำแหน่ง	๓๕
ส่วนที่ ๔	การให้ความเห็นชอบให้บุคคลพ้นจากตำแหน่ง	๓๗

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
หมวด ๑๑ การเสนอและการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม.....	๓๗
หมวด ๑๒ การตั้งกระทู้ถาม.....	๓๘
ส่วนที่ ๑ บททั่วไป.....	๓๘
ส่วนที่ ๒ กระทู้ถามสด	๓๙
ส่วนที่ ๓ กระทู้ถามทั่วไป	๔๐
หมวด ๑๓ การเปิดอภิปรายเพื่อซักถามข้อเท็จจริงจากคณะรัฐมนตรี.....	๔๑
หมวด ๑๔ การเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อรับฟังความคิดเห็นของสมาชิก.....	๔๑
หมวด ๑๕ การให้ความเห็นชอบหนังสือสัญญา	๔๑
หมวด ๑๖ การรักษาระเบียบและความเรียบร้อย	๔๒
หมวด ๑๗ บทสุดท้าย	๔๒
บทเฉพาะกาล	๔๔
ภาคผนวก	
- ข้อบังคับการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๙.....	(๑)

*****

ข้อบังคับ
การประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ
พ.ศ. ๒๕๕๗*

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๓ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ สภานิติบัญญัติแห่งชาติจึงตราข้อบังคับการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติขึ้นไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ข้อบังคับนี้เรียกว่า “ข้อบังคับการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๗”

ข้อ ๒ ข้อบังคับนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันที่สภานิติบัญญัติแห่งชาติมีมติให้ประกาศใช้เป็นต้นไป

ข้อ ๓ ในข้อบังคับนี้ คำว่า

“ข้อบังคับ” หมายความว่า ข้อบังคับการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๗

“ประธานสภา” หมายความว่า ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

“รองประธานสภา” หมายความว่า รองประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

“สภา” หมายความว่า สภานิติบัญญัติแห่งชาติ

“ประธาน” หมายความว่า ประธานของที่ประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

“สมาชิก” หมายความว่า สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

“กรรมาธิการ” หมายความว่า กรรมาธิการสามัญหรือกรรมาธิการวิสามัญ

“บริเวณสภา” หมายความว่า อาณาบริเวณอันเป็นขอบเขตของสภานิติบัญญัติแห่งชาติและให้หมายความรวมถึงอาคารที่ทำการต่าง ๆ และอาคารที่ทำการสภานิติบัญญัติแห่งชาติด้วย

“เลขาธิการ” หมายความว่า เลขาธิการสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

“การประชุม” หมายความว่า การประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

“องค์การตามรัฐธรรมนูญ” หมายความว่า องค์การตามรัฐธรรมนูญตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

ข้อ ๔ ให้ประธานสภารักษาราชการตามข้อบังคับนี้ และมีอำนาจวางระเบียบ เพื่อปฏิบัติการตามข้อบังคับนี้

*ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๑ / ตอนพิเศษ ๑๙๖ ง / หน้า ๑ / ๓ ตุลาคม ๒๕๕๗.

หมวด ๑

การเลือกประธานสภาและรองประธานสภา

ข้อ ๕ ในการเลือกประธานสภาและรองประธานสภาครั้งแรก ให้เลขาธิการเชิญสมาชิกผู้มีอายุสูงสุดซึ่งอยู่ในที่ประชุมสภาเป็นประธานชั่วคราวของที่ประชุมสภา เพื่อให้ที่ประชุมสภาดำเนินการเลือกประธานสภาและรองประธานสภา และเพื่อให้ที่ประชุมสภาดำเนินการในเรื่องอื่นที่จำเป็นจะต้องประชุมปรึกษาในการประชุมครั้งนั้นด้วย

ในการดำเนินการเลือกตามวรรคหนึ่ง ถ้าผู้เป็นประธานชั่วคราวของที่ประชุมสภาได้รับการเสนอชื่อเป็นประธานสภาหรือรองประธานสภา ให้สมาชิกผู้มีอายุสูงสุดในลำดับถัดไปซึ่งอยู่ในที่ประชุมสภาเป็นประธานชั่วคราวของที่ประชุมสภา

ข้อ ๖ ในการเลือกประธานสภา สมาชิกแต่ละคนมีสิทธิเสนอชื่อสมาชิกได้หนึ่งชื่อ การเสนอนั้นต้องมีผู้รับรองไม่น้อยกว่าสิบคน

ก่อนที่จะดำเนินการเลือกประธานสภานั้น ให้ผู้ได้รับการเสนอชื่อตามวรรคหนึ่ง กล่าวแสดงวิสัยทัศน์ในการที่จะดำรงตำแหน่งเป็นประธานสภาต่อที่ประชุมสภา

ถ้ามีการเสนอชื่อผู้ใดเพียงชื่อเดียว ให้ถือว่าผู้นั้นได้รับเลือก

ถ้ามีการเสนอชื่อสองชื่อหรือมากกว่าสองชื่อ ให้มีการลงคะแนนเป็นการลับโดยการเขียนชื่อผู้ซึ่งตนประสงค์จะเลือกลงบนแผ่นกระดาษใส่ซองที่เจ้าหน้าที่จัดให้ แล้วให้เรียกชื่อสมาชิกตามลำดับอักษรมาลงคะแนนเป็นรายคน โดยนำซองใส่ลงในภาชนะที่จัดไว้เพื่อการนั้น ในการตรวจนับคะแนน ให้ประธานเชิญสมาชิกจำนวนห้าคนเป็นกรรมการตรวจนับคะแนน

กรณีมีการเสนอชื่อสองชื่อ ให้ผู้ได้คะแนนสูงสุดเป็นผู้ได้รับเลือก ถ้าได้คะแนนสูงสุดเท่ากัน ให้เลือกใหม่อีกครั้งหนึ่ง แต่ถ้าคะแนนเท่ากันอีก ให้ใช้วิธีจับสลาก

กรณีมีการเสนอชื่อมากกว่าสองชื่อ ให้ผู้ได้คะแนนสูงสุดและมีคะแนนไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกที่มาประชุมเป็นผู้ได้รับเลือก แต่ถ้าผู้ได้คะแนนสูงสุดมีคะแนนไม่ถึงกึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกที่มาประชุม ให้ดำเนินการดังนี้

(๑) ถ้ามีผู้ได้คะแนนสูงสุดลำดับแรกหนึ่งคน และผู้ได้คะแนนสูงสุดลำดับที่สองหนึ่งคน ให้นำชื่อผู้ได้คะแนนสูงสุดสองลำดับดังกล่าวมาให้สมาชิกลงคะแนน หรือ

(๒) ถ้ามีผู้ได้คะแนนสูงสุดลำดับแรกเกินกว่าหนึ่งคน ให้นำชื่อผู้ได้คะแนนสูงสุดดังกล่าวมาให้สมาชิกลงคะแนน หรือ

(๓) ถ้ามีผู้ได้คะแนนสูงสุดลำดับแรกหนึ่งคนและมีผู้ได้คะแนนสูงสุดลำดับที่สองเกินกว่าหนึ่งคน ให้นำชื่อผู้ได้คะแนนสูงสุดลำดับแรกและลำดับที่สองทุกคนมาให้สมาชิกลงคะแนน

ทั้งนี้ ให้ผู้ได้คะแนนสูงสุดเป็นผู้ได้รับเลือก แต่ถ้าคะแนนเท่ากัน ให้ใช้วิธีจับสลาก

ให้ประธานประกาศชื่อผู้ได้รับเลือกต่อที่ประชุมสภา และสั่งให้เจ้าหน้าที่ทำลายบัตรออกเสียงลงคะแนนนั้นด้วย

ข้อ ๗ ในการเลือกรองประธานสภา ให้นำความในข้อ ๖ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ในกรณีที่สภามีมติให้มีรองประธานสภาจำนวนสองคนให้เลือกรองประธานสภาคนที่หนึ่งก่อน แล้วจึงเลือกรองประธานสภาคนที่สองต่อไปตามลำดับ

ข้อ ๘ ในการเลือกประธานสภาหรือรองประธานสภาแทนตำแหน่งที่ว่าง ให้นำความในข้อ ๖ และข้อ ๗ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ข้อ ๙ เมื่อได้เลือกประธานสภาและรองประธานสภาแล้ว ให้เลขาธิการแจ้งไปยังหัวหน้า คณะรักษาความสงบแห่งชาติเพื่อนำความกราบบังคมทูลเพื่อทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ แต่งตั้งต่อไป

เมื่อพระมหากษัตริย์ได้ทรงแต่งตั้งประธานสภาและรองประธานสภาแล้ว ให้เลขาธิการ ส่งสำเนาประกาศพระบรมราชโองการไปยังคณะรัฐมนตรี ศาลรัฐธรรมนูญ ศาลฎีกา ศาลปกครองสูงสุด และองค์กรตามรัฐธรรมนูญ เพื่อทราบด้วย

หมวด ๒

อำนาจและหน้าที่ของประธานสภา รองประธานสภาและเลขาธิการ

ข้อ ๑๐ ประธานสภามีอำนาจและหน้าที่ ดังต่อไปนี้

- (๑) ควบคุมและดำเนินกิจการของสภา
- (๒) เป็นประธานของที่ประชุมสภา
- (๓) รักษาความสงบเรียบร้อยในที่ประชุมสภาตลอดถึงบริเวณสภา
- (๔) เป็นผู้แทนสภาในกิจการภายนอก
- (๕) แต่งตั้งกรรมการเพื่อดำเนินกิจการใด ๆ ตาม (๖)
- (๖) อำนาจและหน้าที่อื่นตามที่มิบัญญัติไว้หรือตามที่กำหนดไว้ในข้อบังคับนี้

ข้อ ๑๑ รองประธานสภามีอำนาจและหน้าที่ช่วยประธานสภาในกิจการอันเป็นอำนาจและหน้าที่ของประธานสภา หรือปฏิบัติการตามที่ประธานสภามอบหมาย

ในกรณีที่ไม่มีประธานสภาหรือประธานสภาไม่อยู่หรือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ ในกรณีที่มีรองประธานสภา ให้รองประธานสภาเป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานสภาตามลำดับที่เรียงไว้ในข้อ ๗

ข้อ ๑๒ เลขาธิการมีอำนาจและหน้าที่ ดังต่อไปนี้

- (๑) นัดประชุมสภา และนัดประชุมคณะกรรมการธิการครั้งแรก
- (๒) เชิญผู้เป็นประธานชั่วคราวของที่ประชุมสภาและที่ประชุมคณะกรรมการธิการเข้าปฏิบัติหน้าที่
- (๓) ช่วยประธานในการควบคุมการนับคะแนนเสียง
- (๔) ควบคุมการทำรายงานการประชุมทั้งปวง
- (๕) ยินยอมติของสภาไปยังผู้ที่เกี่ยวข้อง
- (๖) รักษาสรรพเอกสารและข้อมูลของสภา

- (๗) ควบคุมการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามระเบียบที่ประธานสภาวางไว้
- (๘) กำกับดูแลการปฏิบัติงานของข้าราชการและเจ้าหน้าที่ให้เป็นไปตามกฎหมายและข้อบังคับอย่างมีประสิทธิภาพ
- (๙) ปฏิบัติการตามที่กำหนดไว้ในข้อบังคับนี้
- (๑๐) ปฏิบัติการอื่นตามที่ประธานสภามอบหมาย

หมวด ๓
การประชุมสภา
ส่วนที่ ๑
วิธีการประชุม

ข้อ ๑๓ การประชุมย่อมเป็นการเปิดเผย แต่ถ้าคณะรัฐมนตรีหรือสมาชิกจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสี่ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาร้องขอให้ประชุมลับ ก็ให้ประชุมลับ

ในการประชุมที่เป็นการเปิดเผย ให้บุคคลภายนอกเข้าฟังการประชุมได้ตามระเบียบที่ประธานสภากำหนด และให้ประธานสภาจัดให้มีการถ่ายทอดการประชุมทางวิทยุกระจายเสียง หรือวิทยุโทรทัศน์ เครื่องขยายเสียงหรือวิทยุโทรทัศน์วงจรปิดภายในบริเวณสภา และล่ามภาษามือ ตามระเบียบที่ประธานสภากำหนด หากมีเหตุขัดข้องให้แจ้งที่ประชุมสภาทราบ

ในการประชุมลับ ผู้ที่จะอยู่ในที่ประชุมสภาหรือ ณ ที่ใดในระยะเวลาที่จะฟังการประชุมได้ก็แต่เฉพาะสมาชิก รัฐมนตรี และผู้ที่ได้รับอนุญาตจากประธาน และห้ามใช้เครื่องบันทึกเสียง เครื่องบันทึกภาพหรือเครื่องมือสื่อสารใด ๆ ยกเว้นการบันทึกของสภา

ข้อ ๑๔ การประชุมให้เป็นไปตามกำหนดที่สภามีมติไว้ แต่ประธานสภาจะสั่งงดการประชุมครั้งใดก็ได้เมื่อเห็นว่าไม่มีเรื่องที่สมควรจะบรรจุเข้าระเบียบวาระการประชุม

ในกรณีที่ประธานสภาเห็นสมควร หรือสมาชิกจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสี่ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาเข้าชื่อร้องขอต่อประธานสภาให้เรียกประชุมเป็นพิเศษ ก็ให้เรียกประชุมได้

ข้อ ๑๕ การนัดประชุมต้องทำเป็นหนังสือ เว้นแต่เมื่อได้แจ้งนัดในที่ประชุมสภาแล้ว จึงให้ทำหนังสือนัดเฉพาะสมาชิกที่ไม่ได้มาประชุม

การนัดประชุมให้นัดล่วงหน้าไม่น้อยกว่าสามวัน แต่ประธานสภาจะนัดเร็วกว่านั้นหรือนัดประชุมโดยวิธีอื่นใดก็ได้เมื่อเห็นว่าเป็นเรื่องด่วน

ข้อ ๑๖ ภายใต้งบข้อ ๑๔๒ ให้ส่งระเบียบวาระการประชุมกับเอกสารที่เกี่ยวข้องไปพร้อมกับหนังสือนัดประชุม แต่ประธานสภาจะให้ส่งเพิ่มเติมอีกในเวลาใดก็ได้ ตามที่เห็นว่าจำเป็นหรือสมควร

ข้อ ๑๗ ในกรณีที่มีการนัดประชุมตามข้อ ๑๕ หรือข้อ ๑๖ แล้ว อาจดำเนินการทางโทรสาร สื่ออิเล็กทรอนิกส์ หรือสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศประเภทอื่นด้วยก็ได้ เมื่อประธานสภาเห็นสมควร

ข้อ ๑๘ การจัดระเบียบวาระการประชุม ให้จัดลำดับ ดังต่อไปนี้

- (๑) เรื่องที่ประธานจะแจ้งต่อที่ประชุม
- (๒) รับรองรายงานการประชุม
- (๓) กระทู้ถาม
- (๔) เรื่องที่คณะกรรมการพิจารณาเสร็จแล้ว
- (๕) เรื่องที่ค้างพิจารณา
- (๖) เรื่องที่เสนอใหม่
- (๗) เรื่องอื่น ๆ

ในกรณีที่ประธานสภาเห็นว่าเรื่องใดเป็นเรื่องด่วน จะจัดไว้ในลำดับใดของระเบียบวาระการประชุมก็ได้

ข้อ ๑๙ ก่อนเข้าสู่ระเบียบวาระการประชุม ประธานอาจอนุญาตให้สมาชิกปรึกษาหาหรือปัญหาที่เกี่ยวกับความเดือดร้อนของประชาชนหรือปัญหาอื่นใดได้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ประธานสภากำหนด และให้ประธานสภาส่งเรื่องดังกล่าวให้รัฐมนตรีหรือหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องชี้แจงภายในสามสัปดาห์ และแจ้งให้สมาชิกทราบ

ข้อ ๒๐ ให้สมาชิกผู้มาประชุมลงชื่อในสมุดที่จัดไว้ก่อนเข้าประชุมทุกครั้ง และเมื่อมีสัญญาณให้เข้าประชุม ให้สมาชิกเข้านั่งในที่ที่จัดไว้

เมื่อมีสมาชิกลงชื่อมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมด จึงจะเป็นองค์ประชุม เว้นแต่ในกรณีพิจารณาระเบียบวาระกระทู้ถาม ถ้ามีสมาชิกลงชื่อมาประชุมไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของจำนวนสมาชิกทั้งหมดให้ถือว่าเป็นองค์ประชุมพิจารณาได้

เมื่อประธานขึ้นบัลลังก์ ให้ผู้ที่อยู่ในที่ประชุมสภายืนขึ้นจนกว่าประธานจะได้นั่งลง

ข้อ ๒๑ เมื่อพ้นกำหนดเวลาประชุมไปสามสัปดาห์แล้ว จำนวนสมาชิกยังไม่ครบองค์ประชุม ประธานจะสั่งให้เลื่อนการประชุมไปก็ได้

ข้อ ๒๒ เมื่อถึงกำหนดเวลาประชุมหรือพ้นกำหนดเวลาประชุมไปสามสัปดาห์แล้ว ประธานสภาและรองประธานสภาไม่อาจมาประชุมได้ ให้เลขาธิการแจ้งให้ที่ประชุมสภาทราบ ในกรณีเช่นนี้ให้เลขาธิการขออนุมัติที่ประชุมสภา เพื่อเชิญสมาชิกผู้มียุสสุสุดซึ่งอยู่ในที่ประชุมสภาเป็นประธานชั่วคราวของที่ประชุมสภา เพื่อดำเนินการเลือกประธานเฉพาะคราวสำหรับการประชุมครั้งนั้น โดยให้นำความในข้อ ๖ ยกเว้นความในวรรคสอง มาใช้บังคับโดยอนุโลม ส่วนการลงคะแนนเลือกประธานเฉพาะคราว ให้กระทำการเปิดเผยตามข้อ ๖๖

ข้อ ๒๓ ในการประชุม ให้ที่ประชุมสภาพิจารณาเฉพาะเรื่องที่มีอยู่ในระเบียบวาระการประชุม และต้องดำเนินการพิจารณาตามลำดับระเบียบวาระการประชุมที่จัดไว้ เว้นแต่ที่ประชุมสภาจะได้ลงมติเป็นอย่างอื่น

ข้อ ๒๔ ผู้ใดประสงค์จะกล่าวถ้อยคำต่อที่ประชุมสภา ให้ยกมือขึ้นพ้นศีรษะ เมื่อประธานอนุญาตแล้วจึงยืนขึ้นกล่าวได้ และต้องเป็นคำกล่าวกับประธาน

ข้อ ๒๕ ถ้ารัฐมนตรีขอแถลงหรือชี้แจงเรื่องใดต่อที่ประชุมสภา ให้ประธานพิจารณาอนุญาตสมาชิกอาจซักถามเพื่อความกระจ่างแจ้งในเรื่องที่แถลงหรือชี้แจงนั้นก็ได้

ข้อ ๒๖ ในกรณีที่สภาพิจารณาเรื่องเกี่ยวกับศาลรัฐธรรมนูญ ศาลยุติธรรม ศาลปกครอง องค์การตามรัฐธรรมนูญ หรือหน่วยงานอื่นที่กฎหมายกำหนดให้ต้องรายงานผลการปฏิบัติงานต่อสภา ให้ผู้แทนขององค์กรนั้นมีสิทธิเข้าแถลงหรือชี้แจงต่อที่ประชุมสภาได้ เมื่อประธานอนุญาต

ในการแถลงหรือชี้แจง ให้นำความในข้อ ๒๕ ข้อ ๕๔ ข้อ ๕๕ ข้อ ๕๖ และข้อ ๕๗ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ข้อ ๒๗ ประธานมีอำนาจปรึกษาที่ประชุมสภาในปัญหาใด ๆ กำหนดวิธีการตรวจสอบองค์ประชุม สั่งพักการประชุม เลื่อนการประชุม หรือเลิกการประชุมได้ตามที่เห็นสมควร

ถ้าประธานสภาลงจากบัลลังก์โดยมิได้มอบหมายให้รองประธานสภาปฏิบัติหน้าที่แทน ให้เลิกการประชุม

ข้อ ๒๘ รายงานการประชุมเมื่อคณะกรรมการวิสามัญกิจการสภานิติบัญญัติแห่งชาติตรวจแล้ว ก่อนที่จะเสนอให้สภารับรองให้ทำสำเนาวางไว้สามฉบับ รวมถึงสื่ออิเล็กทรอนิกส์ หรือสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศประเภทอื่น ณ ที่ซึ่งสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาได้ประกาศกำหนดไว้ ไม่น้อยกว่าสามวัน เพื่อให้สมาชิกตรวจดูได้

รายงานการประชุมทุกครั้งจะต้องมีรายชื่อสมาชิกที่มาประชุม ที่ลาประชุม และที่ขาดประชุม บันทึกผลการแสดงตน และบันทึกการออกเสียงลงคะแนนโดยเปิดเผยซึ่งปรากฏรายชื่อสมาชิก

สมาชิกมีสิทธิขอแก้ไขเพิ่มเติมรายงานการประชุมดังกล่าวให้ตรงตามที่เป็นจริง โดยยื่นคำขอแก้ไขเพิ่มเติมต่อประธานคณะกรรมการวิสามัญกิจการสภานิติบัญญัติแห่งชาติถ้าคณะกรรมการวิสามัญกิจการสภานิติบัญญัติแห่งชาติไม่ยอมแก้ไขเพิ่มเติมให้ตามที่ขอ สมาชิกผู้นั้นมีสิทธิที่จะยืนยันคำขอแก้ไขเพิ่มเติมเพื่อขอให้สภาวินิจฉัย

ข้อ ๒๙ ในการตรวจรายงานการประชุมครั้งใด ถ้ามีผู้ใดกล่าวถ้อยคำหรือข้อความใด ๆ และได้มีการถอนหรือถูกสั่งให้ถอนถ้อยคำหรือข้อความนั้นแล้ว ให้คณะกรรมการวิสามัญกิจการสภานิติบัญญัติแห่งชาติพิจารณาว่าสมควรจะตัดถ้อยคำหรือข้อความดังกล่าวออกหรือไม่ ถ้าเห็นสมควรให้ตัดออก ให้บันทึกว่า “มีการถอนคำพูด” หรือ “ถูกสั่งให้ถอนคำพูด” แล้วแต่กรณี ไว้ในรายงานการประชุมครั้งนั้น ส่วนถ้อยคำหรือข้อความที่ตัดออก ให้บันทึกไว้ในรายงานการประชุมของคณะกรรมการวิสามัญกิจการสภานิติบัญญัติแห่งชาติด้วย

ข้อ ๓๐ รายงานการประชุมครั้งใด เมื่อได้ดำเนินการตามข้อ ๒๘ วรรคหนึ่งแล้ว ถ้ามีการแก้ไขเพิ่มเติมในภายหลังโดยคณะกรรมการวิสามัญกิจการสภานิติบัญญัติแห่งชาติแก้ไขเพิ่มเติมเอง หรือโดยสมาชิกขอให้แก้ไขเพิ่มเติมก็ตาม ในคราวที่สภาพิจารณารับรองรายงานการประชุมนั้น คณะกรรมการวิสามัญกิจการสภานิติบัญญัติแห่งชาติจะต้องแถลงต่อที่ประชุมสภา ถึงการแก้ไขเพิ่มเติมดังกล่าว

ข้อ ๓๑ เมื่อสภาได้รับรองรายงานการประชุมครั้งใดแล้ว ให้ประธานสภาลงลายมือชื่อไว้เป็นหลักฐาน

รายงานการประชุมที่ได้รับรองแล้ว แต่ประธานสภายังมิได้ลงลายมือชื่อไว้เป็นหลักฐาน หรือรายงานการประชุมที่ยังมิได้มีการรับรองเพราะเหตุที่อายุของสภาสิ้นสุดลง หรือเหตุจำเป็นอื่นอันไม่อาจก้าวล่วงได้ ให้เลขาธิการบันทึกเหตุนั้นไว้ และเป็นผู้รับรองความถูกต้องของรายงานการประชุมนั้น

ข้อ ๓๒ สภาอาจมีมติให้จัดรายงานการประชุมลับครั้งใดทั้งหมดหรือแต่เพียงบางส่วนก็ได้ แต่ให้มีบันทึกพฤติการณ์ไว้

ข้อ ๓๓ การเปิดเผยรายงานการประชุมลับ ให้คณะกรรมการวิสามัญกิจการสภานิติบัญญัติแห่งชาติพิจารณาและเสนอความเห็นเพื่อให้สภามีมติว่าจะเปิดเผยหรือไม่

ข้อ ๓๔ สภาอาจมีมติห้ามโฆษณาข้อความอันเกี่ยวกับความปลอดภัยหรือประโยชน์สำคัญของแผ่นดิน ที่มีการกล่าวหรือปรากฏในการประชุมได้

ข้อ ๓๕ ให้เลขาธิการเป็นผู้พิมพ์และผู้โฆษณารายงานการประชุม รวมถึงสื่ออิเล็กทรอนิกส์หรือสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศประเภทอื่น ทั้งนี้ นอกจากรายงานการประชุมลับที่มีมติของสภาให้เปิดเผยและข้อความที่ห้ามโฆษณาตามข้อ ๓๔

ส่วนที่ ๒ การเสนอญัตติ

ข้อ ๓๖ ญัตติทั้งหลายต้องเสนอล่วงหน้าเป็นหนังสือต่อประธานสภาและต้องมีสมาชิกรับรองไม่น้อยกว่าห้าคน ทั้งนี้ เว้นแต่ข้อบังคับนี้ได้กำหนดไว้เป็นอย่างอื่น

ข้อ ๓๗ ญัตติตามมาตรา ๑๖ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญ และญัตติที่คณะรัฐมนตรีเป็นผู้เสนอไม่ต้องมีผู้รับรอง

ญัตติขอให้สภามีมติเกี่ยวกับระเบียบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ตามกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง ถ้าสมาชิกเป็นผู้เสนอ ต้องมีผู้รับรองไม่น้อยกว่ายี่สิบห้าคน^๑

ข้อ ๓๘ ญัตติขอให้คณะกรรมการวิสามัญประจำสภาคณะใดคณะหนึ่งหรือญัตติขอให้สภาตั้งคณะกรรมการวิสามัญหรือคณะกรรมการวิสามัญเพื่อกระทำการ พิจารณาสอบสวน หรือศึกษาเรื่องใด ๆ อันอยู่ในอำนาจหน้าที่ของสภา ถ้าสมาชิกเป็นผู้เสนอต้องมีผู้รับรองไม่น้อยกว่าสิบคน

ญัตติตามวรรคหนึ่ง กรณีขอให้สภาตั้งคณะกรรมการวิสามัญหรือคณะกรรมการวิสามัญแล้วแต่กรณีนั้น จะต้องระบุกิจการหรือเรื่องให้ชัดเจนและไม่ซ้ำหรือซ้อนกัน และจะต้องไม่ซ้ำหรือซ้อนกับอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการวิสามัญประจำสภาคณะต่าง ๆ

^๑ข้อ ๓๗ วรรคสอง เพิ่มเติมโดยข้อ ๓ ของข้อบังคับการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๔

ข้อ ๓๙ ผู้ติดตามไปนี้ไม่ต้องเสนอล่วงหน้าหรือเป็นหนังสือ

(๑) ขอให้ปรึกษาเป็นเรื่องด่วน

(๒) ขอให้เปลี่ยนระเบียบวาระการประชุม

(๓) ขอให้ลงมติตามข้อ ๓๒ หรือข้อ ๓๔

(๔) ผู้ติดตามข้อ ๔๐ ข้อ ๖๕ ข้อ ๖๖ ข้อ ๖๗ ข้อ ๗๓ ข้อ ๑๑๙ ข้อ ๑๓๒ ข้อ ๒๑๑ หรือ ข้อ ๒๑๓

(๕) ผู้ติดตามที่ประธานอนุญาตตามที่เห็นสมควร

ข้อ ๔๐ เมื่อที่ประชุมสภากำลังปรึกษาผู้ติดตามโดยผู้ห้ามมิให้เสนอผู้ติดตามอื่นนอกจากผู้ติดตามต่อไปนี้

(๑) ขอแปรผู้ติดตามเฉพาะในเรื่องที่มีใช้ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญหรือร่างพระราชบัญญัติ

(๒) ขอให้รวมระเบียบวาระการประชุมที่เป็นเรื่องเดียวกัน ทำนองเดียวกัน หรือเกี่ยวเนื่องกัน เพื่อพิจารณาพร้อมกัน

(๓) ขอให้ส่งปัญหาไปยังคณะกรรมการเพื่อพิจารณา หรือขอให้บุคคลใดส่งเอกสารหรือมาแถลงข้อเท็จจริงหรือแสดงความเห็น

(๔) ขอให้รวมหรือแยกประเด็นพิจารณาหรือลงมติ

(๕) ขอให้เลื่อนการปรึกษา

(๖) ขอให้ปิดอภิปราย

(๗) ขอให้ยกเรื่องอื่นขึ้นปรึกษา

ผู้ติดตาม (๓) (๕) (๖) หรือ (๗) เมื่อที่ประชุมสภาลงมติเห็นชอบตามที่เสนอแล้ว ห้ามมิให้เสนอผู้ติดตามอื่นในข้อนี้

ข้อ ๔๑ ผู้ติดตามข้อ ๔๐ (๖) และ (๗) ห้ามมิให้ผู้ใดเสนอในคราวเดียวกับการอภิปรายของตน

ข้อ ๔๒ ผู้ติดตามข้อ ๔๐ (๗) ห้ามมิให้เสนอ

(๑) ในการพิจารณาผู้ติดตามที่คณะรัฐมนตรีเป็นผู้เสนอ

(๒) ในการพิจารณาให้ความเห็นชอบการแต่งตั้งนายกรัฐมนตรีหรือการให้นายกรัฐมนตรีพ้นจากตำแหน่งตามมาตรา ๑๙ ของรัฐธรรมนูญ

(๓) ในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญหรือร่างพระราชบัญญัติ

(๔) ในการพิจารณาให้บุคคลดำรงตำแหน่งตามหมวด ๙

(๕) ในการถอดถอนและการให้บุคคลพ้นจากตำแหน่งตามหมวด ๑๐

ข้อ ๔๓ ในกรณีที่ที่ประชุมสภาลงมติให้ยกเรื่องอื่นขึ้นปรึกษา ผู้ติดตามเดิมเป็นอันตกไป

ข้อ ๔๔ ผู้ติดตามที่ต้องเสนอล่วงหน้าเป็นหนังสือ ผู้เสนอและผู้รับรองต้องลงลายมือชื่อท้ายผู้ติดตามที่เสนอ

ข้อ ๔๕ ผู้ติดตามที่ไม่ต้องเสนอล่วงหน้าเป็นหนังสือ ให้ผู้รับรองแสดงการรับรองโดยวิธียกมือขึ้น

พ้นศีรษะ

ข้อ ๔๖ การแก้ไขเพิ่มเติมญัตติหรือการถอนญัตติที่ประธานสภาสั่งบรรจุเข้าระเบียบวาระการประชุมและได้ส่งให้สมาชิกแล้ว จะกระทำได้อีกเมื่อได้รับความยินยอมของที่ประชุมสภา

ข้อ ๔๗ การถอนคำแปรญัตติจะกระทำเมื่อใดก็ได้ แต่การขอแก้ไขเพิ่มเติมคำแปรญัตติจะกระทำได้เฉพาะภายในกำหนดเวลาแปรญัตติตามข้อ ๑๒๑

ข้อ ๔๘ การถอนชื่อจากการเป็นผู้ร่วมกันเสนอญัตติใด หรือจากการเป็นผู้รับรอง จะกระทำได้เฉพาะก่อนที่ประธานสภาสั่งบรรจุญัตตินั้นเข้าระเบียบวาระการประชุม ในกรณีที่ประธานสภาสั่งบรรจุญัตตินั้นเข้าระเบียบวาระการประชุมแล้วจะถอนชื่อได้อีกเมื่อได้รับความยินยอมของที่ประชุมสภา

ข้อ ๔๙ ญัตติใดถึงวาระพิจารณาในที่ประชุมสภาแล้ว ถ้าผู้เสนอญัตติไม่ชี้แจงในที่ประชุมสภาหรือผู้เสนอญัตติไม่อยู่ในที่ประชุมสภาโดยไม่มีผู้ชี้แจงแทนในฐานะผู้รับมอบหมาย ญัตตินั้นเป็นอันตกไป เว้นแต่ที่ประชุมสภาจะพิจารณาเห็นเป็นอย่างอื่น

คำแปรญัตติใดถึงวาระพิจารณาในที่ประชุมสภาแล้ว ถ้าผู้แปรญัตติไม่ชี้แจงในที่ประชุมสภาหรือผู้แปรญัตติไม่อยู่ในที่ประชุมสภาโดยไม่มีผู้ชี้แจงแทนในฐานะผู้รับมอบหมาย คำแปรญัตตินั้นเป็นอันตกไป

การมอบหมายให้ชี้แจงแทนในกรณีตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสองนั้นต้องมอบแก่สมาชิกและทำเป็นหนังสือยื่นต่อประธาน

ข้อ ๕๐ ญัตติใดตกไปแล้ว ห้ามมิให้นำญัตติซึ่งมีหลักการเช่นเดียวกันขึ้นเสนออีกภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ญัตตินั้นตกไป เว้นแต่ประธานสภาจะอนุญาตในเมื่อพิจารณาเห็นว่าพฤติการณ์ได้เปลี่ยนแปลงไป

ส่วนที่ ๓ การอภิปราย

ข้อ ๕๑ ผู้มีสิทธิอภิปรายก่อนคือผู้เสนอญัตติ แต่ถ้าผู้เสนอญัตติมีหลายคนให้ประธานอนุญาตให้ใช้สิทธิอภิปรายก่อนได้เพียงคนเดียว

กรรมการซึ่งได้สงวนความเห็น กรรมการผู้รับมอบหมายจากกรรมการซึ่งได้สงวนความเห็น ผู้แปรญัตติซึ่งได้สงวนคำแปรญัตติ หรือสมาชิกผู้รับมอบหมายจากผู้แปรญัตติ ซึ่งได้สงวนคำแปรญัตติ ไว้ในชั้นคณะกรรมการ ให้มีฐานะเสมือนเป็นผู้เสนอญัตติด้วย

ข้อ ๕๒ เมื่อผู้อภิปรายก่อนตามข้อ ๕๑ ได้อภิปรายแล้ว การอภิปรายในลำดับต่อไปจะต้องเป็นการอภิปรายสลับกันระหว่างฝ่ายคัดค้านและฝ่ายสนับสนุน เว้นแต่ในวาระของฝ่ายใดไม่มีผู้อภิปรายอีกฝ่ายหนึ่งจึงอภิปรายซ้อนได้

การอภิปรายไม่สนับสนุนและไม่คัดค้านย่อมกระทำได้โดยไม่ต้องสลับ และมีให้นับเป็นวาระอภิปรายของฝ่ายใด

ข้อ ๕๓ ถ้ามีผู้ขออภิปรายหลายคน ประธานจะให้คนใดอภิปรายก็ได้ แต่ให้คำนึงถึงผู้เสนอญัตติ ผู้แปรญัตติ ผู้รับรองญัตติหรือผู้รับรองคำแปรญัตติ และผู้ซึ่งยังไม่ได้อภิปรายด้วย

ข้อ ๕๔ การอภิปรายต้องอยู่ในประเด็นหรือเกี่ยวกับประเด็นที่กำลังปรึกษากันอยู่ภายในระยะเวลาที่ประธานกำหนด โดยต้องไม่ฟุ้งเฟ้อ วนเวียน ซ้ำซาก หรือซ้ำกับผู้อื่น หรือใช้ภาษาต่างประเทศโดยไม่จำเป็น และห้ามมิให้นำเอกสารใด ๆ มาอ่าน หรือนำวัตถุใด ๆ เข้ามาแสดงในที่ประชุมสภา เว้นแต่ประธานจะอนุญาต

ห้ามมิให้ผู้อภิปรายแสดงกิริยาหรือใช้วาจาอันไม่สุภาพ ใส่ร้ายหรือเสียดสีบุคคลใด และห้ามมิให้กล่าวถึงสถาบันพระมหากษัตริย์ หรือออกชื่อสมาชิกหรือบุคคลใดโดยไม่จำเป็น

ข้อ ๕๕ ถ้าประธานเห็นว่าผู้ใดได้อภิปรายพอสมควรแล้ว ประธานจะให้ผู้นั้นยุติการอภิปรายก็ได้ แม้จะมีได้ฝ่าฝืนข้อ ๕๔ ก็ตาม

ข้อ ๕๖ สมาชิกผู้ใดเห็นว่ามีการฝ่าฝืนข้อบังคับและประสงค์จะประท้วง ให้ยืนและยกมือขึ้นพันศีรษะ ประธานจะต้องให้โอกาสผู้นั้นชี้แจง แล้วให้ประธานวินิจฉัยว่าได้มีการฝ่าฝืนข้อบังคับตามที่ประท้วงนั้นหรือไม่ คำวินิจฉัยของประธานดังกล่าวให้ถือเป็นเด็ดขาด

ให้นำความในวรรคหนึ่งมาใช้บังคับโดยอนุโลมแก่ผู้ถูกอภิปรายพาดพิงถึงเรื่องส่วนตัวหรือเรื่องอื่นใดอันเป็นที่เสียหายแก่ผู้นั้น และเมื่อประธานวินิจฉัยว่าการอภิปรายนั้นเป็นการฝ่าฝืนข้อบังคับผู้อภิปรายต้องถอนคำพูดตามคำสั่งของประธาน

ข้อ ๕๗ ผู้อภิปรายอาจถอนคำพูดของตนเอง หรือเมื่อมีผู้ประท้วง หรือตามคำสั่งของประธานตามข้อ ๕๖

ข้อ ๕๘ การอภิปรายเป็นอันยุติ เมื่อ

- (๑) ไม่มีผู้ใดอภิปราย
- (๒) ที่ประชุมสภาลงมติให้ปิดอภิปราย
- (๓) ที่ประชุมสภาลงมติให้ยกเรื่องอื่นขึ้นปรึกษา

ข้อ ๕๙ ในกรณีที่ประธานพิจารณาเห็นว่าได้อภิปรายกันพอสมควรแล้ว จะขอให้ที่ประชุมสภาวินิจฉัยว่าจะปิดอภิปรายหรือไม่ก็ได้

ข้อ ๖๐ เมื่อการอภิปรายได้ยุติแล้ว ห้ามมิให้ผู้ใดอภิปรายอีก นอกจากในกรณีที่ที่ประชุมสภาจะต้องลงมติในเรื่องที่กำลังปรึกษากันอยู่ จึงให้ผู้มีสิทธิอภิปรายก่อนอภิปรายสรุปได้อีกครั้งหนึ่งเป็นครั้งสุดท้ายก่อนที่ที่ประชุมสภาจะลงมติ เมื่อการอภิปรายได้สิ้นสุดแล้ว ให้ประธานให้สัญญาณแจ้งสมาชิกที่มาประชุมทราบก่อนลงมติ

ข้อ ๖๑ ประธานอาจอนุญาตให้บุคคลใด ๆ ชี้แจงข้อเท็จจริงต่อที่ประชุมสภาก็ได้

ข้อ ๖๒ ถ้าประธานให้สัญญาณด้วยการเคาะค้อนหรือยืนขึ้น ให้ผู้ที่กำลังพูดอยู่หยุดพูดและนั่งลงทันที และให้ทุกคนนั่งฟังประธาน

ในกรณีอ่านพระบรมราชโองการ หรือกระแสพระราชดำรัส ให้ผู้อยู่ในที่ประชุมสภายืนฟังด้วยอาการสำรวมตลอดเวลาที่อ่าน

ส่วนที่ ๔ การลงมติ

ข้อ ๖๓^๖ ในกรณีที่จะต้องมิตติของสภา ให้ประธานมีสัญญาณให้สมาชิกทราบ เพื่อแสดงตนก่อนลงมติ เว้นแต่ประธานจะพิจารณาเห็นว่าไม่มีประเด็นปัญหาเกี่ยวกับองค์ประชุม ประธานจะให้ดำเนินการต่อไปโดยไม่ต้องให้สมาชิกแสดงตนก่อนลงมติอีกก็ได้

ข้อ ๖๔ การลงมิตติต้องมีสมาชิกมาแสดงตนครบองค์ประชุม โดยให้ถือเอาเสียงข้างมาก เว้นแต่ที่มีบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่นในรัฐธรรมนูญ กฎหมาย หรือข้อบังคับนี้

เสียงข้างมากนั้น ในกรณีความเห็นของที่ประชุมสภามีสองฝ่าย ให้ถือเอาจำนวนคะแนนเสียงฝ่ายที่มากกว่า และในกรณีความเห็นของที่ประชุมสภามีเกินสองฝ่าย ให้ถือเอาจำนวนคะแนนเสียงฝ่ายที่มากที่สุด

ในกรณีมีคะแนนเสียงเท่ากัน ให้ประธานออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด การออกเสียงชี้ขาดของประธาน ให้กระทำการเปิดเผยโดยจะให้เหตุผลหรือไม่ก็ได้

ข้อ ๖๕ ภายใต้บังคับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ การออกเสียงลงคะแนนให้กระทำการเปิดเผย เว้นแต่เมื่อสมาชิกเสนอญัตติโดยมีผู้รับรองไม่น้อยกว่าสิบคน ขอให้กระทำการลับจึงให้ลงคะแนนลับ แต่ถ้ามีสมาชิกคัดค้านและมีผู้รับรองมากกว่าหนึ่งในสามของจำนวนสมาชิกในที่ประชุมสภาก็ให้ลงคะแนนโดยเปิดเผย

ข้อ ๖๖ การออกเสียงลงคะแนนเปิดเผยมีวิธีปฏิบัติ ดังต่อไปนี้

(๑) ใช้เครื่องออกเสียงลงคะแนนตามที่ประธานสภากำหนด

(๒) ยกมือขึ้นพร้อมศีรษะพร้อมกับแสดงบัตรลงคะแนน ผู้เห็นด้วยให้แสดงบัตรลงคะแนนสีน้ำเงิน ผู้ไม่เห็นด้วยให้แสดงบัตรลงคะแนนสีแดง ส่วนผู้ไม่ออกเสียงให้แสดงบัตรลงคะแนนสีขาว โดยบัตรลงคะแนนดังกล่าวให้สมาชิกลงลายมือชื่อและหมายเลขประจำตัวสมาชิกกำกับไว้ด้วย

(๓) เรียกชื่อสมาชิกตามลำดับอักษรให้ออกเสียงลงคะแนนเป็นรายคนตามวิธีที่ประธานกำหนด

(๔) วิธีอื่นใดซึ่งที่ประชุมสภาเห็นสมควรเฉพาะกรณี

การออกเสียงลงคะแนนเปิดเผยนั้นให้ใช้วิธีตาม (๑) จะใช้วิธีตาม (๒) (๓) หรือ (๔) ได้ ต่อเมื่อสมาชิกเสนอญัตติและที่ประชุมสภาอนุมัติ หรือเมื่อมีการนับคะแนนเสียงใหม่ตามข้อ ๗๓

การออกเสียงลงคะแนนเปิดเผยตาม (๑) ให้ใช้เครื่องออกเสียงลงคะแนนได้จนกว่าประธานจะได้สั่งปิดการออกเสียงลงคะแนน

การออกเสียงลงคะแนนเปิดเผยตาม (๒) ให้ประธานสั่งให้เจ้าหน้าที่ไปรับบัตรลงคะแนนจากสมาชิกมาเพื่อดำเนินการตรวจนับคะแนนต่อไป

ข้อ ๖๗ การออกเสียงลงคะแนนลับมีวิธีปฏิบัติ ดังต่อไปนี้

(๑) ใช้เครื่องออกเสียงลงคะแนนตามที่ประธานสภากำหนด

^๖ข้อ ๖๓ แก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อ ๔ ของข้อบังคับการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๙

(๒) เขียนเครื่องหมายบนแผ่นกระดาษใส่ซองที่เจ้าหน้าที่จัดให้ ผู้เห็นด้วยให้เขียนเครื่องหมาย ถูก (✓) ผู้ไม่เห็นด้วยให้เขียนเครื่องหมายกากบาท (X) ส่วนผู้ไม่ออกเสียงให้เขียนเครื่องหมายวงกลม (O)

(๓) วิธีอื่นใดซึ่งที่ประชุมสภาเห็นสมควรเฉพาะกรณี

การออกเสียงลงคะแนนลับตาม (๑) ให้ใช้เครื่องออกเสียงลงคะแนนได้จนกว่าประธานจะได้สั่งปิดการออกเสียงลงคะแนน

เมื่อจะมีการออกเสียงลงคะแนนลับตาม (๒) ให้สมาชิกนั่งลงในที่ที่จัดไว้ และให้ประธานสั่งให้เจ้าหน้าที่แจกกระดาษและซองให้แก่สมาชิกทุกคน และเมื่อสมาชิกเขียนเครื่องหมายบนแผ่นกระดาษใส่ซองแล้ว ให้ประธานสั่งให้เจ้าหน้าที่ไปรับมาเพื่อส่งให้แก่กรรมการตรวจนับคะแนนดำเนินการต่อไป และในการตรวจนับคะแนน ให้ประธานเชิญสมาชิกจำนวนห้าคนเป็นกรรมการตรวจนับคะแนน

ข้อ ๖๘ ก่อนออกเสียงลงคะแนนลับ ให้ประธานให้สัญญาณแจ้งสมาชิกทราบเพื่อพร้อมที่จะออกเสียงลงคะแนนลับ

ข้อ ๖๙ ลำดับการลงมตินั้นให้ลงมติในญัตติสุดท้ายก่อนแล้วย้อนเป็นลำดับไปหาญัตติต้น แต่มีให้ถือว่าความผิดพลาดในการเรียงลำดับดังกล่าวมานี้เป็นเหตุให้มติที่ได้ลงคะแนนและนับคะแนนเสร็จแล้วเป็นอันเสียไป

ข้อ ๗๐ ประธานมีอำนาจสั่งให้รวมหรือแยกประเด็นพิจารณาหรือลงมติ เว้นแต่ที่ประชุมสภาจะมีมติเป็นอย่างอื่น

ข้อ ๗๑ สมาชิกซึ่งเข้ามาในที่ประชุมสภาระหว่างการออกเสียงลงคะแนน ในกรณีออกเสียงลงคะแนนเปิดเผยตามข้อ ๖๖ (๑) หรือออกเสียงลงคะแนนลับตามข้อ ๖๗ (๑) อาจลงคะแนนได้ก่อนประธานสั่งปิดการออกเสียงลงคะแนน ในกรณีออกเสียงลงคะแนนเปิดเผยโดยวิธีอื่น อาจลงคะแนนทางฝ่ายที่ยังนับคะแนนเสียงไม่เสร็จได้ หรือในกรณีออกเสียงลงคะแนนลับโดยวิธีอื่น อาจลงคะแนนได้ก่อนประธานสั่งให้นับคะแนนเสียง

ข้อ ๗๒ เมื่อได้นับคะแนนเสียงเสร็จแล้ว ให้ประธานประกาศมติต่อที่ประชุมสภาทันที ในกรณีเรื่องใดรัฐธรรมนูญ กฎหมาย หรือข้อบังคับนี้ กำหนดไว้ว่ามติจะต้องประกอบด้วยคะแนนเสียงถึงจำนวนเท่าใด ก็ให้ประกาศด้วยว่าคะแนนเสียงถึงจำนวนที่กำหนดไว้นั้นหรือไม่

ในกรณีตามวรรคหนึ่ง ถ้าได้ประกาศมติต่อที่ประชุมสภาจากผลการออกเสียงลงคะแนนด้วยวิธีตามข้อ ๖๗ (๒) และ (๓) แล้ว ให้ประธานสั่งให้เจ้าหน้าที่ทำลายบัตรออกเสียงลงคะแนนนั้นด้วย

ข้อ ๗๓ ในการนับคะแนนเสียงครั้งใด ถ้าสมาชิกเสนอญัตติโดยมีผู้รับรองไม่น้อยกว่าสิบคน ให้มีการนับคะแนนเสียงใหม่ ก็ให้มีการนับใหม่ เว้นแต่คะแนนเสียงมีความต่างกันเกินกว่าสิบคะแนน จะขอให้มีการนับคะแนนเสียงใหม่มิได้

การนับคะแนนเสียงใหม่ดังกล่าวตามวรรคหนึ่ง ให้เปลี่ยนวิธีลงคะแนนเป็นวิธีดังกล่าวตามข้อ ๖๖ หรือข้อ ๖๗ ซึ่งอยู่ในลำดับถัดไป แล้วแต่กรณี เว้นแต่รัฐธรรมนูญ กฎหมาย หรือข้อบังคับนี้ กำหนดวิธีลงคะแนนไว้โดยเฉพาะเป็นอย่างอื่น

เมื่อได้มีการนับคะแนนเสียงโดยวิธีดังกล่าวในข้อ ๖๖ (๓) แล้ว จะขอให้มีการนับคะแนนเสียงใหม่อีกมิได้

ข้อ ๗๔ ผู้ใดที่ไม่มีผู้คัดค้านให้ประธานสภาที่ประชุมสภาว่ามีผู้เห็นเป็นอย่างอื่นหรือไม่ เมื่อไม่มีผู้เห็นเป็นอย่างอื่นหรือเป็นการพิจารณาญัตติที่เป็นร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญหรือร่างพระราชบัญญัติในวาระที่สอง โดยคณะกรรมการธิการไม่มีการแก้ไข ให้ถือว่าที่ประชุมสภาลงมติเห็นชอบด้วยกับญัตตินั้น

ข้อ ๗๕ ให้เลขาธิการจัดทำบันทึกการลงมติการออกเสียงลงคะแนนของสมาชิกแต่ละคน และเปิดเผยบันทึกการลงมติดังกล่าวไว้ ณ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา เพื่อให้ประชาชนเข้าไปตรวจสอบได้ เว้นแต่กรณีการออกเสียงลงคะแนนเป็นการลับ

หมวด ๔ การสิ้นสุดสมาชิกภาพ

ข้อ ๗๖ เมื่อมีคำร้องขอให้สมาชิกผู้ใดพ้นจากสมาชิกภาพตามมาตรา ๑๒ ของรัฐธรรมนูญ เพราะเหตุที่สมาชิกผู้นั้นกระทำการอันเป็นการเสื่อมเสียเกียรติศักดิ์ของการเป็นสมาชิก หรือมีพฤติการณ์อันเป็นการขัดขวางการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิก ให้ประธานสภาแจ้งให้สมาชิกผู้นั้นทราบ และส่งเรื่องให้คณะกรรมการจรรยาธรรมโดยเร็ว

คำร้องขอตามวรรคหนึ่งให้เป็นไปตามระเบียบที่ประธานสภากำหนดโดยได้รับความเห็นชอบจากสภา ซึ่งอย่างน้อยต้องระบุให้ชัดเจนว่าสมาชิกผู้นั้นได้กระทำการหรือมีพฤติการณ์ใดอันเป็นเหตุที่ทำให้มีการยื่นคำร้องดังกล่าว

ข้อ ๗๗ ให้คณะกรรมการจรรยาธรรมพิจารณาคำร้องตามข้อ ๗๖ ให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวัน นับแต่วันที่ได้รับคำร้องจากประธานสภา

หลักเกณฑ์และวิธีการในการพิจารณาตามวรรคหนึ่งให้เป็นไปตามระเบียบที่ประธานสภา กำหนดโดยได้รับความเห็นชอบจากสภา

ข้อ ๗๘ เมื่อประธานสภาได้รับรายงานจากคณะกรรมการจรรยาธรรมแล้ว ให้ประธานสภา จัดให้มีการประชุมเพื่อพิจารณาโดยเร็ว และบรรจุเข้าระเบียบวาระการประชุมเป็นเรื่องด่วน

ข้อ ๗๙ ในการพิจารณาของสภาเพื่อพิจารณาให้สมาชิกผู้ใดพ้นจากสมาชิกภาพ ให้พิจารณา โดยเปิดเผย เว้นแต่มีความจำเป็นเพื่อคุ้มครองประโยชน์สาธารณะสำคัญ

ในการพิจารณาลับผู้ที่จะอยู่ในที่ประชุมสภาหรือ ณ ที่ใดในระยะเวลาที่จะฟังการพิจารณาได้ก็แต่ เฉพาะสมาชิกและผู้ที่ได้รับอนุญาตจากที่ประชุมสภา และห้ามใช้เครื่องบันทึกเสียงหรือเครื่องมือสื่อสารใด ๆ เว้นแต่เป็นการบันทึกของสภา

ข้อ ๘๐ การออกเสียงลงคะแนนให้สมาชิกพ้นจากสมาชิกภาพให้กระทำโดยวิธีลงคะแนนลับ

ข้อ ๘๑ เมื่อสภามีมติแล้วให้ประธานสภาแจ้งมติให้ผู้ถูกร้องทราบ

ในกรณีที่สภามีมติให้พ้นจากสมาชิกภาพ ให้แจ้งเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้องทราบด้วย

ข้อ ๘๒ สมาชิกที่ไม่แสดงตนเพื่อลงมติในที่ประชุมสภาตามข้อ ๖๓ เกินกว่าหนึ่งในสามของจำนวนครั้งที่มีการแสดงตนเพื่อลงมติทั้งหมดในรอบระยะเวลาเก้าสิบวัน ให้สมาชิกภาพของสมาชิกสิ้นสุดลงตามมาตรา ๙ (๕) ของรัฐธรรมนูญ วันเริ่มต้นและวันสิ้นสุดของแต่ละรอบระยะเวลาให้เป็นไปตามที่ประธานสภากำหนด

กรณีที่สมาชิกไม่แสดงตนเพื่อลงมติตามวรรคหนึ่งเนื่องจากได้ลาการประชุม โดยได้รับอนุญาตจากประธานสภา มิให้ถือว่าสมาชิกผู้นั้นไม่แสดงตนเพื่อลงมติ และมีให้นับจำนวนครั้งที่มีการแสดงตนเพื่อลงมติที่เกิดขึ้นในช่วงเวลาที่สมาชิกได้รับอนุญาตให้ลาการประชุม รวมเป็นจำนวนครั้งที่สมาชิกผู้นั้นไม่ได้แสดงตนเพื่อลงมติตามวรรคหนึ่ง

การอนุญาตให้ลาการประชุมตามวรรคสอง ให้เป็นไปตามระเบียบที่ประธานสภากำหนด เลขานุการต้องมีหนังสือแจ้งให้สมาชิกแต่ละคนทราบถึงจำนวนครั้งที่สภามีมติ และจำนวนครั้งที่สมาชิกคนนั้นได้แสดงตนเพื่อลงมติในรอบสามสิบวันที่ผ่านมา และอาจดำเนินการทางโทรสาร สื่ออิเล็กทรอนิกส์ หรือสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศประเภทอื่นด้วยก็ได้

ในกรณีที่ปรากฏว่าสมาชิกผู้ใดไม่ได้แสดงตนเพื่อลงมติเกินกว่าจำนวนครั้งที่ได้กำหนดไว้ในวรรคหนึ่ง ให้เลขานุการแจ้งให้ประธานสภาทราบและให้ประธานสภาแจ้งให้สมาชิกผู้นั้นและเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้องทราบถึงการสิ้นสุดสมาชิกภาพโดยเร็ว

สมาชิกที่ได้รับแจ้งถึงการสิ้นสุดสมาชิกภาพตามวรรคห้าอาจใช้สิทธิโต้แย้งเป็นหนังสือถึงความถูกต้องของการบันทึกการแสดงตนเพื่อลงมติได้ภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งตามวรรคห้าเพื่อให้ประธานสภาวินิจฉัย คำวินิจฉัยของประธานสภาถือเป็นที่สุด

หมวด ๕

กรรมวิธีการ

ข้อ ๘๓ สภาอาจตั้งคณะกรรมการให้มีอำนาจหน้าที่พิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญหรือร่างพระราชบัญญัติ กระทบกิจการใด ๆ อันอยู่ในอำนาจหน้าที่ของสภาหรือตามที่สภามอบหมาย โดยจะกำหนดให้เป็นคณะกรรมการสามัญหรือคณะกรรมการวิสามัญก็ได้

คณะกรรมการสามัญประกอบด้วยบุคคลซึ่งสภาตั้งจากสมาชิกของสภาเท่านั้น ส่วนคณะกรรมการวิสามัญจะตั้งจากบุคคลซึ่งมิได้เป็นสมาชิกด้วยก็ได้

ข้อ ๘๔ ให้สภาตั้งคณะกรรมการสามัญประจำสภาขึ้นเพื่อพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญหรือร่างพระราชบัญญัติ กระทบกิจการ พิจารณาสอบสวน หรือศึกษาเรื่องใด ๆ อันอยู่ในอำนาจหน้าที่ของสภาหรือตามที่สภามอบหมาย ทั้งนี้ ในการกระทบกิจการของคณะกรรมการ ให้คำนึงถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างเต็มที่และอย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบเป็นสำคัญ

คณะกรรมการสามัญประจำสภาแต่ละคณะประกอบด้วยกรรมการจำนวนไม่น้อยกว่า สิบเอ็ดคนแต่ไม่เกินยี่สิบหกคน และให้มีจำนวนสิบหกคณะ โดยให้มีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

(๑) คณะกรรมการการเมือง

มีอำนาจหน้าที่พิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญหรือร่างพระราชบัญญัติ กระทำกิจการ พิจารณาสอบสวน หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการเมืองภายใต้การปกครองระบอบ ประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ระบบการเลือกตั้ง และพรรคการเมือง รวมทั้ง การดำเนินการบริหารจัดการขององค์กรตามรัฐธรรมนูญ

(๒) คณะกรรมการการบริหารราชการแผ่นดิน

มีอำนาจหน้าที่พิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญหรือร่างพระราชบัญญัติ กระทำกิจการ พิจารณาสอบสวน หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการปกครอง การบริหารราชการแผ่นดิน การพัฒนาระบบราชการ รวมทั้งการจัดระบบบริหารราชการส่วนกลาง และส่วนภูมิภาค การปฏิบัติหน้าที่ ของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ตลอดจนการป้องกันและรักษาความมั่นคงของประเทศ และกิจการทหาร

(๓) คณะกรรมการการกฎหมาย กระบวนการยุติธรรมและกิจการตำรวจ

มีอำนาจหน้าที่พิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญหรือร่างพระราชบัญญัติ กระทำกิจการ พิจารณาสอบสวน หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับระบบกฎหมาย กระบวนการยุติธรรม ตลอดจนสิทธิมนุษยชนและการคุ้มครองผู้บริโภค รวมทั้งกิจการตำรวจ

(๔) คณะกรรมการการปกครองท้องถิ่น

มีอำนาจหน้าที่พิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญหรือร่างพระราชบัญญัติ กระทำกิจการ พิจารณาสอบสวน หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่น การพัฒนาและ ส่งเสริมประสิทธิภาพในการบริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การกำกับดูแล การส่งเสริม และการ ถ่ายโอนภารกิจตามกฎหมายกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยต้องคำนึงถึงความสอดคล้องกับการพัฒนาจังหวัดและประเทศโดยส่วนรวม รวมทั้งการปกครอง ท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ

(๕) คณะกรรมการการศึกษาและการกีฬา

มีอำนาจหน้าที่พิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญหรือร่างพระราชบัญญัติ กระทำกิจการ พิจารณาสอบสวน หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษา การวิจัย การพัฒนา การศึกษาของชาติ การส่งเสริมโอกาสทางการศึกษา การศึกษาในส่วนสาระการเรียนรู้ การก้ำยืมเพื่อ การศึกษา การประเมินคุณภาพการศึกษา รวมทั้งการส่งเสริมสนับสนุน การพัฒนากีฬาของชาติ ตลอดจนศึกษาปัญหาและอุปสรรคของการพัฒนาการศึกษา

(๖) คณะกรรมการการเศรษฐกิจ การเงินและการคลัง

มีอำนาจหน้าที่พิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญหรือร่างพระราชบัญญัติ กระทำกิจการ พิจารณาสอบสวน หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับเศรษฐกิจ การเงิน การคลัง การธนาคาร ตลาดเงิน ตลาดทุน และสถาบันการเงินของประเทศ รวมทั้งนโยบายของรัฐบาลในด้านงบประมาณ

ตลอดจนติดตามและประเมินผลการรับ การใช้จ่ายเงินงบประมาณของส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ และรัฐวิสาหกิจ

(๗) คณะกรรมการการพลังงาน

มีอำนาจหน้าที่พิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญหรือร่างพระราชบัญญัติ กระทำกิจการ พิจารณาสอบสวน หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการพลังงาน การบริหาร การส่งเสริม พัฒนา การจัดหา การใช้ การอนุรักษ์พลังงาน รวมทั้งผลกระทบจากการจัดหาและการใช้พลังงาน

(๘) คณะกรรมการการสาธารณสุข

มีอำนาจหน้าที่พิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญหรือร่างพระราชบัญญัติ กระทำกิจการ พิจารณาสอบสวน หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการสาธารณสุข การรักษาพยาบาล การส่งเสริมและพัฒนาสุขภาพอนามัยของประชาชนและชุมชน รวมถึงปัญหาผลกระทบของการ เปลี่ยนแปลงทางประชากรและการพัฒนา

(๙)^๓ คณะกรรมการการวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี สารสนเทศ และการสื่อสารมวลชน

มีอำนาจหน้าที่พิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญหรือร่างพระราชบัญญัติ กระทำกิจการ พิจารณาสอบสวน หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการส่งเสริมและการพัฒนา ด้าน วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี กิจการสื่อสาร สารสนเทศ โทรคมนาคม วิทยุโทรทัศน์ และการสื่อสารมวลชน

(๑๐) คณะกรรมการสังคม กิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส

มีอำนาจหน้าที่พิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญหรือร่างพระราชบัญญัติ กระทำกิจการ พิจารณาสอบสวน หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับสังคม กิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส รวมทั้งประสานกับองค์กรภายในประเทศ ต่างประเทศ ประชาคม นานาชาติเกี่ยวกับแนวทางความร่วมมือเพื่อส่งเสริมการแก้ปัญหาเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส การส่งเสริมศักยภาพของชุมชน ด้านการพัฒนาชีวิต ความเป็นอยู่ การสงเคราะห์ดูแล ผู้ยากไร้ การสร้างหลักประกันและความมั่นคงในคุณภาพชีวิตของคนไทยโดยรวม รวมทั้งการพัฒนา คุณภาพชีวิตของประชาชน

(๑๑) คณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์

มีอำนาจหน้าที่พิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญหรือร่างพระราชบัญญัติ กระทำกิจการ พิจารณาสอบสวน หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการพัฒนาเกษตรกรรม อุตสาหกรรม เกษตร การสหกรณ์ การพัฒนาการผลิต การแปรรูป และธุรกิจเกษตร รวมทั้งแนวทางการแก้ไขปัญหา อุปสรรคทางการพัฒนาการเกษตร

(๑๒) คณะกรรมการการคมนาคม

มีอำนาจหน้าที่พิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญหรือร่างพระราชบัญญัติ กระทำกิจการ พิจารณาสอบสวน หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการคมนาคม ทั้งการจราจรทางบก ทางน้ำ ทางอากาศ ทางอวกาศ การขนส่งมวลชน การขนส่งสินค้าและการพาณิชย์นาวี

^๓ ข้อ ๘๔ วรรคสอง (๘) แก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อ ๕ ของข้อบังคับการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๔

(๑๓) คณะกรรมการการต่างประเทศ

มีอำนาจหน้าที่พิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญหรือร่างพระราชบัญญัติ กระทำกิจการ พิจารณาสอบสวน หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการต่างประเทศ ความสัมพันธ์ระหว่าง ประเทศ คนไทยโพ้นทะเล สถานการณ์ใด ๆ ที่เกิดขึ้นอันอาจส่งผลกระทบต่อผลประโยชน์ รวมทั้ง ภาพลักษณ์ของประเทศและอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

(๑๔) คณะกรรมการการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

มีอำนาจหน้าที่พิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญหรือร่างพระราชบัญญัติ กระทำกิจการ พิจารณาสอบสวน หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การส่งเสริม บำรุงรักษา และคุ้มครองคุณภาพสิ่งแวดล้อม รวมทั้งศึกษาปัญหาการใช้ การป้องกัน การแก้ไข และการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

(๑๕) คณะกรรมการการพาณิชย์ การอุตสาหกรรม และการแรงงาน

มีอำนาจหน้าที่พิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญหรือร่างพระราชบัญญัติ กระทำกิจการ พิจารณาสอบสวน หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการค้า การบริการ การส่งออก ดุลการค้า ลิขสิทธิ์ ตราสาร ทะเบียนทรัพย์สินทางปัญญา การส่งเสริมและพัฒนาการพาณิชย์และ อุตสาหกรรม ตลอดจนศึกษาปัญหา อุปสรรคของการพัฒนาการพาณิชย์ และอุตสาหกรรมของไทย รวมทั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษและการแรงงาน

(๑๖) คณะกรรมการการศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรมและการท่องเที่ยว

มีอำนาจหน้าที่พิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญหรือร่างพระราชบัญญัติ กระทำกิจการ พิจารณาสอบสวน หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการอุปถัมภ์ และคุ้มครองศาสนา การอนุรักษ์ศิลปะ การรักษาประเพณี วัฒนธรรมท้องถิ่น ภูมิปัญญาชาวบ้าน รวมทั้งการส่งเสริมศีลธรรม คุณธรรม จริยธรรม วัฒนธรรม อัตลักษณ์ไทย และการท่องเที่ยว

หากมีความจำเป็นสภาจะตั้งคณะกรรมการสามัญประจำสภาเพิ่มขึ้นหรือลดจำนวน คณะกรรมการลงเมื่อใดก็ได้

สมาชิกคนหนึ่งจะดำรงตำแหน่งกรรมการสามัญประจำสภาได้ไม่เกินสองคณะ เว้นแต่ สมาชิกที่ดำรงตำแหน่งเป็นประธานคณะกรรมการสามัญประจำสภา ให้ดำรงตำแหน่งกรรมการ สมัยสามัญประจำสภาได้หนึ่งคณะ สำหรับสมาชิกผู้ดำรงตำแหน่งเลขานุการคณะกรรมการสามัญ ประจำสภาจะดำรงตำแหน่งเลขานุการคณะกรรมการสามัญประจำสภาอื่นอีกมิได้

ข้อ ๘๕ การดำรงตำแหน่งกรรมการสามัญประจำสภาตามข้อ ๘๔ ให้ที่ประชุมสภาตั้ง คณะกรรมการสามัญขึ้นคณะหนึ่ง และให้สมาชิกแต่ละคนแสดงความจำนงโดยยื่นต่อคณะกรรมการ สมัยสามัญตามแบบที่คณะกรรมการสามัญกำหนด เพื่อที่จะดำรงตำแหน่งในคณะกรรมการสามัญ ประจำสภาได้ไม่เกินสามคณะโดยเรียงตามลำดับความต้องการ ในกรณีที่คณะกรรมการสามัญประจำสภา คณะใดมีสมาชิกยื่นแสดงความจำนงจะดำรงตำแหน่งไว้น้อยกว่าหรือเกินกว่าจำนวนที่จะมีได้ใน คณะกรรมการคณะนั้น ให้ใช้วิธีเกลี่ยโดยหารือกับสมาชิกที่เกี่ยวข้องหรือใช้วิธีจับสลาก

การเลือกคณะกรรมการสามัญประจำสภา ให้ที่ประชุมสภาพิจารณาเลือกจากรายชื่อสมาชิกที่ได้รับการพิจารณาจากคณะกรรมการสามัญตามวรรคหนึ่ง

ข้อ ๘๖ ในกรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ในระหว่างคณะกรรมการสามัญประจำสภาคณะต่าง ๆ มีความไม่ชัดเจนหรือมีความซ้ำหรือซ้อนกันอยู่และทำให้เป็นปัญหาอุปสรรคต่อการดำเนินกิจการตามภารกิจ ให้เป็นอำนาจของที่ประชุมร่วมกันของประธานสภาและประธานคณะกรรมการสามัญประจำสภาที่เกี่ยวข้องร่วมกันพิจารณาว่าจะให้คณะกรรมการสามัญประจำสภาคณะใดมีอำนาจหน้าที่ในเรื่องนั้น หรือให้คณะกรรมการสามัญประจำสภาที่เกี่ยวข้องมีอำนาจหน้าที่ในเรื่องนั้นร่วมกัน

ข้อ ๘๗ ให้สภาตั้งคณะกรรมการวิสามัญกิจการสภานิติบัญญัติแห่งชาติชั้นคณะหนึ่ง มีจำนวนไม่เกินยี่สิบแปดคน ประกอบด้วยประธานสภาเป็นประธานคณะกรรมการ รองประธานสภาเป็นรองประธานคณะกรรมการ ผู้แทนคณะกรรมการสามัญประจำสภาตามข้อ ๘๔ วรรคสอง ทุกคณะ คณะละหนึ่งคน ผู้แทนคณะรัฐมนตรีจำนวนหนึ่งคน และเลขาธิการเป็นกรรมการ และให้ที่ประชุมสภาเลือกตามข้อ ๘๘ อีกไม่เกินเจ็ดคน

คณะกรรมการวิสามัญตามวรรคหนึ่ง มีอำนาจหน้าที่กระทำการ พิจารณาสอบสวน หรือศึกษาเรื่องใด ๆ เกี่ยวกับเรื่องดังต่อไปนี้

(๑) พิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญหรือร่างพระราชบัญญัติหรือเรื่องอื่นใด ตามที่สภามอบหมายหรือตามที่ประธานสภามอบหมาย

(๒) ติดตามมติและตรวจรายงานการประชุมของสภา

(๓) กระทำการหรือพิจารณาเรื่องใด ๆ ที่ไม่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการอื่นของสภา

(๔) ประสานงานระหว่างสภากับคณะรักษาความสงบแห่งชาติ คณะรัฐมนตรี ศาล องค์กรตามรัฐธรรมนูญ และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องในกิจการของคณะกรรมการ

(๕)^๔ ประสานงานกับคณะกรรมการสามัญประจำสภาทุกคณะและสมาชิกเกี่ยวกับการพิจารณารายชื่อสมาชิกหรือบุคคลใด ๆ ที่จะเสนอให้ที่ประชุมสภาเลือกเป็นกรรมการสามัญหรือกรรมการวิสามัญตามข้อ ๘๗/๑ ข้อ ๘๘ ข้อ ๑๓๓ ข้อ ๑๓๘ ข้อ ๑๕๔ หรือข้อ ๑๖๖ แล้วแต่กรณี เพื่อให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย เหมาะสม และเป็นธรรม

(๖) การประสานงานระหว่างคณะกรรมการซึ่งจะเรียกบุคคลมาชี้แจงตามข้อ ๙๓ และข้อ ๙๔ เพื่อลดภาระของผู้มาชี้แจง

(๗) ดำเนินงานทางด้านวิชาการ ข้อมูลข่าวสาร การสารสนเทศ เพื่อสนับสนุนกิจการของสภา

(๘) เสนอแนะต่อประธานสภาเกี่ยวกับการพัฒนาระบบงานสภา และการดำเนินกิจการในด้านต่าง ๆ ของสภา

(๙) รับคำร้องเรียนหรือเรื่องราวร้องทุกข์ของราษฎรเพื่อมอบต่อคณะกรรมการคณะต่าง ๆ หรือหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องเพื่อพิจารณา

^๔ ข้อ ๘๗ วรรคสอง (๕) แก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อ ๖ ของข้อบังคับการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๙

(๑๐)^๕ พิจารณาเรื่องที่ประธานสภาส่งให้ตามข้อ ๑๐๓ และข้อ ๒๑๖

(๑๑) เสนอแนะต่อประธานสภาเกี่ยวกับการกำหนดรายละเอียดของงบประมาณและการแปรรูปจัดตั้งงบประมาณรายจ่ายประจำปีในส่วนของสภาและสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

(๑๒) เสนอแนะต่อประธานสภาเกี่ยวกับการจัดสวัสดิการและสิทธิประโยชน์ต่าง ๆ ให้แก่สมาชิก

(๑๓) เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ผลงานของสภา

ข้อ ๘๗/๑^๖ ให้สภาตั้งคณะกรรมการวิสามัญการพิทักษ์และเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์ ขึ้นคณะหนึ่งมีจำนวนไม่เกินสามสิบคน ในจำนวนนี้ให้ประกอบด้วยบุคคลที่มีได้เป็นสมาชิกไม่เกินหนึ่งในสามของจำนวนกรรมการทั้งหมด มีอำนาจหน้าที่กระทำการ พิจารณาสอบสวน หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการพิทักษ์และเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์

ข้อ ๘๘ ภายใต้อำนาจข้อ ๘๗ และข้อ ๘๗/๑ การตั้งคณะกรรมการวิสามัญ ให้ที่ประชุมสภาเลือกจากรายชื่อที่สมาชิกเสนอ^๗

สมาชิกแต่ละคนมีสิทธิเสนอชื่อได้ครั้งละหนึ่งชื่อหรือหลายชื่อก็ได้ การเสนอต้องมีสมาชิกรับรองไม่น้อยกว่าห้าคน

ในการตั้งคณะกรรมการวิสามัญเพื่อพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญหรือร่างพระราชบัญญัติ ให้คณะรัฐมนตรี สภาปฏิรูปแห่งชาติ หรือผู้รักษาการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญที่เกี่ยวข้อง เสนอรายชื่อได้ไม่เกินหนึ่งในห้าของจำนวนกรรมการทั้งหมด แต่ในการตั้งคณะกรรมการวิสามัญเพื่อกระทำการในเรื่องอื่น ๆ ให้ประกอบด้วยบุคคลที่มีได้เป็นสมาชิกมีจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามแต่ไม่เกินกึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมด

การออกเสียงลงคะแนนเลือกกรรมการ ให้สมาชิกออกเสียงลงคะแนนโดยเลือกบุคคลที่ได้รับการเสนอชื่อเท่ากับจำนวนกรรมการที่จะเลือกตามวิธีที่ประธานกำหนด

ให้ประธานและเลขาธิการเป็นผู้รับผิดชอบในการตรวจนับคะแนน และให้ประธานแจ้งผลการตรวจนับคะแนนและประกาศรายชื่อผู้ได้รับเลือกเป็นกรรมการในการประชุมครั้งนั้นหรือครั้งต่อไป

ให้ถือว่าผู้ได้รับการเลือกเป็นกรรมการตามวรรคห้าดำรงตำแหน่งกรรมการนับแต่วันที่สภาลงมติเลือก

^๕ ข้อ ๘๗ วรรคสอง (๑๐) แก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อ ๗ ของข้อบังคับการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๙

^๖ ข้อ ๘๗/๑ เพิ่มเติมโดยข้อ ๘ ของข้อบังคับการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๙

^๗ ข้อ ๘๘ วรรคหนึ่ง แก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อ ๙ ของข้อบังคับการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๙

ข้อ ๘๙^๙ การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติที่ประธานสภาวินิจฉัยว่ามีสาระสำคัญเกี่ยวกับเด็ก เยาวชน สตรี และผู้สูงอายุ หรือคนพิการหรือทุพพลภาพ หากสภามิได้พิจารณาโดยกรรมาธิการเต็มสภา หรือโดยคณะกรรมการสามัญประจำสภาที่เกี่ยวข้อง ให้สภาตั้งคณะกรรมการวิสามัญขึ้น ประกอบด้วยผู้แทนองค์การเอกชนเกี่ยวกับบุคคลประเภทนั้นมีจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของจำนวนกรรมาธิการทั้งหมด โดยคำนึงถึงสัดส่วนหญิงและชายที่เหมาะสมและเป็นธรรม ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามระเบียบที่ประธานสภากำหนด

ข้อ ๙๐ การประชุมคณะกรรมการต้องมีกรรมาธิการมาประชุมไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของจำนวนกรรมาธิการทั้งหมดเท่าที่มีอยู่จึงจะเป็นองค์ประชุม เว้นแต่ในการประชุมคณะกรรมการที่จะมีการลงมติในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ต้องมีกรรมาธิการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของกรรมาธิการทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ และให้นำความในหมวด ๓ การประชุมสภาและหมวดอื่นที่เกี่ยวข้องมาใช้บังคับโดยอนุโลม

ข้อ ๙๑ ให้คณะกรรมการแต่ละคณะเลือกประธาน รองประธาน เลขานุการ โฆษก และตำแหน่งอื่นตามความจำเป็นจากกรรมาธิการในคณะนั้น ๆ แต่มิให้เลือกประธานคณะกรรมการสามัญประจำสภาจากผู้มีส่วนได้เสียขัดแย้ง มีตำแหน่งหรือฐานะที่อาจก่อให้เกิดการขัดกันกับการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการคณะนั้น ในกรณีมีผู้ที่ได้รับเลือกตั้งในตำแหน่งต่าง ๆ ได้คะแนนเสียงเท่ากัน ให้ใช้วิธีจับสลาก

ให้กรรมาธิการผู้มียุสสูงที่สุดซึ่งอยู่ในที่ประชุมของคณะกรรมการเป็นประธานชั่วคราวของที่ประชุมเพื่อดำเนินการตามวาระหนึ่ง

ให้มีผู้ช่วยเลขานุการคนหนึ่งประจำคณะกรรมการแต่ละคณะ โดยให้คณะกรรมการแต่งตั้งจากรายชื่อข้าราชการสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาตามรายชื่อที่เลขาธิการจัดทำเสนอ

คณะกรรมการมีอำนาจตั้งคณะอนุกรรมการมีจำนวนไม่เกินสามคณะ คณะละไม่เกินสิบคน ซึ่งเลือกจากรายชื่อที่กรรมาธิการเสนอ เพื่อพิจารณาปัญหาอันอยู่ในอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการตามแต่จะมอบหมายได้ ในกรณีจำเป็น คณะกรรมการอาจตั้งคณะอนุกรรมการได้อีกหนึ่งคณะ มีจำนวนไม่เกินสิบคนเพื่อดำเนินการเฉพาะกิจตามที่คณะกรรมการมอบหมายและภายในเวลาไม่เกินเก้าสิบวัน แต่ถ้าการดำเนินการเฉพาะกิจนั้นไม่แล้วเสร็จภายในเวลาที่กำหนด ประธานคณะกรรมการอาจพิจารณาอนุญาตให้ขยายเวลาดังกล่าวได้ แต่เมื่อรวมระยะเวลาดำเนินการทั้งหมดแล้วต้องไม่เกินหนึ่งร้อยห้าสิบวัน และให้นำข้อบังคับว่าด้วยกรรมาธิการมาใช้บังคับโดยอนุโลม^๙

ประธานคณะอนุกรรมการตามวาระคดีต้องตั้งจากสมาชิกที่เป็นกรรมาธิการในคณะนั้น แต่ถ้าเป็นประธานคณะอนุกรรมการที่ได้รับมอบหมายให้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญหรือร่างพระราชบัญญัติ จะตั้งจากกรรมาธิการในคณะนั้นที่เป็นสมาชิกหรือไม่ก็ได้^{๑๐}

^๙ ข้อ ๘๙ แก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อ ๑๐ ของข้อบังคับการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๙

^๙ ข้อ ๙๑ วรคส. แก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อ ๑๑ ของข้อบังคับการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๙

^{๑๐} ข้อ ๙๑ วรคห. แก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อ ๑๑ ของข้อบังคับการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๙

ข้อ ๙๒ ในกรณีที่ไม่มีผู้ดำรงตำแหน่งประธานคณะกรรมการหรือมีแต่ไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ ในกรณีที่มีรองประธานคณะกรรมการหลายคน ให้รองประธานคณะกรรมการคนหนึ่งเป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานคณะกรรมการ ถ้ารองประธานคณะกรรมการคนหนึ่งไม่มีหรือมีแต่ไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้รองประธานคณะกรรมการลำดับต่อไปเป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานคณะกรรมการ ถ้าไม่มีผู้ดำรงตำแหน่งรองประธานคณะกรรมการแล้ว หรือมีแต่ไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้ที่ประชุมคณะกรรมการมีมติแต่งตั้งกรรมการคนใดคนหนึ่งปฏิบัติหน้าที่แทนประธานคณะกรรมการ

ในกรณีที่คณะกรรมการใดมีรองประธานคณะกรรมการคนเดียว ให้นำความในวรรคหนึ่งมาใช้บังคับโดยอนุโลม

ข้อ ๙๓ การเรียกเอกสารจากบุคคลใด หรือเรียกบุคคลใดมาแถลงข้อเท็จจริง หรือแสดงความคิดเห็นในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญหรือร่างพระราชบัญญัติ หรือกิจการที่กระทำอยู่ ให้ทำเป็นหนังสือลงลายมือชื่อประธานคณะกรรมการหรือผู้ปฏิบัติหน้าที่แทน

การนัดประชุมคณะกรรมการนอกจากครั้งแรก ให้ทำเป็นหนังสือลงลายมือชื่อเลขานุการคณะกรรมการหรือผู้ทำหน้าที่แทนเลขานุการคณะกรรมการ

ข้อ ๙๔^{๑๑} ในกรณีที่คณะกรรมการใดประสงค์จะเรียกบุคคลมาชี้แจงตามข้อ ๙๓ ให้ประธานคณะกรรมการนั้น แจ้งชื่อบุคคล ตำแหน่ง เรื่องที่ขอให้ชี้แจง รวมทั้งวันและเวลาที่ขอให้มาชี้แจงให้เลขาธิการทราบ แล้วให้เลขาธิการแจ้งให้ประธานคณะกรรมการคณะอื่นทราบโดยไม่ชักช้า

ความในข้อนี้ให้นำไปใช้บังคับแก่การดำเนินการของคณะอนุกรรมการด้วยโดยอนุโลม

ข้อ ๙๕ สมาชิกและผู้ซึ่งได้รับอนุญาตจากคณะกรรมการ มีสิทธิเข้าฟังการประชุมคณะกรรมการ

ในกรณีประชุมลับผู้ที่เข้าฟังการประชุมได้ต้องเป็นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการประชุม และได้รับอนุญาตจากคณะกรรมการ

ข้อ ๙๖ ภายใต้บังคับข้อ ๙๕ ผู้เสนอญัตติมีสิทธิชี้แจงแสดงความคิดเห็นในที่ประชุมคณะกรรมการได้ตลอดเรื่อง ส่วนผู้แปรญัตติมีสิทธิชี้แจงแสดงความคิดเห็นได้เฉพาะที่แปรญัตติไว้

การชี้แจงแสดงความคิดเห็นตามวรรคหนึ่ง ผู้เสนอญัตติหรือผู้แปรญัตติอาจมอบหมายเป็นหนังสือให้สมาชิกอื่นกระทำแทนได้ โดยยื่นต่อประธานคณะกรรมการ

ข้อ ๙๗ ให้เลขาธิการประกาศกำหนดการประชุมคณะกรรมการไว้ ณ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา และมีหนังสือนัดผู้เสนอญัตติหรือผู้แปรญัตติให้มาชี้แจงประกอบญัตติหรือคำแปรญัตติแล้วแต่กรณี

ข้อ ๙๘ ถ้าผู้แปรญัตติหรือผู้รับมอบหมายไม่มาชี้แจงต่อคณะกรรมการตามนัด จนเวลาล่วงไปเกินกว่าสามสัปดาห์นับแต่เวลาที่คณะกรรมการได้เริ่มพิจารณาคำแปรญัตติใด คำแปรญัตตินั้นเป็นอันตกไป เว้นแต่คณะกรรมการจะพิจารณาเห็นสมควรผ่อนผันให้เป็นกรณีพิเศษก่อนเสร็จการพิจารณาเรื่องนั้น

^{๑๑} ข้อ ๙๔ แก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อ ๑๒ ของข้อบังคับการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๙

ข้อ ๙๙ ถ้าผู้แปรญัตติหรือผู้รับมอบหมายไม่เห็นด้วยกับมติของคณะกรรมการในข้อใด จะสงวนคำแปรญัตติในข้อนั้นไว้เพื่อขอให้สภาวินิจฉัยก็ได้

ข้อ ๑๐๐ กรรมการผู้ใดไม่เห็นด้วยกับมติของคณะกรรมการในข้อใด จะสงวนความเห็นของตนในข้อนั้นไว้เพื่อขอให้สภาวินิจฉัยก็ได้

ข้อ ๑๐๑ เมื่อคณะกรรมการได้กระทำกิจการ พิจารณาสอบสวน หรือศึกษาเรื่องใด ๆ หรือตามที่สภามอบหมายเสร็จแล้ว ให้รายงานต่อสภา

ในที่ประชุมสภา คณะกรรมการมีสิทธิแถลง ชี้แจง หรือแก้ไขเพิ่มเติมเกี่ยวกับการกระทำดังกล่าวในวาระหนึ่ง ในการนี้ คณะกรรมการจะมอบหมายให้บุคคลใด ๆ แถลงหรือชี้แจงแทนก็ได้

ข้อ ๑๐๒ ในการพิจารณาของคณะกรรมการ ถ้าคณะกรรมการเห็นว่า มีข้อสังเกตหรือข้อเสนอแนะที่คณะรัฐมนตรี ศาลรัฐธรรมนูญ ศาลฎีกา ศาลปกครองสูงสุดหรือองค์กรตามรัฐธรรมนูญที่เกี่ยวข้องควรทราบหรือควรปฏิบัติ ให้บันทึกข้อสังเกตหรือข้อเสนอแนะดังกล่าวไว้ในรายงานของคณะกรรมการเพื่อให้สภาพิจารณา

ในกรณีที่สภาเห็นด้วยกับข้อสังเกตหรือข้อเสนอแนะของคณะกรรมการ ให้ประธานสภาส่งรายงานและข้อสังเกตหรือข้อเสนอแนะไปยังคณะรัฐมนตรี ศาลรัฐธรรมนูญ ศาลฎีกา ศาลปกครองสูงสุดหรือองค์กรตามรัฐธรรมนูญที่เกี่ยวข้อง

ข้อ ๑๐๓^{๑๒} ถ้ามีมติของสภาให้คณะกรรมการใดพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญหรือร่างพระราชบัญญัติ กระทำกิจการ พิจารณาสอบสวน หรือศึกษาเรื่องใดให้เสร็จภายในกำหนดเวลาใด หากคณะกรรมการเห็นว่า จะดำเนินการดังกล่าวไม่แล้วเสร็จภายในเวลาที่กำหนด ประธานคณะกรรมการหรือผู้ปฏิบัติหน้าที่แทน ต้องรายงานให้ประธานสภาทราบโดยด่วน แล้วให้ดำเนินการต่อไป ดังนี้

(๑) ในกรณีที่เป็นการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญหรือร่างพระราชบัญญัติ ให้ประธานสภาเสนอต่อที่ประชุมสภา ในการนี้ ที่ประชุมสภาอาจลงมติให้ขยายเวลาที่กำหนดไว้ได้ไม่เกินสองครั้ง ครั้งละไม่เกินสามสิบวัน หรือให้ตั้งคณะกรรมการใหม่แทนคณะเดิม หรือให้ดำเนินการอย่างอื่นสุดแต่ที่ประชุมสภาจะเห็นสมควร

(๒) ในกรณีที่เป็นการกระทำกิจการ พิจารณาสอบสวน หรือศึกษาเรื่องใด โดยคณะกรรมการ

(ก) ถ้าเป็นคณะกรรมการที่สภามีมติให้ตั้งขึ้นตามญัตติที่สมาชิกเป็นผู้เสนอ ต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่สภามีมติแต่งตั้ง แต่หากสภามีมติให้ดำเนินการใดโดยมีกำหนดเวลาแต่ไม่ถึงหนึ่งร้อยแปดสิบวัน ถ้าคณะกรรมการยังดำเนินการไม่แล้วเสร็จภายในเวลาที่กำหนด ประธานสภาอาจพิจารณาอนุญาตให้ขยายเวลาดังกล่าวได้อีกไม่เกินสองครั้ง ครั้งละไม่เกินสามสิบวัน แต่เมื่อรวมระยะเวลาดำเนินการทั้งหมดของคณะกรรมการแล้วต้องไม่เกินหนึ่งร้อยแปดสิบวัน

(ข) ถ้าเป็นคณะกรรมการที่สภามีมติมอบหมายให้ดำเนินการใดโดยมีกำหนดระยะเวลา ให้ประธานสภาพิจารณาอนุญาตให้ขยายเวลาได้ไม่เกินสองครั้ง ครั้งละไม่เกินสามสิบวัน

^{๑๒} ข้อ ๑๐๓ แก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อ ๑๓ ของข้อบังคับการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๔

การขออนุญาตขยายเวลาตาม (๒) (ก) ต้องเสนอรายงานผลการดำเนินการที่ผ่านมา พร้อมด้วยแผนการดำเนินการต่อไป เพื่อใช้ประกอบการพิจารณาด้วย ในการนี้ ให้คณะกรรมการสิทธิการวิสามัญกิจการสภานิติบัญญัติแห่งชาติเสนอความเห็นเพื่อประกอบการพิจารณาของประธานสภา และเมื่อประธานสภาได้อนุญาตให้คณะกรรมการคณะใดขยายเวลาในการดำเนินการแล้ว ให้แจ้งให้ที่ประชุมสภาทราบ

ในกรณีที่มีการขอขยายเวลาเกินเวลาที่กำหนดไว้ใน (๒) (ก) ต้องงัดใช้ข้อบังคับตามข้อ ๒๑๑ ให้เสนอที่ประชุมสภาเพื่อพิจารณา ซึ่งนอกจากต้องดำเนินการตามวรรคสองแล้ว ต้องแสดงเหตุผลและความจำเป็นเพื่อประกอบการพิจารณาด้วย

ข้อ ๑๐๔ กรรมการพ้นจากตำแหน่ง เมื่อ

(๑) อายุของสภาสิ้นสุดลง

(๒) ตาย

(๓) ลาออก

(๔) มีการตั้งคณะกรรมการใหม่แทนคณะเดิมตามข้อ ๑๐๓

(๕) สภามีมติให้พ้นจากตำแหน่ง

(๖) สมาชิกภาพสิ้นสุดลงตามมาตรา ๙ ของรัฐธรรมนูญ

ข้อ ๑๐๕ ในกรณีที่ตำแหน่งกรรมการในคณะกรรมการวิสามัญประจำสภาคณะใดว่างลง ให้ประธานคณะกรรมการแจ้งต่อประธานสภา เพื่อขอให้สภาตั้งแทนตำแหน่งที่ว่าง สำหรับคณะกรรมการวิสามัญหากตำแหน่งกรรมการในคณะใดว่างลง ประธานคณะกรรมการวิสามัญจะแจ้งต่อประธานสภา เพื่อขอให้สภาตั้งแทนตำแหน่งที่ว่างหรือไม่ก็ได้

หมวด ๖

การพิจารณาให้ความเห็นชอบนายกรัฐมนตรี

ข้อ ๑๐๖ สมาชิกแต่ละคนมีสิทธิเสนอชื่อผู้ซึ่งมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๒๐ ของรัฐธรรมนูญ ได้หนึ่งชื่อ โดยต้องมีผู้รับรองไม่น้อยกว่าหนึ่งในห้าของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่

ข้อ ๑๐๗ ในการรับรองของสมาชิก สมาชิกแต่ละคนมีสิทธิเป็นผู้รับรองได้เพียงหนึ่งชื่อเท่านั้น วิธีการรับรองให้กระทำการเป็นการเปิดเผยโดยการใช้เครื่องออกเสียงลงคะแนน

ข้อ ๑๐๘ การออกเสียงลงคะแนนพิจารณาให้ความเห็นชอบให้บุคคลดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีให้กระทำการเป็นการเปิดเผย โดยเลขาธิการจะเรียกชื่อสมาชิกตามลำดับอักษร ให้ออกเสียงลงคะแนนเป็นรายบุคคล และเมื่อดำเนินการออกเสียงลงคะแนนเสร็จแล้วให้ประธานประกาศผลการออกเสียงลงคะแนนให้ที่ประชุมสภาทราบ

ข้อ ๑๐๙ กรณีมีการเสนอชื่อผู้ใดเพียงชื่อเดียว ให้ดำเนินการออกเสียงลงคะแนนเพื่อลงมติเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบ หรืองดออกเสียง โดยการกล่าว “เห็นชอบ” “ไม่เห็นชอบ” หรือ “งดออกเสียง”

มติเห็นชอบ ผู้ที่ได้รับความเห็นชอบจากสภาต้องมีคะแนนเห็นชอบมากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่

หากคะแนนเห็นชอบไม่มากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ ให้ดำเนินการเสนอชื่อใหม่ตามวิธีการตามข้อ ๑๐๖

ข้อ ๑๑๐ กรณีมีการเสนอชื่อสองชื่อ ให้ดำเนินการออกเสียงลงคะแนนเลือกผู้ได้รับการเสนอชื่อเพียงคนเดียว โดยการกล่าวชื่อผู้ที่สมควรได้รับความเห็นชอบจากสภาหรือกล่าวงดออกเสียง และให้ผู้ที่ได้คะแนนสูงสุดและมีคะแนนมากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่เป็นผู้ที่ได้รับความเห็นชอบจากสภา

แต่ถ้าผู้ใดคะแนนสูงสุดมีคะแนนไม่มากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่หรือมีคะแนนเท่ากัน ให้สมาชิกออกเสียงลงคะแนนเลือกต่อไป จนกว่าจะมีผู้ได้รับคะแนนสูงสุดและให้ผู้นั้นเป็นผู้ที่ได้รับความเห็นชอบจากสภา

ข้อ ๑๑๑ กรณีมีการเสนอชื่อมากกว่าสองชื่อ ให้ดำเนินการออกเสียงลงคะแนนเลือกผู้ได้รับการเสนอชื่อเพียงคนเดียว โดยการกล่าวชื่อผู้ที่สมควรได้รับความเห็นชอบจากสภา หรือกล่าวงดออกเสียง และให้ผู้ที่ได้คะแนนสูงสุดและมีคะแนนมากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่เป็นผู้ที่ได้รับความเห็นชอบจากสภา

แต่ถ้าผู้ที่ได้คะแนนสูงสุดมีคะแนนไม่มากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ ให้ดำเนินการออกเสียงลงคะแนนเลือกใหม่อีกครั้ง โดยมีวิธีการดังต่อไปนี้

(๑) ถ้ามีผู้ใดคะแนนสูงสุดลำดับแรกเกินกว่าหนึ่งคน ให้นำชื่อผู้ใดคะแนนสูงสุดดังกล่าวมาให้สมาชิกลงคะแนน

(๒) ถ้ามีผู้ใดคะแนนสูงสุดลำดับแรกหนึ่งคน และผู้ใดคะแนนสูงสุดลำดับที่สองหนึ่งคน ให้นำชื่อผู้ใดคะแนนสูงสุดสองลำดับดังกล่าวมาให้สมาชิกลงคะแนน

(๓) ถ้ามีผู้ใดคะแนนสูงสุดลำดับแรกหนึ่งคน และมีผู้ใดคะแนนสูงสุดลำดับที่สองเกินกว่าหนึ่งคน ให้นำชื่อผู้ใดคะแนนสูงสุดลำดับแรกและลำดับที่สองทุกคนมาให้สมาชิกลงคะแนน

ทั้งนี้ ให้ผู้ใดคะแนนสูงสุดและมีคะแนนมากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่เป็นผู้ที่ได้รับความเห็นชอบจากสภา

แต่ถ้าผู้ใดคะแนนสูงสุดมีคะแนนไม่มากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่หรือมีคะแนนเสียงเท่ากันอีก ให้สมาชิกเลือกบุคคลตาม (๑) (๒) หรือ (๓) อีก แล้วแต่กรณี โดยให้ออกเสียงลงคะแนนเลือกต่อไปจนกว่าจะมีผู้ใดคะแนนสูงสุดและให้ผู้นั้นเป็นผู้ที่ได้รับความเห็นชอบจากสภา

หมวด ๗

การเสนอและการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ

ข้อ ๑๑๒ ร่างพระราชบัญญัติที่เสนอต่อสภาต้องแบ่งเป็นมาตรา และต้องมีบันทึกประกอบดังต่อไปนี้

- (๑) หลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติ
- (๒) เหตุผลในการเสนอร่างพระราชบัญญัติ
- (๓) บันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติ

หลักการแห่งร่างพระราชบัญญัตินั้น ให้แสดงไว้โดยสังเขปเพื่อให้ที่ประชุมสภาเข้าใจถึงความจำเป็นหรือเจตนารมณ์ของร่างพระราชบัญญัตินั้น ๆ ว่ามีความมุ่งหมายเพื่อการใด^{๓๓}

ในกรณีที่เป็นการแก้ไขเพิ่มเติมหรือยกเลิกกฎหมายเดิม ให้ระบุเฉพาะมาตราที่เป็นหลักที่ต้องการจะแก้ไขเพิ่มเติมหรือยกเลิกไว้ในหลักการ หรือจะระบุไว้ในเหตุผลด้วยก็ได้ แต่มิให้ถือว่ามาตราที่ได้ระบุไว้ดังกล่าวเป็นส่วนหนึ่งของหลักการ^{๓๔}

เพื่อประโยชน์ในการค้นหาเจตนารมณ์ของกฎหมาย ประธานสภาอาจกำหนดระเบียบในเรื่องต่อไปนี้

(๑) การสรุปสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติและเหตุผลในการกำหนดสาระสำคัญนั้นแต่ละเรื่อง

- (๒) การจัดทำตารางการแก้ไขเพิ่มเติมและเหตุผลที่ใช้พิจารณาแก้ไขในวาระต่าง ๆ

ข้อ ๑๑๓ ร่างพระราชบัญญัติที่เสนอต่อสภา ให้ประธานสภาทำการตรวจสอบและหากเห็นว่าร่างพระราชบัญญัติไม่ชอบด้วยข้อ ๑๑๒ ให้ประธานสภาแจ้งผู้เสนอทราบภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ได้รับ

ข้อ ๑๑๔ ในกรณีเป็นที่สงสัยว่าร่างพระราชบัญญัติซึ่งสมาชิก หรือสภาปฏิรูปแห่งชาติ เป็นผู้เสนอนั้น เป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงินตามความหมายที่กำหนดไว้ในมาตรา ๑๔ วรรคสาม ของรัฐธรรมนูญหรือไม่ ให้เป็นอำนาจของประธานสภาที่จะวินิจฉัยคำวินิจฉัยของประธานสภาให้ถือเป็นเด็ดขาด

กรณีที่ประธานสภาวินิจฉัยว่าร่างพระราชบัญญัติตามวรรคหนึ่งเป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงิน ให้ประธานสภาแจ้งให้ผู้เสนอทราบภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ประธานสภามีคำวินิจฉัย

ข้อ ๑๑๕ การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ ให้กระทำเป็นสามวาระตามลำดับ

ข้อ ๑๑๖ การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติในวาระที่หนึ่ง ให้พิจารณาและลงมติว่าจะรับหลักการหรือไม่รับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัตินั้น

เพื่อประโยชน์แก่การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติตามข้อนี้ สภาจะให้คณะกรรมการพิจารณา ก่อนรับหลักการก็ได้ ทั้งนี้ ต้องพิจารณาให้เสร็จภายในสามสัปดาห์นับแต่วันที่ร่างพระราชบัญญัตินั้นมาถึงคณะกรรมการ

^{๓๓} ข้อ ๑๑๒ วรรคสอง แก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อ ๑๔ ของข้อบังคับการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๔

^{๓๔} ข้อ ๑๑๒ วรรคสาม แก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อ ๑๔ ของข้อบังคับการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๔

ในกรณีที่สภามีมติให้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติที่มีหลักการทำนองเดียวกันหลายฉบับรวมกัน สภาจะลงมติรับหลักการหรือไม่รับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติแต่ละฉบับหรือทั้งหมดรวมกันก็ได้ และเมื่อสภาได้มีมติรับหลักการแล้ว ให้สภาลงมติว่าจะให้ร่างพระราชบัญญัตินั้นใดเป็นหลักในการพิจารณาในวาระที่สอง

ข้อ ๑๑๗ การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติที่สมาชิก หรือสภาปฏิรูปแห่งชาติ เป็นผู้เสนอ คณะรัฐมนตรีอาจขอรับร่างพระราชบัญญัตินั้นไปพิจารณาก่อนที่สภาจะลงมติตามข้อ ๑๑๖ ก็ได้ โดยให้รอการพิจารณาไว้ก่อนสามสิบวัน

เมื่อประธานสภาได้รับร่างพระราชบัญญัติคืนมาจากคณะรัฐมนตรีพร้อมข้อสังเกต หรือเมื่อพ้นกำหนดเวลาตามวรรคหนึ่งโดยคณะรัฐมนตรีมิได้ส่งร่างพระราชบัญญัติคืนมาพร้อมข้อสังเกต ให้บรรจुर่างพระราชบัญญัตินั้นเข้าระเบียบวาระการประชุมเป็นเรื่องด่วน

ข้อ ๑๑๘ ในกรณีที่สภามีมติในวาระที่หนึ่ง รับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติไว้พิจารณา ให้สภาพิจารณาในลำดับต่อไปเป็นวาระที่สอง

ข้อ ๑๑๙ การพิจารณาในวาระที่สอง ให้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติโดยคณะกรรมการธิการที่สภาตั้ง หรือกรรมาธิการเต็มสภา

ตามปกติ ให้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติโดยคณะกรรมการธิการที่สภาตั้ง การพิจารณาโดยกรรมาธิการเต็มสภาจะกระทำได้อต่อเมื่อสมาชิกเสนอญัตติโดยมีผู้รับรองไม่น้อยกว่าสิบคนและที่ประชุมสภาอนุมัติ

ในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติโดยกรรมาธิการเต็มสภานั้น สภาจะตั้งคณะกรรมการเพื่อพิจารณาปัญหาใดโดยเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับร่างพระราชบัญญัตินั้นก็ได้

คณะกรรมการอาจเพิ่มมาตราขึ้นใหม่ หรือตัดทอน หรือแก้ไขมาตราเดิมได้ แต่ต้องไม่ขัดกับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัตินั้น

ข้อ ๑๒๐ ในกรณีพิจารณาร่างพระราชบัญญัติโดยคณะกรรมการที่สภาตั้งนั้น สภาจะมอบหมายให้คณะกรรมการสามัญประจำสภาหรือคณะกรรมการวิสามัญเป็นผู้พิจารณาก็ได้

ข้อ ๑๒๑ ในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติขึ้นคณะกรรมการที่สภาตั้งสมาชิกผู้ใดเห็นควรแก้ไขเพิ่มเติมร่างพระราชบัญญัติก็ให้เสนอคำแปรญัตติล่วงหน้าเป็นหนังสือต่อประธานคณะกรรมการภายในกำหนดเจ็ดวันนับแต่วันถัดจากวันที่สภารับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติไว้พิจารณา เว้นแต่สภาจะได้กำหนดเวลาแปรญัตติสำหรับร่างพระราชบัญญัตินั้นไว้เป็นอย่างอื่น ทั้งนี้หากวันสุดท้ายของกำหนดเวลาแปรญัตติเป็นวันหยุดทำการตามประกาศเป็นทางการหรือตามประเพณี ให้นับวันที่เริ่มทำการใหม่ต่อจากวันที่หยุดทำการนั้นเป็นวันสุดท้ายของกำหนดเวลาแปรญัตติ

การแปรญัตติ โดยปกติต้องแปรเป็นรายมาตรา และให้เป็นไปตามแบบที่เลขาธิการกำหนด

การแปรญัตติเพิ่มมาตราขึ้นใหม่ หรือตัดทอน หรือแก้ไขมาตราเดิม ต้องไม่ขัดกับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัตินั้น

ข้อ ๑๒๒ เมื่อคณะกรรมการธิการได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติเสร็จแล้ว ให้เสนอร่างพระราชบัญญัตินั้น โดยแสดงร่างเดิมและการแก้ไขเพิ่มเติม พร้อมทั้งรายงานต่อประธานสภา รายงานนั้นอย่างน้อยต้องระบุว่า ได้มีหรือไม่มี การแก้ไขเพิ่มเติมในมาตราใดบ้าง และถ้ามีการแปรญัตติ มติของคณะกรรมการธิการเกี่ยวกับคำแปรญัตตินั้นเป็นประการใด หรือมีการสงวนคำแปรญัตติ ของผู้แปรญัตติ หรือมีการสงวนความเห็นของกรรมการ าก็ให้ระบุไว้ในรายงานด้วย

ในกรณีที่คณะกรรมการธิการเห็นว่า มีข้อสังเกตที่คณะรัฐมนตรี ศาลรัฐธรรมนูญ ศาลฎีกา ศาลปกครองสูงสุด หรือองค์กรตามรัฐธรรมนูญที่เกี่ยวข้อง ควรทราบหรือควรปฏิบัติ ให้บันทึกข้อสังเกต ดังกล่าวนั้นไว้ในรายงานของคณะกรรมการธิการ เพื่อให้ที่ประชุมสภาพิจารณา และให้นำความในข้อ ๑๐๒ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ข้อ ๑๒๓ ร่างพระราชบัญญัติที่สมาชิก หรือสภาปฏิรูปแห่งชาติ เป็นผู้เสนอ และในชั้น รับหลักการไม่เป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงิน แต่ในการพิจารณาในวาระที่สอง ถ้าสภาได้ลงมติ แก้ไขเพิ่มเติมในมาตราใด และประธานสภาเห็นว่าการแก้ไขเพิ่มเติมนั้น ทำให้มีลักษณะเป็น ร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงิน ให้ประธานสภาสั่งระงับการลงมติในวาระที่สามไว้ก่อน และให้ส่ง ร่างพระราชบัญญัตินั้นไปยังคณะรัฐมนตรีพิจารณา และให้ความเห็นเพื่อประกอบการวินิจฉัย ของประธานสภา และต้องส่งคืนกลับมาภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่มติดังกล่าว และให้นำความใน ข้อ ๑๑๔ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ข้อ ๑๒๔ เมื่อประธานสภาได้รับร่างพระราชบัญญัติและรายงานของคณะกรรมการ ธิการตามข้อ ๑๒๒ แล้ว ให้เสนอสภาเพื่อพิจารณาต่อไปโดยให้บรรจุเข้าระเบียบวาระการประชุมเป็นเรื่องด่วน

ข้อ ๑๒๕ ในกรณีที่สภามีมติให้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติโดยกรรมการเต็มสภา ให้ถือว่า สมาชิกทุกคนในที่ประชุมสภาประกอบกันเป็นคณะกรรมการ ธิการ และประธานมีฐานะเป็นประธาน คณะกรรมการ ธิการด้วย

การพิจารณาโดยกรรมการเต็มสภา เป็นทั้งการพิจารณาชั้นคณะกรรมการ ธิการ และการ พิจารณาของสภาในวาระที่สองเรียงตามลำดับมาตรารวมกันไป

ข้อ ๑๒๖^{๑๔} ในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติที่คณะกรรมการ ธิการพิจารณาเสร็จแล้ว ให้สภา พิจารณาเริ่มต้นด้วยชื่อร่าง คำปรารภ แล้วพิจารณาเรียงตามลำดับมาตรา และให้สมาชิกอภิปรายได้ เฉพาะถ้อยคำหรือข้อความที่คณะกรรมการ ธิการมีการแก้ไขเพิ่มเติม ส่วนกรณีที่มีการสงวนคำแปรญัตติ หรือการสงวนความเห็น ให้อภิปรายได้เฉพาะผู้แปรญัตติที่ได้สงวนคำแปรญัตติหรือกรรมการ ธิการที่ได้ สงวนความเห็นไว้เท่านั้น ทั้งนี้ เว้นแต่ที่ประชุมสภาจะได้ลงมติเป็นอย่างอื่น

การพิจารณาเรียงตามลำดับมาตราตามวรรคหนึ่ง ให้สภาพิจารณาและลงมติเรียงตามลำดับ มาตราที่ละมาตราจนจบร่าง เว้นแต่ประธานเห็นสมควรหรือสมาชิกร้องขอ จะพิจารณาเรียงตามลำดับ มาตราจนจบร่างไปก่อน แล้วจึงย้อนกลับไปลงมติที่ละมาตราในภายหลังก็ได้

ในกรณีเช่นว่านี้ ประธานอาจกำหนดให้ลงมติในมาตราใดหรือในประเด็นใดก่อนก็ได้

การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติที่เป็นการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายเดิม ให้พิจารณาเรียงตาม ลำดับมาตราที่ได้แก้ไขเพิ่มเติมในกฎหมายเดิมด้วย และให้นำความในวรรคหนึ่งมาใช้บังคับโดยอนุโลม

^{๑๔} ข้อ ๑๒๖ แก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อ ๑๕ ของข้อบังคับการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๙

ข้อ ๑๒๗ เมื่อได้พิจารณาตามข้อ ๑๒๖ จนจบร่างแล้ว ให้สภาพิจารณาทั้งร่างเป็นการสรุปอีกครั้งหนึ่ง และในการพิจารณาครั้งนี้สมาชิกอาจขอแก้ไขเพิ่มเติมถ้อยคำได้ แต่จะขอแก้ไขเพิ่มเติมเนื้อความใดมิได้ นอกจากเนื้อความที่เห็นว่ายังขัดแย้งกันอยู่

ในการพิจารณาทั้งร่างเป็นการสรุปอีกครั้งหนึ่งตามวรรคหนึ่งนั้น หากปรากฏว่าเนื้อความในร่างนั้นมีความผิดพลาด หรือมีความจำเป็นอันสมควรอย่างยิ่งที่ต้องแก้ไขเพิ่มเติมเนื้อความในร่างนั้น ให้ประธานหรือที่ประชุมสภาว่าสมควรพิจารณาทบทวนหรือไม่ หากที่ประชุมสภาลงมติเห็นชอบด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ในวันประชุม ก็ให้ทบทวนเพื่อแก้ไขเพิ่มเติมเนื้อความในร่างนั้นได้^{๑๖}

ข้อ ๑๒๘ เมื่อได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติในวาระที่สองเสร็จแล้ว ให้สภาพิจารณาต่อไปในวาระที่สาม

ข้อ ๑๒๙ การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติในวาระที่สาม ให้ที่ประชุมสภาลงมติว่าสมควรประกาศใช้เป็นกฎหมายหรือไม่

การพิจารณาในวาระนี้ไม่มีการอภิปราย

ข้อ ๑๓๐ ในกรณีที่สภาลงมติในวาระที่หนึ่งไม่รับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติ หรือลงมติในวาระที่สามไม่สมควรประกาศร่างพระราชบัญญัติใช้เป็นกฎหมาย ร่างพระราชบัญญัตินั้นเป็นอันตกไป

ข้อ ๑๓๑ ร่างพระราชบัญญัติซึ่งสภาลงมติในวาระที่สาม สมควรประกาศใช้เป็นกฎหมาย ให้เลขาธิการส่งร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวไปยังนายกรัฐมนตรี เพื่อนำขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายเพื่อพระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธย ให้ประกาศใช้เป็นกฎหมายต่อไป

ข้อ ๑๓๒ ในกรณีที่ปรากฏว่าร่างพระราชบัญญัติที่สภาให้ความเห็นชอบแล้วและให้นำขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายตามข้อ ๑๓๑ มีข้อความผิดพลาด และสมควรได้รับการพิจารณาทบทวนอีกครั้งก่อนทรงลงพระปรมาภิไธย ประธานสภาอาจขอปรึกษา หรือสมาชิกเสนอญัตติโดยมีผู้รับรองไม่น้อยกว่าสิบคน ให้นำร่างพระราชบัญญัตินั้นกลับมาทบทวนได้อีกครั้งหนึ่ง หากที่ประชุมสภาลงมติเห็นชอบด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดที่มีอยู่ในวันประชุมก็ให้ดำเนินการได้

การขอปรึกษาหรือญัตติตามวรรคหนึ่งต้องระบุประเด็นที่จะขอนำกลับมาทบทวนและให้เหตุผลที่ชัดเจน

การพิจารณาแก้ไขเพิ่มเติมให้กระทำได้เท่าที่จำเป็น และให้กระทำในที่ประชุมสภา โดยคณะกรรมการเต็มสภา เสร็จแล้วจึงให้ดำเนินการตามข้อ ๑๒๕ ถึงข้อ ๑๓๑ ต่อไป

ข้อ ๑๓๓ ในกรณีที่เป็นการศึกษาพิจารณาร่างกฎหมายตามมาตรา ๓๙ ของรัฐธรรมนูญในวาระที่สอง หากมิใช่เป็นการพิจารณาโดยกรรมการเต็มสภา ให้สภาแต่งตั้งคณะกรรมการวิสามัญคณะหนึ่งขึ้นพิจารณา ประกอบด้วยผู้ที่เป็นสมาชิกสภาปฏิรูปแห่งชาติหรือกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญอย่างใดอย่างหนึ่งหรือรวมกันมีจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของจำนวนกรรมการทั้งหมด

^{๑๖} ข้อ ๑๒๗ วรรคสอง เพิ่มเติมโดยข้อ ๑๖ ของข้อบังคับการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๙

ข้อ ๑๓๔ เพื่อประโยชน์ในการมีส่วนร่วมและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของประชาชน ประธานสภาอาจกำหนดระเบียบให้มีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนในร่างพระราชบัญญัติที่สภา หรือคณะกรรมการพิจารณาก็ได้

หมวด ๘

การเสนอและการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ

ข้อ ๑๓๕ ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญจะเสนอได้ก็แต่โดยคณะรัฐมนตรี และผู้รักษาการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้น

ข้อ ๑๓๖ ให้นำความในหมวด ๗ การเสนอและการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติมาใช้บังคับกับการเสนอและการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญด้วยโดยอนุโลม

หมวด ๙

การพิจารณาให้บุคคลดำรงตำแหน่งตามบทบัญญัติของกฎหมาย

ข้อ ๑๓๗ เมื่อมีกรณีที่สภาจะต้องพิจารณาให้บุคคลดำรงตำแหน่งใดตามกฎหมาย สภาอาจแต่งตั้งคณะกรรมการสามัญขึ้นคณะหนึ่ง มีจำนวนไม่เกินยี่สิบเอ็ดคน เพื่อทำหน้าที่ ตรวจสอบประวัติ ความประพฤติ และพฤติกรรมทางจริยธรรมของบุคคลผู้ได้รับการเสนอชื่อให้ดำรง ตำแหน่งนั้น รวมทั้งรวบรวมข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานอันจำเป็นสำหรับตำแหน่งนั้น เป็นกรณี ๆ ไป

การตรวจสอบประวัติ ความประพฤติ และพฤติกรรมทางจริยธรรมของบุคคลตามวรรคหนึ่ง ต้องกระทำให้เสร็จครบทุกรายภายในสามสิบวันนับแต่วันที่แต่งตั้งคณะกรรมการ เมื่อพ้นกำหนดเวลาแล้ว หากคณะกรรมการยังดำเนินการตรวจสอบรายใดไม่แล้วเสร็จ ให้ถือว่าคณะกรรมการไม่มีความเห็น สำหรับรายนั้น

ในกรณีที่บทบัญญัติของกฎหมายใดบัญญัติให้สภาเลือกบุคคลให้ดำรงตำแหน่ง แต่ไม่ได้กำหนด หลักเกณฑ์และวิธีการได้มาซึ่งรายชื่อผู้สมควรได้รับเลือกไว้ สภาอาจแต่งตั้งคณะกรรมการสามัญ ตามวรรคหนึ่ง เพื่อทำหน้าที่พิจารณาเสนอรายชื่อ พร้อมทั้งตรวจสอบประวัติ ความประพฤติ และพฤติกรรมทางจริยธรรมของบุคคลที่เห็นสมควรเป็นจำนวนสองเท่าของจำนวนที่ต้องเลือก เพื่อเสนอ ต่อสภาภายในเวลาที่กำหนดก็ได้

ข้อ ๑๓๘ การตั้งกรรมการสามัญตามข้อ ๑๓๗ ให้ตั้งจากสมาชิกที่คณะกรรมการ วิชาสามัญกิจการสภานิติบัญญัติแห่งชาติเสนอชื่อ มีจำนวนไม่เกินห้าคน จำนวนนอกจากนั้นให้ที่ประชุมสภา ตั้งจากรายชื่อสมาชิกที่คณะกรรมการสามัญประจำสภา เสนอจากกรรมการคณะนั้น ๆ คณะละ หนึ่งคน

ข้อ ๑๓๙ เพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบประวัติ ความประพฤติ และพฤติกรรมทางจริยธรรม ของบุคคลผู้ได้รับการเสนอชื่อให้ดำรงตำแหน่งใดตามบทบัญญัติของกฎหมาย คณะกรรมการ อาจเรียกเอกสารหรือพยานหลักฐานอันจำเป็นจากบุคคลใด หรือเรียกบุคคลใดมาแถลงข้อเท็จจริง หรือแสดงความเห็นได้ตามที่เห็นสมควร

ให้คณะกรรมการมีหนังสือเชิญบุคคลผู้ได้รับการเสนอชื่อให้ดำรงตำแหน่งตามบทบัญญัติ ของกฎหมาย มาให้ข้อเท็จจริง หรือชี้แจงเกี่ยวกับประวัติ ความประพฤติ และพฤติกรรมทางจริยธรรม ที่ประสงค์จะทราบ หากปรากฏว่ามีข้อมูลหรือข้อเท็จจริงอันจะก่อให้เกิดความเสียหายแก่บุคคลผู้รับ การเสนอชื่อให้ดำรงตำแหน่งตามบทบัญญัติของกฎหมาย และข้อมูลหรือข้อเท็จจริงนั้นยังไม่เป็นที่ยุติ ให้บุคคลผู้ได้รับการเสนอชื่อให้ดำรงตำแหน่งตามบทบัญญัติของกฎหมายมีสิทธิชี้แจงและแถลงข้อเท็จจริง เกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวเพื่อความเป็นธรรม

ข้อ ๑๔๐ การประชุมคณะกรรมการให้กระทำการลับ โดยผู้ที่เข้าฟังการประชุมได้ ต้องเป็นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการประชุมและได้รับอนุญาตจากคณะกรรมการ

ข้อ ๑๔๑ เมื่อคณะกรรมการดำเนินการตามหน้าที่เสร็จแล้ว ให้เสนอรายงานต่อประธานสภา รายงานของคณะกรรมการดังกล่าวให้จัดทำเป็นรายงานลับ และให้ระบุข้อมูลหรือข้อเท็จจริง พยานหลักฐานอันจำเป็น พร้อมรายละเอียดเป็นรายบุคคล

ข้อ ๑๔๒ เมื่อประธานสภาได้รับรายงานของคณะกรรมการตามข้อ ๑๔๑ แล้ว ให้ประธานสภา บรรจุเข้าระเบียบวาระการประชุมเป็นเรื่องด่วน และให้เลขาธิการจัดส่งเฉพาะระเบียบวาระการประชุม และเอกสารที่เกี่ยวข้องให้สมาชิกโดยไม่ต้องจัดส่งรายงานลับของคณะกรรมการดังกล่าวไปด้วย

ข้อ ๑๔๓ ในการประชุม ให้คณะกรรมการนำเสนอรายงานของคณะกรรมการ ต่อที่ประชุมสภา โดยให้เลขาธิการแจกจ่ายสำเนารายงานลับของคณะกรรมการให้แก่สมาชิก เพื่อประกอบการพิจารณาในที่ประชุมสภา สำเนารายงานลับดังกล่าว สมาชิกจะนำออกนอกห้องประชุมมิได้ ก่อนนำเสนอรายงานของคณะกรรมการต่อที่ประชุมสภาตามวรรคหนึ่ง ให้คณะกรรมการ ร้องขอต่อที่ประชุมสภาเพื่อให้มีการดำเนินการประชุมลับ

ในกรณีที่มีได้มีการประชุมลับ ให้ประธานสภาสั่งการถ่ายทอดการประชุมทางวิทยุกระจายเสียง หรือวิทยุโทรทัศน์ ถ้ามี และให้เลขาธิการส่งรายงานลับตามวรรคหนึ่งให้คณะกรรมการวิสามัญ การสภานิติบัญญัติแห่งชาติเพื่อพิจารณาก่อนว่าจะสมควรเปิดเผยหรือไม่ และถ้าคณะกรรมการวิสามัญ การสภานิติบัญญัติแห่งชาติเห็นว่าไม่สมควรเปิดเผยให้เลขาธิการแยกรายงานลับดังกล่าวออกจาก รายงานการประชุมและเก็บรักษาไว้ โดยจะเปิดเผยมิได้

ข้อ ๑๔๔ เมื่อที่ประชุมสภาได้พิจารณาเสร็จแล้ว ให้สมาชิกส่งคืนสำเนารายงานลับของ คณะกรรมการต่อเลขาธิการในที่ประชุมสภา เพื่อนำไปทำลายตามระเบียบว่าด้วยการรักษาความลับ ของทางราชการ พ.ศ. ๒๕๔๔ ต่อไป โดยให้ประธานคณะกรรมการหรือผู้ที่ประธานคณะกรรมการ มอบหมาย เป็นผู้กำกับในการทำลายนั้น

ข้อ ๑๔๕ ให้นำความในหมวด ๕ ว่าด้วยกรรมการมาใช้บังคับกับการดำเนินการของ คณะกรรมการโดยอนุโลม เว้นแต่ที่มีบัญญัติไว้แล้วในหมวดนี้

หมวด ๑๐
การถอดถอนและการให้บุคคลพ้นจากตำแหน่ง
ส่วนที่ ๑
การถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ
ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

ข้อ ๑๔๖ ในส่วนนี้ คำว่า

“คำร้อง” หมายความว่า คำร้องขอถอดถอนบุคคลตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

“ผู้ถูกกล่าวหา” หมายความว่า ผู้ที่คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ทำรายงานเสนอสภาว่าข้อกล่าวหาไม่มูล

“ผู้ดำรงตำแหน่ง” หมายความว่า บุคคลผู้อาจถูกถอดถอนตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

“คณะกรรมการ ป.ป.ช.” หมายความว่า คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

“คูกรณี” หมายความว่า คณะกรรมการ ป.ป.ช. และผู้ถูกกล่าวหา

ข้อ ๑๔๗ เมื่อมีคำร้องขอถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งตามมาตรา ๕๘ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๕๒ ออกจากตำแหน่ง ให้ประธานสภาแจ้งให้ที่ประชุมสภาทราบโดยเร็ว

ข้อ ๑๔๘ เมื่อประธานสภาได้รับคำร้องขอถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตให้นำบทบัญญัติตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๕๒ มาตรา ๖๓ มาใช้บังคับ โดยอนุโลม

ข้อ ๑๔๙^{๑๗} เมื่อประธานสภาได้รับรายงาน เอกสาร และความเห็นจากคณะกรรมการ ป.ป.ช. ที่มีมติชี้มูลว่าผู้ถูกกล่าวหาผู้ใดมีพฤติการณ์อย่างหนึ่งอย่างใดตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ให้ประธานสภานัดประชุมนัดแรกโดยบรรจุเข้าระเบียบวาระการประชุมเป็นเรื่องด่วนภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับรายงานเอกสาร และความเห็นของคณะกรรมการ ป.ป.ช. เพื่อกำหนดวันแถลงของคณะกรรมการ ป.ป.ช. และผู้ถูกกล่าวหาตามข้อ ๑๕๔ และพิจารณาคำขอเพิ่มเติมพยานหลักฐานตามข้อ ๑๕๕

เพื่อประโยชน์แก่การพิจารณาถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งตามวรรคหนึ่ง สภาอาจตั้งคณะกรรมการสามัญขึ้นคณะหนึ่ง เพื่อทำหน้าที่สรุปข้อเท็จจริง ข้อกฎหมาย และพยานหลักฐานอันจำเป็นของคูกรณีตามข้อ ๑๕๔ ข้อ ๑๕๕ และข้อ ๑๕๖ แล้วเสนอต่อสภาก่อนการประชุมเพื่อลงมติถอดถอนหรือไม่ถอดถอน ทั้งนี้ หากที่ประชุมสภามีมติตั้งคณะกรรมการดังกล่าว ให้นำความในหมวด ๙ การพิจารณาให้บุคคลดำรงตำแหน่งตามบทบัญญัติของกฎหมาย ยกเว้นข้อ ๑๓๙ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

^{๑๗} ข้อ ๑๔๙ แก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อ ๑๗ ของข้อบังคับการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๙

กรณีมีข้อกล่าวหาในมูลความผิดเดียวกันจำนวนตั้งแต่สองคนขึ้นไป ประธานสภาอาจกำหนดให้ผู้กล่าวหาหรือผู้ถูกกล่าวหา แล้วแต่กรณี แต่งตั้งบุคคลใดตามจำนวนที่ประธานสภาเห็นสมควรเป็นผู้แทนเพื่อดำเนินการตามที่บัญญัติไว้ในส่วนนี้ หรือผู้กล่าวหาหรือผู้ถูกกล่าวหาจะมอบหมายให้บุคคลใดตามจำนวนที่ประธานสภาเห็นสมควรเป็นผู้แทนเพื่อดำเนินการแทนก็ได้

ข้อ ๑๕๐ ให้ประธานสภามีคำสั่งให้แจกสำเนารายงานพร้อมเอกสารที่มีอยู่ และความเห็นของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ให้แก่สมาชิกและผู้ถูกกล่าวหาเพื่อศึกษาล่วงหน้าไม่น้อยกว่าสิบห้าวันก่อนถึงวันประชุมนัดแรกตามข้อ ๑๔๙ เว้นแต่เอกสารที่เป็นหลักฐานมีจำนวนมาก ให้สมาชิกหรือผู้ถูกกล่าวหาตรวจดูได้ที่ห้องเก็บหลักฐานซึ่งสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาจัดไว้

สมาชิกหรือผู้ถูกกล่าวหาที่มีสิทธิขอคัดสำเนาเอกสารที่เป็นหลักฐาน เว้นแต่เป็นเอกสารลับหรือเป็นเอกสารที่ไม่ควรเปิดเผย

การคัดสำเนาเอกสารตามวรรคสอง ให้อยู่ภายใต้การควบคุมดูแลของเลขาธิการ หรือเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย

ให้สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาจัดทำบัญชีเอกสารเป็นลำดับให้ชัดเจน

ให้สมาชิกและผู้ถูกกล่าวหาส่งคืนสำเนารายงานพร้อมเอกสารที่ได้รับแจกตามวรรคหนึ่งคืนให้สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาภายในเจ็ดวันนับแต่วันเสร็จสิ้นการประชุมเพื่อลงมติถอดถอนหรือไม่ถอดถอน

ข้อ ๑๕๑ เอกสารทุกฉบับที่ใช้ประกอบการประชุมของสภาหรือที่เป็นหลักฐานในเรื่องที่พิจารณาถอดถอน ให้อถือว่าเป็นเอกสารที่ไม่เปิดเผย เว้นแต่ที่ประชุมสภามีมติเป็นอย่างอื่น

ข้อ ๑๕๒ ในการพิจารณาของสภาเพื่อถอดถอนบุคคลหนึ่งบุคคลใด ให้พิจารณาโดยเปิดเผย เว้นแต่มีความจำเป็นเพื่อคุ้มครองประโยชน์สาธารณะสำคัญ

ในการพิจารณาลับ ผู้ที่จะอยู่ในที่ประชุมสภา หรือ ณ ที่ใดในระยะเวลาที่จะฟังการพิจารณาได้ก็แต่เฉพาะสมาชิก คู่กรณี และผู้ที่ได้รับอนุญาตจากที่ประชุมสภา และห้ามใช้เครื่องบันทึกเสียงหรือเครื่องมือสื่อสารใด ๆ ยกเว้นการบันทึกของสภา

ข้อ ๑๕๓ ในการพิจารณาของสภาให้ยึดสำนวนของคณะกรรมการ ป.ป.ช. เป็นหลัก รวมทั้งให้พิจารณาหลักฐานและเหตุผลในข้อกล่าวหาที่ชี้มูลว่าเป็นความผิดเป็นข้อ ๆ ตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

ข้อ ๑๕๔^{๑๘} ในวาระเริ่มแรกของการพิจารณา ให้ผู้ที่ได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการ ป.ป.ช. มีสิทธิแถลงเปิดสำนวนตามรายงานและความเห็นของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ภายหลังจากนั้นให้ผู้ถูกกล่าวหาหรือผู้แทนมีสิทธิแถลงคัดค้านโต้แย้งคำแถลงเปิดสำนวนหรือรายงานพร้อมความเห็นของคณะกรรมการ ป.ป.ช. โดยไม่มีการซักถาม

เมื่อการแถลงตามวรรคหนึ่งเสร็จสิ้นลง ให้ที่ประชุมสภาพิจารณาว่าควรมีการซักถามเพิ่มเติมในประเด็นใดหรือไม่

หากที่ประชุมสภามีมติให้มีการซักถาม ให้ตั้งคณะกรรมการซักถามขึ้นคณะหนึ่งประกอบด้วยสมาชิกตามจำนวนที่ที่ประชุมสภาเห็นสมควร และต้องกำหนดให้มีการประชุมเพื่อซักถามผู้เกี่ยวข้อง

^{๑๘} ข้อ ๑๕๔ แก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อ ๑๘ ของข้อบังคับการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๙

ภายในเจ็ดวันนับแต่วันถัดจากวันครบกำหนดเสนอญัตติชักถาม แล้วแจ้งมติให้คู่กรณีทราบโดยพลัน สมาชิกที่ประสงค์จะชักถามในประเด็นใด ต้องเสนอญัตติชักถามต่อคณะกรรมการชักถามภายในเจ็ดวันนับแต่วันถัดจากวันแถลงเปิดสำนวน เพื่อที่คณะกรรมการชักถามจะได้นำไปกำหนดเป็นประเด็นชักถามต่อไป และให้คณะกรรมการชักถามเป็นผู้ชักถามเฉพาะตามประเด็นที่คณะกรรมการชักถามได้กำหนดไว้เท่านั้น แต่ถ้ายังไม่ได้คำตอบตามประเด็นที่ชักถาม ให้คณะกรรมการชักถามทวนคำถามตามประเด็นที่กำหนดไว้ได้อีกครั้งหนึ่ง

ในกรณีที่สภามีมติตั้งคณะกรรมการตามข้อ ๑๔๙ ให้คณะกรรมการดังกล่าว ทำหน้าที่คณะกรรมการชักถามตามข้อนี้ด้วย

ข้อ ๑๕๕ ในการพิจารณาของสภา ห้ามมิให้นำเอกสารหรือพยานอื่น ๆ นอกจากพยานเอกสารตามข้อ ๑๕๓ มาสอบเพิ่มเติมให้มากขึ้นกว่าที่ปรากฏในสำนวนคณะกรรมการ ป.ป.ช. เว้นแต่เป็นพยานเอกสารหรือพยานวัตถุสำคัญที่ผู้ถูกกล่าวหาได้นำเข้าสู่การพิจารณาในชั้นไต่สวนของคณะกรรมการ ป.ป.ช. แล้ว แต่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ไม่ยอมรับหรือไม่ยอมนำเข้าสู่การพิจารณาของคณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือมีเหตุอันสมควรแสดงได้ว่าตนไม่สามารถทราบได้ว่าต้องนำพยานดังกล่าวมาแสดงเพื่อประโยชน์ของตนหรือไม่ทราบว่าพยานดังกล่าวได้มีอยู่

การขอเพิ่มเติมพยานหลักฐานตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามมติของที่ประชุมสภา โดยให้ยื่นคำขอก่อนการประชุมนัดแรกตามข้อ ๑๔๙ ไม่น้อยกว่าห้าวัน

ข้อ ๑๕๖^{๙๙} คู่กรณีมีสิทธิแถลงการณ์ปิดสำนวนด้วยวาจาหรือเป็นหนังสือต่อที่ประชุมสภาได้ โดยให้ยื่นคำขอต่อประธานสภาตั้งแต่วันแถลงเปิดสำนวนตามข้อ ๑๕๔ วรรคหนึ่ง จนถึงวันประชุมเพื่อชักถามผู้เกี่ยวข้องเสร็จสิ้น

ในกรณีที่ขอแถลงการณ์ปิดสำนวนด้วยวาจา ให้ประธานสภานัดประชุมเพื่อรับฟังคำแถลงการณ์ด้วยวาจาภายในเจ็ดวันนับแต่วันประชุมเพื่อชักถามผู้เกี่ยวข้องเสร็จสิ้น หากมีการแถลงการณ์ปิดสำนวนด้วยวาจาของทั้งสองฝ่าย ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. เป็นฝ่ายแถลงก่อน

ในกรณีที่ขอแถลงการณ์ปิดสำนวนเป็นหนังสือ ให้ยื่นคำแถลงการณ์ปิดสำนวนเป็นหนังสือต่อประธานสภาภายในเจ็ดวันนับแต่วันประชุมเพื่อชักถามผู้เกี่ยวข้องเสร็จสิ้น

ข้อ ๑๕๗^{๑๐๐} ให้ประธานสภาเรียกประชุมเพื่อลงมติถอดถอนหรือไม่ถอดถอนภายในสามวันนับแต่วันแถลงการณ์ปิดสำนวนด้วยวาจา หรือวันพ้นกำหนดให้ยื่นคำแถลงการณ์ปิดสำนวนเป็นหนังสือ

ในกรณีที่สภามีมติตั้งคณะกรรมการตามข้อ ๑๔๙ ให้ประธานสภาเรียกประชุมเพื่อลงมติตามวรรคหนึ่งภายในสิบวันนับแต่วันแถลงการณ์ปิดสำนวนด้วยวาจา หรือวันพ้นกำหนดให้ยื่นคำแถลงการณ์ปิดสำนวนเป็นหนังสือ

ข้อ ๑๕๘ การออกเสียงลงมติตามข้อ ๑๕๗ ให้กระทำโดยวิธีลงคะแนนลับ ให้เลขาธิการจัดให้มีการลงคะแนนในคูหา โดยมีกล่องใส่บัตรลงคะแนน และจัดเตรียมบัตรลงคะแนนที่ระบุชื่อผู้ถูกกล่าวหาจากนั้นให้เลขาธิการชานชื่อสมาชิกเพื่อรับบัตรลงคะแนนที่หน้าคูหาลงคะแนน แล้วเข้าลงคะแนนในคูหา

^{๙๙} ข้อ ๑๕๖ แก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อ ๑๙ ของข้อบังคับการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๙

^{๑๐๐} ข้อ ๑๕๗ แก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อ ๒๐ ของข้อบังคับการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๙

ไปโดยลำดับ โดยให้สมาชิกกาเครื่องหมายกากบาท (x) ในช่องที่กำหนดว่าถอดถอนหรือไม่ถอดถอน และเมื่อลงคะแนนเสร็จแล้วจึงเริ่มนับคะแนน

มติของสภาในการถอดถอนให้เป็นไปตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

ข้อ ๑๕๙ ให้ประธานจัดให้มีการจับสลากเพื่อคัดเลือกสมาชิกจำนวนสิบคน เป็นกรรมการผู้ดำเนินการลงคะแนนและตรวจนับคะแนน

การนับคะแนนให้ขานคะแนนว่า “ถอดถอน” หรือ “ไม่ถอดถอน” พร้อมทั้งชูบัตรลงคะแนนโดยเปิดเผยให้ผู้อยู่ในที่ประชุมสภาได้เห็นด้วย

ข้อ ๑๖๐ เมื่อสภามีมติแล้ว ให้ประธานสภาแจ้งมติให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ผู้ถูกกล่าวหา หรือผู้ถูกถอดถอนออกจากตำแหน่ง แล้วแต่กรณี รวมทั้งเลขาธิการคณะรัฐมนตรี และเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้อง เพื่อทราบโดยทันที

ข้อ ๑๖๑ นับแต่เมื่อประธานสภาได้มีคำสั่งตามข้อ ๑๕๐ เป็นต้นไป จนเสร็จสิ้น การออกเสียงลงมติถอดถอนตามข้อ ๑๕๘ สมาชิกจักต้องวางตนเป็นกลางและเที่ยงธรรม ไม่กล่าวหรือแสดงไม่ว่าด้วยวิธีใด ๆ ซึ่งข้อความหรือความเห็นอันจะทำให้การพิจารณาและการวินิจฉัยของที่ประชุมสภาต้องเสียความยุติธรรมไป เช่น

- (๑) วิพากษ์ต่อสาธารณะในลักษณะที่ไม่เหมาะสมต่อความเป็นกลางในเรื่องที่พิจารณาถอดถอน
- (๒) ให้ความเห็นต่อสาธารณะ โดยประสงค์จะบ่งบอกให้ทราบได้ว่าตนจะมีมติเช่นใด
- (๓) ให้ความเห็นในหมู่สมาชิกอันเป็นการแสดงผิดจากข้อเท็จจริงแห่งการพิจารณา หรือเป็นการวิพากษ์โดยไม่เที่ยงธรรม ยังผลกระทบต่อความน่าเชื่อถือของบุคคลใดบุคคลหนึ่งที่เกี่ยวข้อง
- (๔) ชักจูงหรือชี้แนะให้สมาชิกผู้หนึ่งผู้ใดมีมติไปในทางใดในลักษณะที่เสื่อมเสียแก่เกียรติศักดิ์ของการเป็นสมาชิก

ส่วนที่ ๒

การถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งตามกฎหมายอื่น

ข้อ ๑๖๒ การถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งตามกฎหมายว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติหรือผู้ดำรงตำแหน่งตามกฎหมายอื่น ให้นำความในหน้าที่ ๓ ของหมวดนี้มาใช้บังคับโดยอนุโลม ทั้งนี้ มติของสภาในการลงมติถอดถอนให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น

ส่วนที่ ๓ การให้บุคคลพ้นจากตำแหน่ง

ข้อ ๑๖๓ ในส่วนนี้ คำว่า

“ผู้ร้อง” หมายความว่า ผู้มีสิทธิร้องขอให้สภามีมติให้บุคคลพ้นจากตำแหน่งตามที่กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการตรวจเงินแผ่นดิน กฎหมายว่าด้วยองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม หรือตามที่กฎหมายอื่นกำหนด

“ผู้ถูกร้อง” หมายความว่า ผู้ดำรงตำแหน่งที่สภาอาจมีมติให้พ้นจากตำแหน่งตามที่กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการตรวจเงินแผ่นดิน กฎหมายว่าด้วยองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม หรือตามที่กฎหมายอื่นกำหนด

ข้อ ๑๖๔ การยื่นคำร้องต่อประธานสภาเพื่อให้สภามีมติให้บุคคลพ้นจากตำแหน่ง จะต้องทำเป็นหนังสือระบุชื่อ อายุ ที่อยู่ หมายเลขประจำตัวประชาชน พร้อมสำเนาบัตรประจำตัวประชาชน บัตรประจำตัวประชาชนที่หมดอายุ หรือบัตรหรือหลักฐานอื่นใดของทางราชการที่มีรูปถ่ายสามารถแสดงตนได้ และลงลายมือชื่อผู้ร้องโดยระบุวัน เดือน ปี ที่ลงลายมือชื่อ และต้องระบุชื่อ ตำแหน่งของผู้ถูกร้อง และการกระทำหรือพฤติกรรมที่กล่าวหาผู้ดำรงตำแหน่งเป็นข้อ ๆ อย่างชัดเจน รวมทั้งระบุพยานหลักฐานหรือเบาะแสตามสมควรและเพียงพอที่สภาจะดำเนินการตรวจสอบและพิจารณาต่อไปได้

เมื่อมีคำร้องตามวรรคหนึ่ง ให้ประธานสภาแจ้งให้ที่ประชุมสภาทราบโดยเร็ว

ข้อ ๑๖๕ เมื่อประธานสภาได้รับคำร้องแล้ว ให้ประธานสภาดำเนินการตรวจสอบและพิจารณาว่าคำร้องถูกต้องและครบถ้วนตามที่กฎหมายและข้อ ๑๖๔ นั้นกำหนดหรือไม่ ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับคำร้อง หากไม่สามารถดำเนินการได้ทัน ให้ประธานสภาแจ้งให้ที่ประชุมสภาทราบเพื่อขอขยายระยะเวลา ในกรณีที่เห็นว่าถูกต้องและครบถ้วนแล้วให้ประธานสภาจัดให้มีการประชุมเพื่อพิจารณาดำเนินการตามข้อ ๑๖๖

หากปรากฏว่าคำร้องไม่ถูกต้องหรือไม่ครบถ้วนตามที่กฎหมายและข้อ ๑๖๔ นั้นกำหนด ให้ประธานสภาส่งคำร้องดังกล่าวไปยังผู้ร้องเพื่อแก้ไขให้ถูกต้องครบถ้วนภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งจากประธานสภา ในกรณีที่ประธานสภาได้รับคำร้องที่ได้แก้ไข ให้ตรวจสอบคำร้องดังกล่าวให้แล้วเสร็จโดยเร็ว ในกรณีที่เห็นว่าผู้ร้องได้แก้ไขถูกต้องครบถ้วนให้ประธานสภาจัดให้มีการประชุมเพื่อพิจารณาดำเนินการตามข้อ ๑๖๖ แต่หากเห็นว่าคำร้องนั้นมิได้แก้ไขให้ถูกต้องหรือครบถ้วน ให้ประธานสภาส่งคำร้องคืนให้แก่ผู้ร้อง

หลักเกณฑ์และวิธีการในการจัดทำคำร้อง การดำเนินการตรวจสอบ การพิจารณาคำร้อง และการแจ้งผลการตรวจสอบกรณีคำร้องไม่ถูกต้องหรือไม่ครบถ้วน ให้เป็นไปตามระเบียบที่ประธานสภากำหนด

ข้อ ๑๖๖ เมื่อมีกรณีที่สภาจะต้องพิจารณาให้บุคคลพ้นจากตำแหน่ง ให้สภามีมติส่งคำร้องดังกล่าวไปยังคณะกรรมการที่เกี่ยวข้อง หรือตั้งคณะกรรมการสามัญ หรือตั้งคณะกรรมการวิสามัญขึ้นคณะหนึ่งเพื่อพิจารณาสอบข้อเท็จจริงตามคำร้อง

เพื่อประโยชน์แห่งความเป็นธรรม ในการพิจารณาสอบข้อเท็จจริงของคณะกรรมการตามวรรคหนึ่ง ให้ผู้ร้องและผู้ถูกร้องมีสิทธิเข้าฟังการพิจารณาหรือแถลงข้อเท็จจริงเกี่ยวกับกรณีดังกล่าว รวมทั้งสามารถอ้างตนเองและพยานหลักฐานอื่นเป็นพยานได้ตามที่คณะกรรมการพิจารณาตามวรรคหนึ่งเห็นสมควร

เมื่อที่ประชุมสภามีมติให้ดำเนินการตามวรรคหนึ่งแล้ว ให้คณะกรรมการพิจารณาตามวรรคหนึ่งดำเนินการสอบข้อเท็จจริงให้แล้วเสร็จ และจัดทำรายงานสอบข้อเท็จจริง เอกสาร และความเห็นแล้วเสนอไปยังประธานสภาโดยเร็ว

ข้อ ๑๖๗ เมื่อประธานสภาได้รับรายงานการสอบข้อเท็จจริง เอกสาร และความเห็นจากคณะกรรมการตามข้อ ๑๖๖ แล้ว ให้ประธานสภาจัดให้มีการประชุมเพื่อพิจารณาภายในสามสิบวัน นับแต่วันได้รับรายงานการสอบข้อเท็จจริง เอกสาร และความเห็นจากคณะกรรมการตามข้อ ๑๖๖ และบรรจุเข้าระเบียบวาระการประชุมเป็นเรื่องด่วน

ให้ประธานสภามีคำสั่งให้แจกสำเนารายงานการสอบข้อเท็จจริง เอกสาร และความเห็นจากคณะกรรมการตามข้อ ๑๖๖ ให้แก่สมาชิก เพื่อศึกษาล่วงหน้าไม่น้อยกว่าสิบห้าวัน เว้นแต่เอกสารที่เป็นหลักฐานมีจำนวนมากให้สมาชิกตรวจดูได้ที่ห้องเก็บหลักฐาน ซึ่งสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาจัดไว้

เอกสารทุกฉบับที่ใช้ประกอบการประชุมของสภาหรือที่เป็นหลักฐานในเรื่องการให้บุคคลพ้นจากตำแหน่ง ให้ถือเป็นเอกสารที่ไม่เปิดเผย เว้นแต่ที่ประชุมสภามีมติเป็นอย่างอื่น

ข้อ ๑๖๘ ในการพิจารณาของสภาเพื่อให้บุคคลพ้นจากตำแหน่ง ให้พิจารณาโดยเปิดเผย เว้นแต่มีความจำเป็นเพื่อคุ้มครองประโยชน์สาธารณะสำคัญ

ในการพิจารณาลับ ผู้ที่จะอยู่ในที่ประชุมสภา หรือ ณ ที่ใดในระยะเวลาที่จะฟังการพิจารณาได้ก็แต่เฉพาะสมาชิก ผู้ร้อง ผู้ถูกร้อง และผู้ได้รับอนุญาตจากที่ประชุมสภา และห้ามใช้เครื่องบันทึกเสียงหรือเครื่องมือสื่อสารใด ๆ ยกเว้นการบันทึกของสภา

ข้อ ๑๖๙ เมื่อที่ประชุมสภาได้พิจารณารายงานการสอบข้อเท็จจริงตามข้อ ๑๖๗ แล้ว เห็นว่าประเด็นใดยังไม่สมบูรณ์เพียงพอที่จะใช้ประกอบการพิจารณาลงมติให้บุคคลพ้นจากตำแหน่งได้ที่ประชุมสภาอาจมีมติให้คณะกรรมการตามข้อ ๑๖๖ สอบข้อเท็จจริงเพิ่มเติมได้

หากที่ประชุมสภามีมติให้คณะกรรมการตามข้อ ๑๖๖ สอบข้อเท็จจริงเพิ่มเติมตามวรรคหนึ่ง ให้คณะกรรมการตามข้อ ๑๖๖ ดำเนินการสอบข้อเท็จจริงให้แล้วเสร็จและจัดทำรายงานการสอบข้อเท็จจริง เอกสาร และความเห็นไปยังประธานสภาโดยเร็ว

หากที่ประชุมสภาพิจารณาแล้ว เห็นว่ารายงานการสอบข้อเท็จจริง เอกสารและความเห็นของคณะกรรมการตามข้อ ๑๖๖ สมบูรณ์เพียงพอที่จะใช้ประกอบการพิจารณาลงมติให้บุคคลพ้นจากตำแหน่งได้ ให้ที่ประชุมสภามีมติกำหนดวันลงมติโดยเร็ว

ข้อ ๑๗๐ การลงมติให้บุคคลพ้นจากตำแหน่ง ให้นำความในข้อ ๑๕๘ และข้อ ๑๕๙ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ข้อ ๑๗๑ มติของสภาในการให้บุคคลพ้นจากตำแหน่งให้เป็นไปตามที่กฎหมายนั้นกำหนด

ข้อ ๑๗๒ เมื่อสภามีมติแล้ว ให้ประธานสภาแจ้งมติให้ผู้ร้อง ผู้ถูกร้อง เลขานุการคณะรัฐมนตรี และเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้อง แล้วแต่กรณี เพื่อทราบโดยทันที

ข้อ ๑๗๓ นับแต่เมื่อประธานสภาได้รับรายงานการสอบข้อเท็จจริง เอกสาร และความเห็นจากคณะกรรมการตามข้อ ๑๖๗ เป็นต้นไป จนเสร็จสิ้นการลงมติตามข้อ ๑๗๐ ให้นำความในข้อ ๑๖๑ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ส่วนที่ ๔

การให้ความเห็นชอบให้บุคคลพ้นจากตำแหน่ง

ข้อ ๑๗๔ เมื่อมีกรณีที่สภาจะต้องพิจารณาให้ความเห็นชอบให้บุคคลพ้นจากตำแหน่งตามที่กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการตรวจเงินแผ่นดิน กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน กฎหมายว่าด้วยการอัยการและพนักงานอัยการ หรือตามที่กฎหมายอื่นกำหนด ให้นำความในข้อ ๑๖๖ ถึงข้อ ๑๗๓ มาใช้บังคับโดยอนุโลม โดยสภาจะตั้งคณะกรรมการขึ้นทำหน้าที่หรือไม่ก็ได้

หมวด ๑๑

การเสนอและการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม

ข้อ ๑๗๕ ร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมตามมาตรา ๔๖ ของรัฐธรรมนูญต้องแบ่งเป็นมาตรา และต้องมีบทที่ประกอบ ดังต่อไปนี้

(๑) หลักการแห่งร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม

(๒) เหตุผลในการเสนอร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม

(๓) บทที่วิเคราะห์สรุปสาระสำคัญของร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม

หลักการแห่งร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมนั้นให้กำหนดโดยชัดเจน

การแก้ไขเพิ่มเติมหรือการยกเลิกมาตราใดของรัฐธรรมนูญให้ระบุมาตราที่ต้องการแก้ไขเพิ่มเติมหรือยกเลิกไว้ในหลักการหรือจะระบุไว้ในเหตุผลด้วยก็ได้

ข้อ ๑๗๖ เมื่อประธานสภาได้รับร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมจากคณะรัฐมนตรี และคณะรักษาความสงบแห่งชาติแล้ว ให้บรรจุร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมเข้าระเบียบวาระการประชุมโดยเร็ว

ให้สภาพิจารณาให้ความเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมตามวรรคหนึ่ง ภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม

มติให้ความเห็นชอบต้องมีคะแนนเสียงไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ เมื่อสภามีมติให้ความเห็นชอบหรือไม่ให้ความเห็นชอบร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมแล้ว ให้ประธานสภาแจ้งให้คณะรัฐมนตรีและคณะรักษาความสงบแห่งชาติทราบ

ข้อ ๑๗๗ ในกรณีที่สภามีมติให้แก้ไขเพิ่มเติมร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม ให้ประธานสภาส่งร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมตามที่แก้ไขเพิ่มเติมนั้นไปยังคณะรัฐมนตรี และคณะรักษาความสงบแห่งชาติ เพื่อพิจารณาว่าจะเห็นชอบด้วยการแก้ไขเพิ่มเติมดังกล่าวหรือไม่ หากเห็นชอบด้วย ให้ดำเนินการตามข้อ ๑๗๙ ต่อไป

ข้อ ๑๗๘ ร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมที่สภาไม่เห็นชอบด้วยตามข้อ ๑๗๖ วรรคสอง และร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมที่สภามีมติให้แก้ไขเพิ่มเติมและคณะรัฐมนตรี และคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ไม่เห็นชอบด้วยตามข้อ ๑๗๗ ให้เป็นอันตกไป

ข้อ ๑๗๙ เมื่อสภาให้ความเห็นชอบร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมหรือคณะรัฐมนตรีและคณะรักษาความสงบแห่งชาติเห็นชอบกับการแก้ไขเพิ่มเติมร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมของสภาแล้ว ให้ประธานสภาส่งร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมเพื่อให้นายกรัฐมนตรีนำขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายต่อไป

หมวด ๑๒
การตั้งกระทู้ถาม
ส่วนที่ ๑
บททั่วไป

ข้อ ๑๘๐ กระทู้ถามมี ๒ ประเภท คือ

- (๑) กระทู้ถามสด
- (๒) กระทู้ถามทั่วไป

ข้อ ๑๘๑ กระทู้ถามแต่ละกระทู้นั้น ให้ตั้งถามและซักถามได้เฉพาะคนเดียว

ข้อ ๑๘๒ กระทู้ถามต้องไม่มีลักษณะอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังต่อไปนี้

- (๑) เป็นเชิงประชด เสียดสี หรือกลั่นแกล้งใส่ร้าย
- (๒) เคลือบคลุมหรือเข้าใจยาก
- (๓) เป็นเรื่องที่ได้ตอบแล้ว หรือชี้แจงแล้วว่าไม่ตอบ
- (๔) เป็นเรื่องที่มีประเด็นคำถามซ้ำหรือเรื่องทำนองเดียวกันกับกระทู้ถามซึ่งมีผู้เสนอมาก่อน
- (๕) เป็นการให้ผู้ตอบกระทู้ถามออกความเห็น
- (๖) เป็นปัญหาข้อกฎหมาย
- (๗) เป็นเรื่องที่ไม่มีความสำคัญ
- (๘) เป็นเรื่องส่วนตัวของบุคคลใด ๆ เว้นแต่ที่เกี่ยวกับการงานในหน้าที่ราชการ

ข้อ ๑๘๓ กระทำตามข้อ ๑๘๒ (๓) และ (๔) นั้น จะตั้งถามขึ้นใหม่ได้ในเมื่อมีสาระสำคัญต่างกัน หรือพฤติการณ์ในขณะที่มีกระทำถามครั้งนั้นได้เปลี่ยนแปลงไปจากเมื่อตั้งกระทำถามครั้งก่อน

ข้อ ๑๘๔ การประชุมครั้งหนึ่ง ๆ ให้บรรจุกระทำถามสดได้ไม่เกินสามกระทำ และกระทำถามทั่วไปไม่เกินสามกระทำ แต่ถ้าหากมีกระทำถามทั่วไปออกรับจะเบียดวาระการประชุมจำนวนมาก ประธานสภาจะบรรจุกระทำถามทั่วไปเกินกว่านี้ก็ได้

การจัดลำดับกระทำถามในที่ประชุมสภา ให้จัดตามลำดับ คือ กระทำถามสดและกระทำถามทั่วไป การถามและการตอบกระทำถามในการประชุมครั้งหนึ่ง ๆ ให้มีกำหนดระยะเวลาไม่เกินสองชั่วโมง

ข้อ ๑๘๕ การตอบกระทำถามให้นายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีที่ได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบในการบริหารราชการแผ่นดินเรื่องนั้นเป็นผู้ตอบ เว้นแต่นายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีนั้นไม่อยู่หรือติดราชการสำคัญ จะมอบหมายให้รัฐมนตรีอื่นเป็นผู้ตอบกระทำถามนั้นได้ โดยแจ้งเป็นหนังสือต่อประธานสภาก่อนถึงระเบียบวาระการพิจารณากระทำถาม

ในการตอบกระทำถาม นายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีจะขอเลื่อนการตอบกระทำถามก็ได้แต่ต้องชี้แจงเหตุผลในที่ประชุมสภา หรือแจ้งล่วงหน้าเป็นหนังสือยื่นต่อประธานสภาและให้กำหนดว่าจะตอบได้เมื่อใด

ข้อ ๑๘๖ การตั้งกระทำถามต้องชัดเจน ไม่ฟุ่มเฟือย วนเวียน ซ้ำซาก หรือมีลักษณะเป็นการอภิปราย

การตอบกระทำถามของนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรี ให้นำความในวาระหนึ่งมาใช้บังคับโดยอนุโลม

ข้อ ๑๘๗ ผู้ตั้งกระทำถามมีสิทธิถอนกระทำถามเมื่อใดก็ได้ และเมื่อถึงระเบียบวาระกระทำถามของผู้ใด ถ้าผู้ตั้งกระทำถามขอเลื่อนการถามกระทำถาม ไม่ถามหรือไม่อยู่ในที่ประชุมสภาให้ถือว่ากระทำถามนั้นตกไป

ข้อ ๑๘๘ กระทำถามใดที่สมาชิกภาพของผู้ตั้งกระทำถามสิ้นสุดลงให้ถือว่ากระทำถามนั้นตกไป

ข้อ ๑๘๙ กระทำถามใดที่นายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรียังไม่ได้ออกมาเป็นอันตกไปเมื่อคณะรัฐมนตรีทั้งคณะพ้นจากตำแหน่ง

ส่วนที่ ๒ กระทำถามสด

ข้อ ๑๙๐ การตั้งกระทำถามสด สมาชิกแต่ละคนมีสิทธิตั้งกระทำถามได้ครั้งละหนึ่งกระทำ โดยให้ทำเป็นหนังสือยื่นต่อประธานสภาในวันประชุมที่มีวาระการตอบกระทำถามก่อนเริ่มประชุมตามเวลาที่ประธานสภากำหนด โดยระบุชื่อเรื่องที่จะถาม พร้อมระบุวัตถุประสงค์ว่า จะถามนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีผู้ใด และต้องมีลักษณะอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังต่อไปนี้

- (๑) เป็นเรื่องสำคัญที่อยู่ในความสนใจของประชาชน
- (๒) เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องถึงผลประโยชน์ของประเทศชาติและประชาชน
- (๓) เป็นเรื่องเร่งด่วน

ให้เป็นอำนาจของประธานสภาที่จะวินิจฉัยว่ากระทำถามใดเป็นกระทำถามสดหรือไม่

ข้อ ๑๙๑ ในสัปดาห์ใดมีกระทู้ถามสดที่ประธานสภาวินิจฉัยแล้วเกินจำนวนสามกระทู้ ให้ประธานสภาจับสลากให้เหลือเพียงสามกระทู้ ในจำนวนสามกระทู้นี้หากปรากฏว่ามีกระทู้ถามที่เป็นเรื่องทำนองเดียวกัน ให้กระทู้ถามที่ถูกจับสลากขึ้นมาในลำดับหลังตกไป

เรื่องใดที่ประธานสภาวินิจฉัยว่าไม่เข้าลักษณะกระทู้ถามสดตามข้อ ๑๙๐ หรือไม่อนุญาตให้บรรจุเข้าระเบียบวาระการประชุม หรือมิได้มีการถามตอบด้วยเหตุอื่นใดที่มีใช้การขอเลื่อนการตอบของรัฐมนตรีให้เป็นอันตกไป หากสมาชิกยังประสงค์ที่จะตั้งเป็นกระทู้ถามสดอยู่ก็ให้เสนอใหม่เพื่อพิจารณาในคราวถัดไป

ข้อ ๑๙๒ กระทู้ถามสดที่ประธานสภาวินิจฉัยตามข้อ ๑๙๐ หรือได้ดำเนินการตามข้อ ๑๙๑ แล้ว ให้บรรจุเข้าระเบียบวาระกระทู้ถามสดและแจ้งให้นายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีผู้รับผิดชอบทราบ

ข้อ ๑๙๓ กระทู้ถามสดแต่ละกระทู้ให้ถามด้วยวาจาได้เรื่องละไม่เกินสามครั้ง

ข้อ ๑๙๔ ในระหว่างการถามกระทู้ถามสด หากประธานสภาวินิจฉัยว่าคำถามข้อใดเข้าลักษณะต้องห้ามตามข้อ ๑๘๒ ให้ประธานมีอำนาจสั่งให้เปลี่ยนแปลงคำถาม

ส่วนที่ ๓ กระทู้ถามทั่วไป

ข้อ ๑๙๕ การตั้งกระทู้ถามทั่วไปให้เสนอล่วงหน้าเป็นหนังสือยื่นต่อประธานสภา โดยมีข้อความเป็นคำถามในข้อเท็จจริงหรือนโยบาย

ข้อเท็จจริงที่อ้างประกอบกระทู้ถามทั่วไป ต้องเป็นข้อเท็จจริงที่ผู้ตั้งกระทู้ถามรับรองว่าถูกต้อง แม้ไม่ได้ยืนยันรับรองไว้ในกระทู้ถามทั่วไปก็ตาม และถ้าจำเป็นจะต้องมีคำชี้แจงประกอบให้ระบุแยกเป็นส่วนหนึ่งต่างหาก

ข้อ ๑๙๖ ให้ประธานสภาวินิจฉัยว่ากระทู้ถามใดมีลักษณะต้องห้ามตามข้อ ๑๘๒ หรือมีลักษณะตามข้อ ๑๘๓ และเมื่อวินิจฉัยแล้วให้แจ้งผู้ตั้งกระทู้ถามทราบภายในเจ็ดวัน

กระทู้ถามที่ประธานสภาวินิจฉัยว่าเป็นกระทู้ถาม ให้จัดส่งไปยังรัฐมนตรีผู้รับผิดชอบ

ข้อ ๑๙๗ ให้บรรจุกระทู้ถามเข้าระเบียบวาระการประชุมภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ส่งไปยังรัฐมนตรีตามข้อ ๑๙๖ วรรคสอง

การตั้งกระทู้ถามทั่วไปตามข้อ ๑๙๕ ในการประชุม ให้บรรจุกระทู้ถามลำดับแรกของสมาชิกเข้าระเบียบวาระการประชุมตามลำดับก่อนหลังที่ได้ยื่นต่อประธานสภา

ข้อ ๑๙๘ การประชุมครั้งหนึ่ง ๆ ไม่ให้ผู้ตั้งกระทู้ถามทั่วไปคนเดียวกันถามเกินกว่าหนึ่งกระทู้ เว้นแต่ไม่มีกระทู้ถามของสมาชิกอื่นเหลืออยู่

ข้อ ๑๙๙ กระทู้ถามที่นายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีได้ตอบในที่ประชุมสภาแล้ว ผู้ตั้งกระทู้ถามมีสิทธิซักถามได้อีกหนึ่งครั้ง เว้นแต่จะขอซักถามต่อไปเพราะคำตอบยังไม่หมดประเด็นและประธานอนุญาต

หมวด ๑๓

การเปิดอภิปรายเพื่อซักถามข้อเท็จจริงจากคณะรัฐมนตรี

ข้อ ๒๐๐ การขอเปิดอภิปรายเพื่อซักถามข้อเท็จจริงจากคณะรัฐมนตรีตามมาตรา ๑๖ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญ ให้สมาชิกจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของจำนวนสมาชิกทั้งหมด ทำเป็นหนังสือ ยื่นต่อประธานสภาโดยระบุให้ชัดเจนว่าจะให้คณะรัฐมนตรีแถลงข้อเท็จจริงเกี่ยวกับปัญหาสำคัญในเรื่องใด

ให้ประธานสภาแจ้งการขอเปิดอภิปรายเพื่อซักถามข้อเท็จจริงจากคณะรัฐมนตรีตามวรรคหนึ่ง ไปยังนายกรัฐมนตรีและให้บรรจุเข้าระเบียบวาระการประชุมเป็นเรื่องด่วน

ข้อ ๒๐๑ เมื่อคณะรัฐมนตรีได้แถลงข้อเท็จจริงในเรื่องที่ขอเปิดอภิปรายเพื่อซักถามข้อเท็จจริง จากคณะรัฐมนตรีแล้ว สมาชิกมีสิทธิที่จะอภิปรายซักถามได้

ข้อ ๒๐๒ รัฐมนตรีเท่านั้นที่มีสิทธิจะอภิปรายตอบข้อซักถาม

รัฐมนตรีจะตอบสมาชิกที่ซักถามและอภิปรายในเรื่องที่ขอเปิดอภิปรายเพื่อซักถามข้อเท็จจริง จากคณะรัฐมนตรีทีละคนเป็นลำดับไป หรือจะรวบรวมตอบครั้งละหลายคนก็ได้

ข้อ ๒๐๓ ในการอภิปรายนั้นนอกจากที่กำหนดไว้ในหมวดนี้แล้ว ให้นำความในหมวด ๓ ส่วนที่ ๓ การอภิปราย มาใช้บังคับโดยอนุโลม

หมวด ๑๔

การเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อรับฟังความคิดเห็นของสมาชิก

ข้อ ๒๐๔ เมื่อนายกรัฐมนตรีขอให้มีการเปิดอภิปรายทั่วไปในที่ประชุมสภาตามมาตรา ๑๗ ของรัฐธรรมนูญ ให้ประธานสภาบรรจุเข้าสู่ระเบียบวาระการประชุมเป็นเรื่องด่วน

ข้อ ๒๐๕ ในการเปิดอภิปรายให้นำความในหมวด ๓ ส่วนที่ ๓ การอภิปรายมาใช้บังคับ โดยอนุโลม

หมวด ๑๕

การให้ความเห็นชอบหนังสือสัญญา

ข้อ ๒๐๖ เมื่อคณะรัฐมนตรีเสนอหนังสือสัญญาตามมาตรา ๒๓ ของรัฐธรรมนูญ เพื่อให้สภา พิจารณาให้ความเห็นชอบ ให้ประธานสภาบรรจุเข้าสู่ระเบียบวาระการประชุมเป็นเรื่องด่วน

ให้สภาพิจารณาให้ความเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบหนังสือสัญญาตามวรรคหนึ่งให้แล้วเสร็จ ภายในหกสิบวันนับแต่วันที่ได้รับเรื่อง

ข้อ ๒๐๗ เพื่อประโยชน์แก่การพิจารณาให้ความเห็นชอบหนังสือสัญญาตามข้อ ๒๐๖
สภาอาจตั้งคณะกรรมการขึ้นพิจารณาก่อนให้ความเห็นชอบก็ได้ และให้นำความในหมวด ๕ กรรมการ
มาใช้บังคับโดยอนุโลม

หมวด ๑๖

การรักษาระเบียบและความเรียบร้อย

ข้อ ๒๐๘ สถานที่ประชุมสภาย่อมเป็นที่เคารพและเป็นเขตหวงห้าม ผู้เข้าไปต้องประพฤติตน
ให้เรียบร้อย มีสัมมาคารวะ และต้องแต่งกายตามที่ประธานสภากำหนด บุคคลอื่นที่มีใช้สมาชิกหรือ
เจ้าหน้าที่สภา เมื่อหมดภารกิจต้องออกนอกสถานที่ประชุมสภา

ห้ามใช้เครื่องมือสื่อสารใด ๆ ซึ่งก่อให้เกิดการรบกวนและห้ามสูบบุหรี่ในที่ประชุมสภา

การแต่งกายของสมาชิกนั้น ให้แต่งเครื่องแบบสมาชิก หรือสากลนิยม หรือชุดพระราชทาน
หรือตามที่ประธานสภากำหนด

ข้อ ๒๐๙ ผู้ใดฝ่าฝืนข้อบังคับนี้ ประธานมีอำนาจเตือน ห้ามปราม ให้ถอนคำพูด ห้ามพูด
ในเรื่องที่กำลังปรึกษากันอยู่ ให้กล่าวขอขมาในที่ประชุมสภา หรือสั่งให้ออกไปจากที่ประชุมสภาครั้งนั้น
โดยมีหรือไม่มีกำหนดเวลาก็ได้

ในกรณีที่ประธานสั่งให้ผู้ใดออกจากที่ประชุมสภา หากผู้นั้นขัดขืน ประธานมีอำนาจสั่ง
เจ้าหน้าที่ตำรวจรัฐสภาให้นำตัวออกจากสถานที่ประชุมสภาหรือออกไปให้พ้นบริเวณที่ประชุมสภา

คำสั่งของประธานตามข้อนี้ผู้ใดจะโต้แย้งมิได้ และความในข้อนี้ไม่ถือเป็นเหตุแห่งการไม่แสดงตน
เพื่อลงมติในที่ประชุมสภาตามข้อ ๖๓

ข้อ ๒๑๐ การรักษาระเบียบและความเรียบร้อยในส่วนที่เกี่ยวกับบุคคลภายนอกที่จะเข้ามา
ในที่ประชุมสภาหรือบริเวณสภาหรือเข้าฟังการประชุมของสภาตลอดจนมารยาทของบุคคลเช่นว่านั้น
และการโฆษณาข้อความเกี่ยวกับการประชุมปรึกษาของสภาให้เป็นไปตามระเบียบที่ประธานสภา
กำหนดไว้

หมวด ๑๗

บทสุดท้าย

ข้อ ๒๑๑ ถ้าประธานขอปรึกษา หรือสมาชิกเสนอญัตติโดยมีผู้รับรองไม่น้อยกว่าสิบคน ให้งดใช้
ข้อบังคับข้อใดข้อหนึ่งทั้งหมดหรือบางส่วนเป็นการชั่วคราวเฉพาะกรณี หากที่ประชุมสภาลงมติเห็นชอบ
ด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกในที่ประชุมสภา ก็ให้งดใช้ข้อบังคับนั้นได้

ข้อ ๒๑๒ ถ้ามีปัญหาที่จะต้องตีความข้อบังคับนี้ ให้เป็นอำนาจของสภาที่จะวินิจฉัย และเมื่อที่ประชุมสภาได้ลงมติวินิจฉัยโดยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดของสภา เป็นประการใดแล้ว ให้ถือว่าคำวินิจฉัยนั้นเป็นเด็ดขาด

การขอให้ที่ประชุมสภาวินิจฉัยตามวรรคหนึ่ง อาจกระทำได้โดยประธานขอปรึกษาหรือสมาชิก เสนอญัตติโดยมีผู้รับรองไม่น้อยกว่าสิบคน

ข้อ ๒๑๓ ในกรณีมีปัญหาที่จะต้องวินิจฉัยตามมาตรา ๕ ของรัฐธรรมนูญ ถ้าสมาชิกเป็นผู้เสนอ ต้องมีผู้รับรองไม่น้อยกว่าสามสิบคน และเมื่อที่ประชุมสภาได้ลงมติวินิจฉัยโดยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่า กึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดที่มีอยู่ในวันประชุมเป็นประการใดแล้ว ก็ให้ถือว่าคำวินิจฉัยนั้นเป็นเด็ดขาด

ข้อ ๒๑๔ การขอแก้ไขเพิ่มเติมข้อบังคับนี้ ต้องเสนอเป็นญัตติโดยมีสมาชิกรับรองไม่น้อยกว่า ยี่สิบคน

ญัตติแก้ไขเพิ่มเติมข้อบังคับให้ทำเป็นร่างข้อบังคับโดยแบ่งเป็นข้อ และต้องมีบันทึกหลักการ และเหตุผลประกอบด้วย

การพิจารณาญัตติในข้อนี้ ให้นำความในหมวด ๗ การเสนอและการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ข้อ ๒๑๕ ในกรณีที่ประธานสภาได้ดำเนินการตามมาตรา ๑๘ วรรคสาม ของรัฐธรรมนูญแล้ว ให้ประธานแจ้งต่อที่ประชุมสภาในโอกาสแรกที่มีการประชุม

ข้อ ๒๑๖ ในกรณีที่บุคคลซึ่งได้รับความเสียหายตามมาตรา ๑๘ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญ ประสงค์จะให้มีการโฆษณาคำชี้แจง ให้บุคคลนั้นยื่นคำร้องขอต่อประธานสภาตามแบบที่กำหนด

คำร้องขอตามวรรคหนึ่งต้องมีข้อความเป็นข้อเท็จจริงโดยไม่มีลักษณะเป็นความผิดอาญา หรือละเมิดสิทธิในทางแพ่งต่อบุคคลอื่น

เมื่อประธานสภาได้รับคำร้องขอดังกล่าว ให้ส่งคำร้องขอนั้นไปยังคณะกรรมการวิสามัญ กิจการสถานีวิทยุแห่งชาติเป็นการด่วนเพื่อที่คณะกรรมการจะได้พิจารณาคำร้องขอดังกล่าวต่อไป และให้คณะกรรมการพิจารณาและรายงานความเห็นต่อประธานสภาให้แล้วเสร็จภายในเจ็ดวันนับแต่ วันที่ได้รับคำร้องขอ เพื่อประธานสภาจะได้ดำเนินการต่อไป

ให้เลขาธิการดำเนินการโฆษณาคำชี้แจงดังกล่าวด้วยวิธีปิดประกาศไว้ ณ สำนักงานเลขาธิการ วุฒิสภา มีกำหนดระยะเวลาเจ็ดวันนับแต่วันที่ประธานสภาเห็นควรจัดให้มีการโฆษณา คำชี้แจง และให้ ส่งสมาชิกเพื่อทราบด้วย

ข้อ ๒๑๗ ให้สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาจัดสภาพแวดล้อม ทั้งทางสถาปัตยกรรมสารสนเทศ การสื่อสาร หรือบริการอื่นใดให้เหมาะสมต่อการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิก รวมทั้ง

(๑) จัดทำ จัดเก็บ หรือเรียกเอกสารใด ๆ เพื่อการพิจารณาหรือเผยแพร่ของสภา ให้อยู่ใน รูปแบบสื่ออิเล็กทรอนิกส์หรือสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศประเภทอื่นที่เป็นมาตรฐานเปิด หรือซึ่งคนพิการ และผู้สูงอายุสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ด้วย

(๒) จัดอุปกรณ์ เทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวก รวมถึงผู้ช่วยสำหรับสมาชิกซึ่งเป็นคนพิการ หรือผู้สูงอายุที่มีความต้องการจำเป็นเป็นพิเศษ เพื่อให้สมาชิกสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างเต็มศักยภาพ

บทเฉพาะกาล

ข้อ ๒๑๘ ข้อบังคับนี้ไม่กระทบกระเทือนถึงการใดที่ได้กระทำเสร็จแล้วก่อนใช้ข้อบังคับนี้ ส่วนการใดที่ยังกระทำค้างอยู่ให้ดำเนินการต่อไปตามข้อบังคับที่ใช้อยู่ก่อนวันใช้ข้อบังคับนี้

ข้อ ๒๑๙ ให้นำข้อบังคับว่าด้วยประมวลจริยธรรมของสมาชิกวุฒิสภาและกรรมการ พ.ศ. ๒๕๕๓ มาใช้บังคับกับสมาชิกและกรรมการโดยอนุโลมจนกว่าจะได้มีการตราและประกาศใช้ ข้อบังคับว่าด้วยประมวลจริยธรรมของสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติและกรรมการแล้ว

เพื่อดำเนินการให้เป็นไปตามวรรคหนึ่ง ให้สภาพตั้งคณะกรรมการร่างข้อบังคับว่าด้วยประมวลจริยธรรมของสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติและกรรมการภายในสามสิบวันนับแต่วันประกาศใช้ข้อบังคับนี้

ในระหว่างที่ยังไม่มีการตั้งคณะกรรมการจริยธรรมให้คณะกรรมการวิสามัญกิจการสภานิติบัญญัติแห่งชาติทำหน้าที่คณะกรรมการจริยธรรมไปพลางก่อน

ข้อ ๒๒๐ ให้บรรดาระเบียบ ประกาศ หรือคำสั่งที่ออกตามข้อบังคับการประชุมที่ใช้บังคับอยู่ในวันที่ข้อบังคับนี้ใช้บังคับ ยังคงใช้บังคับต่อไปเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับบทแห่งข้อบังคับนี้ จนกว่าจะมีระเบียบ ประกาศ หรือคำสั่งที่ออกตามข้อบังคับนี้ใช้บังคับ

ข้อ ๒๒๑ ให้สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการฝ่ายรัฐสภา ปฏิบัติหน้าที่สำนักงานเลขาธิการสภานิติบัญญัติแห่งชาติ และให้เลขาธิการวุฒิสภาปฏิบัติหน้าที่เลขาธิการสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

ประกาศ ณ วันที่ ๒๖ กันยายน พ.ศ. ๒๕๕๗
ศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร วิชิตชลชัย
ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

ภาคผนวก

ข้อบังคับ

การประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ (ฉบับที่ ๒)

พ.ศ. ๒๕๕๙

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๓ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ สภานิติบัญญัติแห่งชาติจึงตราข้อบังคับการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติขึ้นไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ข้อบังคับนี้เรียกว่า “ข้อบังคับการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๙”

ข้อ ๒ ข้อบังคับนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันที่ยกเลิกมติให้ประกาศใช้เป็นต้นไป

ข้อ ๓ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นวรรคสองของข้อ ๓๗ แห่งข้อบังคับการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๗

“ผู้ใดขอให้สภามีมติเกี่ยวกับระเบียบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุดตามกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง ถ้าสมาชิกเป็นผู้เสนอ ต้องมีผู้รับรองไม่น้อยกว่ายี่สิบห้าคน”

ข้อ ๔ ให้ยกเลิกความในข้อ ๖๓ แห่งข้อบังคับการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๗ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“ข้อ ๖๓ ในกรณีที่จะต้องมีมติของสภา ให้ประธานมีสัญญาณให้สมาชิกทราบ เพื่อแสดงตนก่อนลงมติ เว้นแต่ประธานจะพิจารณาเห็นว่าไม่มีประเด็นปัญหาเกี่ยวกับองค์ประชุม ประธานจะให้ดำเนินการต่อไปโดยไม่ต้องให้สมาชิกแสดงตนก่อนลงमतีกก็ได้”

ข้อ ๕ ให้ยกเลิกความใน (๙) ของวรรคสองของข้อ ๘๔ แห่งข้อบังคับการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๗ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“(๙) คณะกรรมการการวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี สารสนเทศ และการสื่อสารมวลชน

มีอำนาจหน้าที่พิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญหรือร่างพระราชบัญญัติกระทำกิจการ พิจารณาสอบสวน หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการส่งเสริมและการพัฒนาด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี กิจการสื่อสาร สารสนเทศ โทรคมนาคม วิทยุโทรทัศน์ และการสื่อสารมวลชน”

ข้อ ๖ ให้ยกเลิกความใน (๕) ของวรรคสองของข้อ ๘๗ แห่งข้อบังคับการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๗ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“(๕) ประธานงานกับคณะกรรมการสามัญประจำสภาทุกคณะและสมาชิกเกี่ยวกับการพิจารณารายชื่อสมาชิกหรือบุคคลใด ๆ ที่จะเสนอให้ที่ประชุมสภาเลือกเป็นกรรมการสามัญหรือกรรมการวิสามัญ

ตามข้อ ๘๗/๑ ข้อ ๘๘ ข้อ ๑๓๓ ข้อ ๑๓๘ ข้อ ๑๕๔ หรือข้อ ๑๖๖ แล้วแต่กรณี เพื่อให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย เหมาะสม และเป็นธรรม”

ข้อ ๗ ให้ยกเลิกความใน (๑๐) ของวรรคสองของข้อ ๘๗ แห่งข้อบังคับการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๗ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“(๑๐) พิจารณาเรื่องที่ประธานสภาส่งให้ตามข้อ ๑๐๓ และข้อ ๒๑๖”

ข้อ ๘ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นข้อ ๘๗/๑ แห่งข้อบังคับการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๗

“ข้อ ๘๗/๑ ให้สภาตั้งคณะกรรมการวิสามัญการพิทักษ์และเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์ ขึ้นคณะหนึ่งมีจำนวนไม่เกินสามสิบคน ในจำนวนนี้ให้ประกอบด้วยบุคคลที่มีได้เป็นสมาชิกไม่เกินหนึ่งในสามของจำนวนกรรมการทั้งหมด มีอำนาจหน้าที่กระทำการ พิจารณาสอบสวน หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการพิทักษ์และเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์”

ข้อ ๙ ให้ยกเลิกความในวรรคหนึ่งของข้อ ๘๘ แห่งข้อบังคับการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๗ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“ข้อ ๘๘ ภายใต้บังคับข้อ ๘๗ และข้อ ๘๗/๑ การตั้งคณะกรรมการวิสามัญ ให้ที่ประชุมสภาเลือกจากรายชื่อที่สมาชิกเสนอ”

ข้อ ๑๐ ให้ยกเลิกความในข้อ ๘๙ แห่งข้อบังคับการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๗ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“ข้อ ๘๙ การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติที่ประธานสภาวินิจฉัยว่ามีสาระสำคัญเกี่ยวกับเด็ก เยาวชน สตรี และผู้สูงอายุ หรือคนพิการหรือทุพพลภาพ หากสภาได้พิจารณาโดยกรรมการเต็มสภา หรือโดยคณะกรรมการสามัญประจำสภาที่เกี่ยวข้อง ให้สภาตั้งคณะกรรมการวิสามัญขึ้นประกอบด้วยผู้แทนองค์การเอกชนเกี่ยวกับบุคคลประเภทนั้นมีจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของจำนวนกรรมการทั้งหมด โดยคำนึงถึงสัดส่วนหญิงและชายที่เหมาะสมและเป็นธรรม ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามระเบียบที่ประธานสภากำหนด”

ข้อ ๑๑ ให้ยกเลิกความในวรรคสี่และวรรคห้าของข้อ ๙๑ แห่งข้อบังคับการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๗ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“คณะกรรมการมีอำนาจตั้งคณะอนุกรรมการมีจำนวนไม่เกินสามคณะ คณะละไม่เกินสิบคน ซึ่งเลือกจากรายชื่อที่กรรมการเสนอ เพื่อพิจารณาปัญหาอันอยู่ในอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ตามแต่จะมอบหมายได้ ในกรณีจำเป็น คณะกรรมการอาจตั้งคณะอนุกรรมการได้อีกหนึ่งคณะ มีจำนวนไม่เกินสิบคนเพื่อดำเนินการเฉพาะกิจตามที่คณะกรรมการมอบหมายและภายในเวลาไม่เกินเก้าสิบวัน แต่ถ้าการดำเนินการเฉพาะกิจนั้นไม่แล้วเสร็จภายในเวลาที่กำหนด ประธานคณะกรรมการอาจพิจารณาอนุญาตให้ขยายเวลาดังกล่าวได้ แต่เมื่อรวมระยะเวลาดำเนินการทั้งหมดแล้วต้องไม่เกินหนึ่งร้อยห้าสิบวัน และให้นำข้อบังคับว่าด้วยกรรมการมาใช้บังคับโดยอนุโลม

ประธานคณะอนุกรรมการตามวรรคสี่ต้องตั้งจากสมาชิกที่เป็นกรรมการในขณะนั้น แต่ถ้าเป็นประธานคณะอนุกรรมการที่ได้รับมอบหมายให้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญหรือร่างพระราชบัญญัติ จะตั้งจากกรรมการในขณะนั้นที่เป็นสมาชิกหรือไม่ก็ได้”

ข้อ ๑๒ ให้ยกเลิกความในข้อ ๙๔ แห่งข้อบังคับการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๗ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“ข้อ ๙๔ ในกรณีที่คณะกรรมการใดประสงค์จะเรียกบุคคลมาชี้แจงตามข้อ ๙๓ ให้ประธานคณะกรรมการนั้น แจ้งชื่อบุคคล ตำแหน่ง เรื่องที่ขอให้ชี้แจง รวมทั้งวันและเวลาที่ขอให้มาชี้แจง ให้เลขาธิการทราบ แล้วให้เลขาธิการแจ้งให้ประธานคณะกรรมการคณะอื่นทราบโดยไม่ชักช้า

ความในข้อนี้ให้นำไปใช้บังคับแก่การดำเนินการของคณะอนุกรรมการด้วยโดยอนุโลม”

ข้อ ๑๓ ให้ยกเลิกความในข้อ ๑๐๓ แห่งข้อบังคับการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๗ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“ข้อ ๑๐๓ ถ้ามีมติของสภาให้คณะกรรมการใดพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญหรือร่างพระราชบัญญัติ กระทำกิจการ พิจารณาสอบสวน หรือศึกษาเรื่องใดให้เสร็จภายในกำหนดเวลาใด หากคณะกรรมการเห็นว่าจะดำเนินการดังกล่าวไม่แล้วเสร็จภายในเวลาที่กำหนด ประธานคณะกรรมการหรือผู้ปฏิบัติหน้าที่แทน ต้องรายงานให้ประธานสภาทราบโดยด่วน แล้วให้ดำเนินการต่อไป ดังนี้

(๑) ในกรณีที่เป็นการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญหรือร่างพระราชบัญญัติ ให้ประธานสภาเสนอต่อที่ประชุมสภา ในการนี้ ที่ประชุมสภาอาจลงมติให้ขยายเวลาที่กำหนดไว้ได้ไม่เกินสองครั้ง ครั้งละไม่เกินสามสัปดาห์ หรือให้ตั้งคณะกรรมการใหม่แทนคณะเดิม หรือให้ดำเนินการอย่างอื่นสุดแต่ที่ประชุมสภาจะเห็นสมควร

(๒) ในกรณีที่เป็นการกระทำกิจการ พิจารณาสอบสวน หรือศึกษาเรื่องใด โดยคณะกรรมการ

(ก) ถ้าเป็นคณะกรรมการที่สภามีมติให้ตั้งขึ้นตามญัตติที่สมาชิกเป็นผู้เสนอต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่สภามีมติแต่งตั้ง แต่หากสภามีมติให้ดำเนินการใดโดยมีกำหนดเวลาแต่ไม่ถึงหนึ่งร้อยแปดสิบวัน ถ้าคณะกรรมการยังดำเนินการไม่แล้วเสร็จภายในเวลาที่กำหนด ประธานสภาอาจพิจารณาอนุญาตให้ขยายเวลาดังกล่าวได้อีกไม่เกินสองครั้ง ครั้งละไม่เกินสามสัปดาห์ แต่เมื่อรวมระยะเวลาดำเนินการทั้งหมดของคณะกรรมการแล้วต้องไม่เกินหนึ่งร้อยแปดสิบวัน

(ข) ถ้าเป็นคณะกรรมการที่สภามีมติมอบหมายให้ดำเนินการใดโดยมีกำหนดระยะเวลา ให้ประธานสภาพิจารณาอนุญาตให้ขยายเวลาได้ไม่เกินสองครั้ง ครั้งละไม่เกินสามสัปดาห์

การขออนุญาตขยายเวลาตาม (๒) (ก) ต้องเสนอรายงานผลการดำเนินการที่ผ่านมา พร้อมด้วยแผนการดำเนินการต่อไป เพื่อใช้ประกอบการพิจารณาด้วย ในการนี้ ให้คณะกรรมการวิสามัญกิจการสภานิติบัญญัติแห่งชาติเสนอความเห็นเพื่อประกอบการพิจารณาของประธานสภา และเมื่อประธานสภาได้อนุญาตให้คณะกรรมการคณะใดขยายเวลาในการดำเนินการแล้ว ให้แจ้งให้ที่ประชุมสภาทราบ

ในกรณีที่มีการขอขยายเวลาเกินเวลาที่กำหนดไว้ใน (๒) (ก) ต้องดใช้ข้อบังคับตามข้อ ๒๑๑ ให้เสนอที่ประชุมสภาเพื่อพิจารณา ซึ่งนอกจากต้องดำเนินการตามวรรคสองแล้ว ต้องแสดงเหตุผล และความจำเป็นเพื่อประกอบการพิจารณาด้วย”

ข้อ ๑๔ ให้ยกเลิกความในวรรคสองและวรรคสามของข้อ ๑๑๒ แห่งข้อบังคับการประชุม สภานิติบัญญัติแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๗ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“หลักการแห่งร่างพระราชบัญญัตินั้น ให้แสดงไว้โดยสังเขปเพื่อให้ที่ประชุมสภาเข้าใจถึงความจำเป็น หรือเจตนารมณ์ของร่างพระราชบัญญัตินั้น ๆ ว่ามีความมุ่งหมายเพื่อการใด

ในกรณีที่เป็นการแก้ไขเพิ่มเติมหรือยกเลิกกฎหมายเดิม ให้ระบุเฉพาะมาตราที่เป็นหลักที่ต้องการ จะแก้ไขเพิ่มเติมหรือยกเลิกไว้ในหลักการ หรือจะระบุไว้ในเหตุผลด้วยก็ได้ แต่มิให้ถือว่ามาตราที่ได้ระบุไว้ ดังกล่าวเป็นส่วนหนึ่งของหลักการ”

ข้อ ๑๕ ให้ยกเลิกความในข้อ ๑๒๖ แห่งข้อบังคับการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๗ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“ข้อ ๑๒๖ ในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติที่คณะกรรมการพิจารณาเสร็จแล้ว ให้สภาพิจารณา เริ่มต้นด้วยชื่อร่าง คำปรารภ แล้วพิจารณาเรียงตามลำดับมาตรา และให้สมาชิกอภิปรายได้เฉพาะถ้อยคำ หรือข้อความที่คณะกรรมการมีการแก้ไขเพิ่มเติม ส่วนกรณีที่มีการสงวนคำแปรญัตติหรือการสงวนความเห็น ให้อภิปรายได้เฉพาะผู้แปรญัตติ ที่ได้สงวนคำแปรญัตติหรือกรรมการที่ได้สงวนความเห็นไว้เท่านั้น ทั้งนี้ เว้นแต่ที่ประชุมสภาจะได้ลงมติเป็นอย่างอื่น

การพิจารณาเรียงตามลำดับมาตราตามวรรคหนึ่ง ให้สภาพิจารณาและลงมติเรียงตามลำดับ มาตราที่ละมาตราจนจบร่าง เว้นแต่ประธานเห็นสมควรหรือสมาชิกร้องขอ จะพิจารณาเรียงตามลำดับ มาตราจนจบร่างไปก่อน แล้วจึงย้อนกลับไปลงมติที่ละมาตราในภายหลังก็ได้

ในกรณีเช่นว่านี้ ประธานอาจกำหนดให้ลงมติในมาตราใดหรือในประเด็นใดก่อนก็ได้

การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติที่เป็นการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายเดิม ให้พิจารณาเรียงตามลำดับ มาตราที่ได้แก้ไขเพิ่มเติมในกฎหมายเดิมด้วย และให้นำความในวรรคหนึ่งมาใช้บังคับโดยอนุโลม”

ข้อ ๑๖ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นวรรคสองของข้อ ๑๒๗ แห่งข้อบังคับการประชุมสภานิติบัญญัติ แห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๗

“ในการพิจารณาทั้งร่างเป็นการสรุปอีกครั้งหนึ่งตามวรรคหนึ่งนั้น หากปรากฏว่าเนื้อความในร่างนั้น มีความผิดพลาด หรือมีความจำเป็นอันสมควรอย่างยิ่งที่ต้องแก้ไขเพิ่มเติมเนื้อความในร่างนั้น ให้ประธาน หรือที่ประชุมสภาว่าสมควรพิจารณาทบทวนหรือไม่ หากที่ประชุมสภาลงมติเห็นชอบด้วยคะแนนเสียง ไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ในวันประชุม ก็ให้ทบทวนเพื่อแก้ไขเพิ่มเติมเนื้อความ ในร่างนั้นได้”

ข้อ ๑๗ ให้ยกเลิกความในข้อ ๑๔๙ แห่งข้อบังคับการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๗ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“ข้อ ๑๔๙ เมื่อประธานสภาได้รับรายงาน เอกสาร และความเห็นจากคณะกรรมการ ป.ป.ช. ที่มีมติชี้มูลว่าผู้ถูกกล่าวหาผู้ใดมีพฤติการณ์อย่างหนึ่งอย่างใดตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ให้ประธานสภานัดประชุมนัดแรกโดยบรรจุเข้าระเบียบวาระการประชุม เป็นเรื่องด่วนภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับรายงานเอกสาร และความเห็นของคณะกรรมการ ป.ป.ช. เพื่อกำหนดวันแถลงของคณะกรรมการ ป.ป.ช. และผู้ถูกกล่าวหาตามข้อ ๑๕๔ และพิจารณาคำขอเพิ่มเติม พยานหลักฐานตามข้อ ๑๕๕

เพื่อประโยชน์แก่การพิจารณาถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งตามวรรคหนึ่ง สภาอาจตั้งคณะกรรมการสามัญขึ้นคณะหนึ่ง เพื่อทำหน้าที่สรุปข้อเท็จจริง ข้อกฎหมาย และพยานหลักฐานอันจำเป็นของคู่กรณี ตามข้อ ๑๕๔ ข้อ ๑๕๕ และข้อ ๑๕๖ แล้วเสนอต่อสภาก่อนการประชุมเพื่อลงมติถอดถอนหรือไม่ถอดถอน ทั้งนี้ หากที่ประชุมสภามีมติตั้งคณะกรรมการดังกล่าว ให้นำความในหมวด ๙ การพิจารณาให้บุคคลดำรงตำแหน่งตามบทบัญญัติของกฎหมาย ยกเว้นข้อ ๑๓๙ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

กรณีมีข้อกล่าวหาในมูลความผิดเดียวกันจำนวนตั้งแต่สองคนขึ้นไป ประธานสภาอาจกำหนดให้ผู้กล่าวหาหรือผู้ถูกกล่าวหา แล้วแต่กรณี แต่งตั้งบุคคลใดตามจำนวนที่ประธานสภาเห็นสมควรเป็นผู้แทน เพื่อดำเนินการตามที่บัญญัติไว้ในส่วนนี้ หรือผู้กล่าวหาหรือผู้ถูกกล่าวหาจะมอบหมายให้บุคคลใด ตามจำนวนที่ประธานสภาเห็นสมควรเป็นผู้แทนเพื่อดำเนินการแทนก็ได้”

ข้อ ๑๘ ให้ยกเลิกความในข้อ ๑๕๔ แห่งข้อบังคับการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๗ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“ข้อ ๑๕๔ ในวาระเริ่มแรกของการพิจารณา ให้ผู้ที่ได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการ ป.ป.ช. มีสิทธิแถลงเปิดสำนวนตามรายงานและความเห็นของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ภายหลังจากนั้นให้ผู้ถูกกล่าวหา หรือผู้แทนมีสิทธิแถลงคัดค้านโต้แย้งคำแถลงเปิดสำนวนหรือรายงานพร้อมความเห็นของคณะกรรมการ ป.ป.ช. โดยไม่มีการซักถาม

เมื่อการแถลงตามวรรคหนึ่งเสร็จสิ้นลง ให้ที่ประชุมสภาพิจารณาว่าควรมีการซักถามเพิ่มเติม ในประเด็นใดหรือไม่

หากที่ประชุมสภามีมติให้มีการซักถาม ให้ตั้งคณะกรรมการซักถามขึ้นคณะหนึ่ง ประกอบด้วยสมาชิกตามจำนวนที่ที่ประชุมสภาเห็นสมควร และต้องกำหนดให้มีการประชุมเพื่อซักถามผู้เกี่ยวข้อง ภายในเจ็ดวันนับแต่วันถัดจากวันครบกำหนดเสนอญัตติซักถาม แล้วแจ้งมติให้คู่กรณีทราบโดยพลัน สมาชิกที่ประสงค์จะซักถามในประเด็นใด ต้องเสนอญัตติซักถามต่อคณะกรรมการซักถามภายในเจ็ดวัน นับแต่วันถัดจากวันแถลงเปิดสำนวน เพื่อที่คณะกรรมการซักถามจะได้นำไปกำหนดเป็นประเด็นซักถามต่อไป และให้คณะกรรมการซักถามเป็นผู้ซักถามเฉพาะตามประเด็นที่คณะกรรมการซักถามได้กำหนดไว้เท่านั้น แต่ถ้ายังไม่ได้คำตอบตามประเด็นที่ซักถาม ให้คณะกรรมการซักถามทวนคำถามตามประเด็นที่กำหนดไว้ ได้อีกครั้งหนึ่ง

ในกรณีที่สภามีมติตั้งคณะกรรมการตามข้อ ๑๔๙ ให้คณะกรรมการดังกล่าว ทำหน้าที่ คณะกรรมการซักถามตามข้อนี้ด้วย”

ข้อ ๑๙ ให้ยกเลิกความในข้อ ๑๕๖ แห่งข้อบังคับการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๗ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“ข้อ ๑๕๖ คู่กรณีมีสิทธิแถลงการณ์ปิดสำนวนด้วยวาจาหรือเป็นหนังสือต่อที่ประชุมสภาได้ โดยให้ยื่นคำขอต่อประธานสภาตั้งแต่วันแถลงเปิดสำนวนตามข้อ ๑๕๔ วรรคหนึ่ง จนถึงวันประชุมเพื่อซักถามผู้เกี่ยวข้องเสร็จสิ้น

ในกรณีที่ขอแถลงการณ์ปิดสำนวนด้วยวาจา ให้ประธานสภานัดประชุมเพื่อรับฟังคำแถลงการณ์ด้วยวาจภายในเจ็ดวันนับแต่วันประชุมเพื่อซักถามผู้เกี่ยวข้องเสร็จสิ้น หากมีการแถลงการณ์ปิดสำนวนด้วยวาจาของทั้งสองฝ่าย ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. เป็นฝ่ายแถลงก่อน

ในกรณีที่ขอแถลงการณ์ปิดสำนวนเป็นหนังสือ ให้ยื่นคำแถลงการณ์ปิดสำนวนเป็นหนังสือต่อประธานสภาภายในเจ็ดวันนับแต่วันประชุมเพื่อซักถามผู้เกี่ยวข้องเสร็จสิ้น”

ข้อ ๒๐ ให้ยกเลิกความในข้อ ๑๕๗ แห่งข้อบังคับการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๗ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“ข้อ ๑๕๗ ให้ประธานสภาเรียกประชุมเพื่อลงมติถอดถอนหรือไม่ถอดถอนภายในสามวันนับแต่วันแถลงการณ์ปิดสำนวนด้วยวาจา หรือวันพ้นกำหนดให้ยื่นคำแถลงการณ์ปิดสำนวนเป็นหนังสือ

ในกรณีที่สภามีมติตั้งคณะกรรมการตามข้อ ๑๔๙ ให้ประธานสภาเรียกประชุมเพื่อลงมติตามวรรคหนึ่งภายในสิบวันนับแต่วันแถลงการณ์ปิดสำนวนด้วยวาจา หรือวันพ้นกำหนดให้ยื่นคำแถลงการณ์ปิดสำนวนเป็นหนังสือ”

ข้อ ๒๑ ให้ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติรักษาการตามข้อบังคับนี้

ประกาศ ณ วันที่ ๑๗ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๕๙

ศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร วิชิตชลชัย

ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

คณะผู้จัดทำ	นายনীล ผาสุข นายทศพร แยมวงษ์ นายบุญสงค์ สาคำ นางสาวอริยพร โพธิ์ใส นายอภิวัฒน์ สุดสาว นางสาวพรรณวรรณ สงกวง นางสาวนิตยา นาคเกษม นางสาวเมธาวี มะลิรัตน์	รองเลขาธิการวุฒิสภา ผู้อำนวยการสำนักกฎหมาย ผู้บังคับบัญชากลุ่มงานพัฒนากฎหมาย นิติกรชำนาญการ นิติกรชำนาญการ เจ้าพนักงานธุรการชำนาญงาน เจ้าพนักงานธุรการชำนาญงาน เจ้าพนักงานบันทึกข้อมูลชำนาญงาน
--------------------	---	---

พิมพ์ครั้งที่ ๑ มีนาคม ๒๕๕๙

จำนวนหน้า ๕๖ หน้า
จำนวนพิมพ์ ๒,๐๐๐ เล่ม

จัดทำโดย กลุ่มงานพัฒนากฎหมาย สำนักกฎหมาย
สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา
ปฏิบัติหน้าที่สำนักงานเลขาธิการสภานิติบัญญัติแห่งชาติ
เลขที่ ๔๙๙ อาคารสุขประพฤติ ชั้น ๑๓
ถนนประชาชื่น เขตบางซื่อ กรุงเทพฯ ๑๐๘๐๐
โทร. ๐ ๒๘๓๑ ๙๓๐๔
โทรสาร ๐ ๒๘๓๑ ๙๓๐๔

จัดพิมพ์โดย กลุ่มงานการพิมพ์ สำนักการพิมพ์
สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา
ปฏิบัติหน้าที่สำนักงานเลขาธิการสภานิติบัญญัติแห่งชาติ
เลขที่ ๔ ถนนอุทองใน
เขตดุสิต กรุงเทพฯ ๑๐๓๐๐
โทร. ๐ ๒๒๔๔ ๑๕๖๑

**“ให้สภานิติบัญญัติแห่งชาติ
ทำหน้าที่สภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา และรัฐสภา”**

(ความในมาตรา ๖ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
(ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗)

ออกแบบและพิมพ์ที่

สำนักการพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

ปฏิบัติหน้าที่สำนักงานเลขาธิการสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

๐ ๒๒๔๔ ๑๕๖๑, ๐ ๒๘๓๑ ๙๔๗๑ และ ๐ ๒๘๓๑ ๙๔๗๕